EIDENSCHENK ET COHEN-SOLAL

MOTS USUELS

DE LA

LANGUE ARABE

ADOLPHE JOURDAN

IMPRIMEUR - LIBRAIRE - EDITAUR

ALGER

d 11 1 2 -

MOTS USUELS

DE

LA LANGUE ARABE

2344m

MOTS USUELS

DE

LA LANGUE ARABE

ACCOMPAGNÉS D'EXERCICES

PAR

EIDENSCHENK
INSPECTEUR D'ACADÉMIE
A ORAN

COHEN-SOLAL
PROFESSEUR D'ARABE
AU LYCÉE D'ORAN

5, 5, 22.

ALGER

TYPOGRAPHIE ADOLPHE JOURDAN

IMPRIMEUR*LIBRAIRE*ÉDITEUR
4, Place du Gouvernement, 4

1897

Ce livre est destiné à ceux qui possèdent déjà les éléments de la langue arabe et qui se proposent de poursuivre leurs études et d'acquérir un vocabulaire plus étendu.

Il n'a d'autre prétention que d'être utile aux jeunes arabisants en leur présentant sous une forme systématique les mots arabes de la langue parlée et en leur facilitant l'étude des mots par des exercices appropriés.

Le but essentiellement pratique auquel nous avons visé, nous espérons l'avoir atteint par le choix et la composition des versions et des thèmes. Nous nous sommes bornés à classer, par ordre de matière, les termes les plus usuels, et nous avons cherché, comme il est aisé de le constater par la lecture des textes suivis, à faire connaître les mœurs et les coutumes de nos indigènes de langue arabe.

Du reste, la méthode que nous avons suivie est bien ancienne; elle a été remise en honneur il y a quelque vingt ans et appliquée avec succès à l'étude des langues grecque, latine, allemande et anglaise. Les bons résultats qu'elle a donnés nous ont engagés à l'appliquer à la langue arabe.

CHAPITRE PREMIER

L'ÉCOLE

Verbes.

رخر, entrer. بخرج, sortir. بغه, s'asseoir. انخم, aor. بأخُّد, prendre. فرأ, aor. إيثُخر, prendre. فرز, écrire. بترجم, traduire. برجم, causer, bavarder. سكر, se taire.

ریگنم, parler. الس, aor. پیسال, interroger. بجاوب پیش, répondre. پیش, apprendre. پیشی, aor. پیشی السی oublier. پیش فریشی پیش فریشی

Substantifs.

بیت الفرایة باند. باند.

رمسطرة بسطرة بسطرة بسطرة بسطر ligne.

بروفة feuille.

بروفة papier.

براواح pl. ألواح ألما tableau, planchette.

براوات chiffon.

براوات براوات بفراين bibliothèque.

صبيان , pl. مبي خراري , pl. خراري) enfant. (يشاشرة , pl. يشير څلاميذ , pl. تلاميذ طناديز , pl. څليذ طناديز) diant. instituteur. شیخ دُرّار دُرّار دُرّار به دروس, professeur. جروب, pl. حروب به بایمات, mot. به بایمات اورس به بایمات بایمان به ب

Adjectifs.

معلّم, instruit. جاهل, ignorant. ساهل, facile. واعر ou معيب, difficile.

VERSION I

أش من ساعة تدخلوا للمسيد كُلّ يوم ، ندخلوا كُلّ صباح على الشّعانية ونخرجوا على ألاحداش ، وبعد الطّهُر ندخلوا على الواحدة ونخرجوا على ألاربعة ، آكتب درسك بهذا الفلم ، عرصّت درسي على الشّيخ وقرح بي ، فهمّت شي أش فال الشيخ ، نعم سيدي من اين يتكلّم الشّيخ نصنّت دايمًا اش يفول على خاطر نعجب نعلم مليح ، أنا معلّم في النّحو وخوي معلّم في الحساب ، ولد جارنا هو ألاول في المخرافية وفي علم التّاريخ ، كتيبتك ما منها شي حتى واحد ما ينجم يقدّها ، ولد الحاكم بطل الفراية من المسيد والديه بغوا يرسلوه لمدرسة وقران ، فتشت على هذه الكلمة في الفاموس وما صبّتها شي ، صاحبي ما يعوى شي يفرأ مليح وي الفاموس وما صبّتها شي ، صاحبي ما يعوى شي يفرأ مليح

أَنَا نَفُراً خَيْرِ مَنْهُ ﴾ لازم نترجم هذا الدَّرس بالعربية ﴾ أَمَا أَسُهل تعليم العربية وكلاً تعليم العربية وكلاً تعليم العربية وكلاً تعليم العربية وكلاً تعليم البرانسيسة ﴾ هذا اليشير راسه خبر علي عجم كُل ما يفرأ ﴾ يا ولد خمّم مليح فبل ما تتكلّم ﴾

Notes. — من این, lorsque; syn. کیبی, ils veulent; verbe بغی, aor. بغی ماب و ne l'ai pas trouvé; verbe, ماب و ne l'ai pas trouvé; verbe, أمَا أَسْهل بالزم عند الله الله الله بالله الله بالله ب

THÈME I

Phrases détachées.

Entrez en classe, mes enfants. — Taisez-vous. — Asseyez-vous et prenez vos livres. — Saïd, lis lentement. — Assez. — Relisez tous ensemble. — Ali, as-tu compris? — Traduis en français. — Traduisez en arabe. — Tu n'as pas écouté; tu as causé avec ton camarade. — Cesse de causer. — Je vais dicter une page et vous interroger. — Écrivez lentement. — Ne parlez pas tous à la fois. — Répondez quand je vous interroge. — Maintenant nous allons chanter et puis nous sortirons dans la cour.

Note. — je vais dicter se traduit par : maintenant je dicte الوفت نَقْدَى ou ذَا الوفت نَقْدَى.

VERSION II

كيماش يصنعوا المتمنى

يختاروا الصّوف الموذّحة ويبشّموها ويحرفوها في الطاجين ويقتنوها ويدروها في الدواية ويروّنوها بالمآء ويجعلوا ليثة صوف في فُم الدواية ومن اين يبدا يكتب كانسان يسفي الدواية بالمآء *

Notes. — مودِّحة, ils choisissent, on choisit. — مودِّحة, en suint. — مودِّحة, ouvrir avec les doigts. La laine qui n'est pas en toisons, qui est en bourre, s'appelle بشّيه, émietter. — روّن, délayer dans l'eau. — بشّفي, flocon de laine. — بسفّي, aor. بسفّي, arroser.

THÈME H

A l'école les enfants apprennent la lecture, l'écriture, la grammaire, le calcul, la géographie, l'histoire, la langue française et la langue arabe. Mais ils y apprennent surtout à devenir hommes de bien. « La science sauve de l'erreur et du péché, a dit le Prophète (Que Dieu répande sur lui ses bénédictions et lui accorde le salut!); l'étude des lettres vaut le jeûne, leur enseignement vaut la prière. » Demandez, ô mes enfants, la science depuis le berceau jusqu'à la tombe. La science vaut mieux que la richesse.

Notes. — homme de bien, رُجِل صالح. — erreur, غلطهٔ ou أخد. — péché, محرام. — le Prophète (Que Dieu répande sur lui sa bénédiction et lui accorde le salut!), الرَّسول صلَّى الله عليه وسلّم. — berceau (voyez Meubles). — tombe, عال المحد الحد العداد.

CHAPITRE II

L'ÉCOLE (suite)

Verbes.

ويم, comprendre.

عرف, savoir.

جعظ, retenir.

عرض, réciter.

وتى, dicter.

نسخ, copier.

سطر, tracer une ligne.

بمحى, aor. يمحى, effacer.

صنّت, écouter.

خمّم, résléchir. ehercher. بقتش

ين بي epeler. ينجى, epeler.

etre content.

رظا , cesser.

برى, aor. يبري, tailler.

عاود, recommencer.

Substantifs.

مدرسة, collège, lvcée.

فراية, lecture, étude.

كتىدة, écriture.

لغة, langue.

معلى, science.

علم الأدب, les belles-lettres.

التاريخ, l'histoire.

النحو, la grammaire.

رانحسان, le calcul, l'arithmétique.

ايغرافية, la géographie.

ال, attention.

الصّباح, le matin.

بولقًا, midi.

العشتة, le soir.

. diction فواميس , pl. فاموس

naire.

en français.

بالعربية, en arabe.

.point نُغْطة

Adjectifs.

أَول , fém. أَول , pl. أَول premier. premier. ثاني , fém. ثاني , deuxième. ثالث , fém. ثالث , troisième. وابعة , fém. رابعة , quatrième. خامسة , fém. خامسة , cinquième.

سادسة بسادسة بسادس, sixième, سابع باس, fém. مسابع باس, septième. ثامنة , fém. ثامنة , neuvième. تاسعة , fém. عاشو, divième. عاشوة , fém. عاشو و تالي ما آخر اني ما اخراني المناسطة , المناسطة و المنا

VERSION III

عندنا في بيت الفراية حزانة معتمرة بالكتُب ه شدّ الداباشير والشّلين وآكتب درسك على اللّوحة ه سلّب لي فلم الرّصاص متاعك باش نسطّر كرّاسي ه سلّبت مسطرتني لخوي ونساها في الدار ه هذا الفندوز هرس دوايته وسال المداد على كراريسه وكتُبه وسخمهم ه أعطاني الشّيخ ورفة كاغط ودّرُنها ما نعرب واين طاحت لي ه يا ولد الشلين راه يغيّر علينا آنفِحه برّا ه فلمي متاع الرّصاص تكسّر سلّب لي موسك باش نبريه ه بنى لنا البايلك مسيد كبير ه دنوا الفناديزما يفراوا شي مليع عفلهُم غير في اللّعب ه

Notes. — معمّرة, pleine. — شدّ, tenir, prendre. — معمّرة, prèter, emprunter. Ex. : je lui ai prèté cinq francs, وملّفت له دورو, je lui ai emprunté cinq francs, مسال — مسلّفت من عنّده دورو, salir. وسرّم, conler. وسرّم, conler. وسرّم, conler. وسرّم, conler. وسرّم وسرّم, conler. وسرّم وسرّ

ber. – غَبَر, faire de la poussière (غبرة). – نَجْر (voir Meubles). – برّا, dehors. – نُجْر, le Gouvernement. – عقل, jeu.

THÈME III

L'élève apprend la langue française. — Les élèves apprennent l'arabe. — Est-il plus difficile de traduire du français en arabe ou de l'arabe en français? — Le maître a écrit au tableau une ligne de mots; les enfants épellent les lettres; puis ils lisent les mots; enfin ils les écrivent. — Si vous ètes toujours paresseux, vous serez toujours ignorants. — Ces élèves n'ont pas su leur leçon aujour-d'hui, leur maître les grondera et les punira. — Cherche dans le dictionnaire les mots que tu ne sais pas. — Il réfléchit avant de parler.

Notes. — est-il plus difficile? أَمَا أَصْعب.

VERSION IV

الشريعة

الشريعة عند العرب هي المحلّ واين يفراوا الصبيان * الدوّار يدير ذرّار يربطوا له كذا هي العام لكُلّ فندوز والخلاص هي الصيف بعد الدراس * ويجيبوًا له الحطب باش ما يشري شي ويتعكّروه هي العراشبر وهي تُلاعياد بالدّراهم والماكلة وغير ذلك * ومن اين يدخلوا يتعلّموا يجتمعوا الصبيان على شيخهُمْ وهُمَا رباعة ﴿ ويجيبوا اللهِ مَا وَيَعْمَلُونُمُ وَمُمَا رباعة ﴿ ويجيبوا اللهِ ويمنصلوهُمْ وينشّموهُمْ ﴿ ومن بعد يحنّش لهُم شيخهُمْ على ألواحهُمْ بكعالة الفلم ويتبّعوا الحروب بالصّمف ويصبّطهُمْ بالتّهجية ﴿ ومن اين يتعلّم التلميذ يسطّر لوحته بيدة ويكتب ما يهتني له الذرّار ﴿

Notes. — شریعة, école, ainsi appelée dans les douars; dans les villes on l'appelle مسید ou ربط. — بربط, instituteur. — بربط, assigner un traitement. — بیتهگروه بالدراهم is le rappellent à leur souvenir par de l'argent, c'est-à-dire ils lui font quelques dons en argent. — بواشیر jours de réjouissances qui précèdent et suivent les fètes. — مواشیر, groupe, bande. — منصل couvrir la planchette d'argile blanche, رباعه, groupe, bande. — منصل باشی tracer avec le bout du roseau non taillé des caractères que les élèves doivent suivre en repassant dessus. — ویضبطهٔ بالتّمجیة , et il les fait épeler à haute voix les lettres munies de voyelles.

THÈME IV

Que voyez-vous dans la classe? — Nons voyons des tables et des bancs, un tableau noir, une armoire et une chaise. — Que voyez-vous encore? — Nous voyons sur les tables des cahiers, des plumes, des encriers avec de l'encre; dans l'armoire des livres, des dictionnaires, du papier, de la craie et un chiffon. — Nous voyons encore, ô merveille, des enfants silencieux qui lisent, qui écrivent et qui calculent. Ils font attention aux paroles du

maître. Celui-ci interroge tous les élèves, pour savoir s'îls ont bien compris; il loue les studieux et blâme les paresseux et les instruit tous, Français ou Arabes.

Note. – ô merveille, بيا عجب .

CHAPITRE III

اكدمة والسيرة TRAVAIL ET CONDUITE

Verbes.

مدح , مدح , شکر , الام , aor. مبلی , blamer. وللم , aor. مبلی , obéir. ویصی , désobéir. محتی , désobéir. مبرّح , accorder une permission. مبرّح , ètre en vacances.

Substantifs.

طوع, obéissance. حید, zèle, effort. فجمة ou فجمة, bavardage. تغريط, négligence. بجبر, paresse. مکافیتة, récompense. لوم لوم بعفوبة, punition. بوتشیر, vacances. بریّة ایمنسیار, examen.

auditeur, élève. معضري auditeur, élève. بناظر inspecteur. ماحب, pl. ماحب, camarade. بناظر

Adjectifs.

فايب, absent. جاضر, présent. معاجينر pl. معجاز, paresseux. qui garde habituellement le silence. ساکت, silencieux. ماد, bayard. ما منده شي, mauyais. مستنهزي, négligent.

VERSION V

يا أولادي صنتوا مليح باش تنعلموا العربية ﴿ اللَّي يودّ باله لفرايته وما يعرّط شي فيها ما كان اللّا يكون منه ﴿ هذا اليشير ما عنده فلب في الفراية النهار وطوله وهُو يشيطن اصحابه بالهدرة وما يخلّيهُمْ شي يصنتوا ﴿ فبل ما تبدا فرايتها تخمّم بالزاب ومن اين تبداها تعطي بالها فيها ﴿ لامني الشيخ على خاطر ما آستناهات اليوم حتى مكمّد عُمره ما يسمع كلام الشيخ وفيل يطرّدوه فبل العواشير ﴿ البّي يفرأوا مليح يخرجوا من المدرسة نهار السّبت العشيّة العواشير ﴿ البّي يفرأوا مليح يخرجوا من المدرسة نهار السّبت العشيّة

واتي يستأهلوا العفوبة ما يخرجوا حتى لنهار الاحد الصباح مه سيرة ولد عمّي ما منها شي بغي الشّيخ يطرّده ولاكن كتب لدعمّي بريّة وطلب لد فيها يسامحه مه رجّت فاموس مليح العام اتي قات من اين قبّوت الإمّتحان يدّيني بوي نعوشر في فرنسا مه ولد الترجان راه غايب على خاطسر راه ماشي فادّ مه

Notes. — ولد عمّي, peut-ètre. — فبل, avant. — وفيل, mon cousin; P'expression بن عمّ est plutôt employée pour désigner un compatriote, un coreligionnaire. — بقرّي, subir, faire passer. — يقري emmener. — بما شي فادر no ما شي فادّ , france. — بورنسا

THÈME V

Mon fils, travaille et fais attention aux paroles de ton maître. — L'élève paresseux et bavard sera puni; ceux qui sont silencieux et attentifs méritent d'être récompensés. — Ses camarades le blâmèrent parce qu'il avait désobéi. — Le travail de ces élèves est mauvais; ils ne réussiront pas à l'examen. — Monsieur, combien y a-t-il aujourd'hui d'élèves présents dans votre classe? combien d'absents? — Permettez-moi de sortir un instant. — Si les enfants ne s'appliquent pas mieux à l'étude, je ne leur permettrai pas d'aller en vacances. — Ta conduite a été mauvaise; tu mérites d'être blâmé et puni : sois moins négligent à l'avenir.

Note. — سامحني on سامحني, permettez-moi de sortir.

VERSION VI

الشريعة

كاين من الفناديز الّي يكتب بالحرّوبة وكاين الّي يكتب بالثّمن وكاين الّي يكتب بنُصب الحزب وكاين الّي يكتب بنُصب الحزب والطّالب الّي يكون مولًى جية يكتب بالحزب ومن اين يوصل المحضري لسورة فُلْ هُوَ اللّهُ يحتم المحتمة الأولى يزوّفوا له لوحته ويدّي المعفد والطلبة لحيمته ويزرّدهُم بالطّعام واللّحم ويمتّحوا له هُمَا باش ربّي يفتح عليه ويمشوا هي حالهُم وعندهُم واحد الفاعدة من اين يختم الفندوز يعطي نصيب دراهم للشيخ والشيخ يسرّح الفناديز ما يفراوا شي ذاك النهار وما دام اليشير يفرا والشيخ يكرّر له من وراد السور الّي فراهُم حتى يكمّل السلكة يجمع يعني يكون حفظ الفرآن العظيم وإذا هو تاّب يعاود والمراب العظيم وإذا هو تاّب يعاود والله المنادية عليه ويون واذا هو تاّب يعاود والشرق العظيم وإذا هو تاّب يعاود والله المنادية المؤلّم العظيم وإذا هو تاّب يعاود والله المؤلّم العظيم وإذا هو تاّب يعاود والله المؤلّم المؤلّم المؤلّم المؤلّم المؤلّم المؤلّم وإذا هو تاّب يعاود والمؤلّم المؤلّم المؤلّم المؤلّم وإذا هو تاّب يعاود والمؤلّم المؤلّم المؤلّم المؤلّم والمؤلّم وإذا هو تاّب يعاود والمؤلّم المؤلّم المؤلّم المؤلّم والمؤلّم والمؤلّم وإذا هو تاّب يعاود والمؤلّم المؤلّم والمؤلّم وال

Notes. — جزب , section du Coran: le Coran est divisé en 60 lizb. Les étudiants (طالب, pl. طالب) apprennent par برولي فقط أله أله , quart; مولى فقية , seizième de hizb, suivant leur degré de force. — جروبة ومن بالسورة فكل هو الله أحدُ , seizième de hizb, suivant leur degré de force. — سروة فكل هو الله أحدُ , au chapitre: Dis: Dieu est un (sourate CXII). C'est la troisième avant-dernière sourate du Coran. — L'étudiant apprend d'abord le premier chapitre, سورة العاقب , qui ne renferme que sept versets, puis le dernier chapitre, سورة العالى , Les Hommes; puis l'avant-dernier, سورة العالى , L'Aube du jour (cinq versets), puis le troisième avant-dernier. Arrivé là,

le jeune élève se fait enluminer sa planchette de rouge, de jaune, de vert, etc. et écrit cette sourate qui ne renferme que quatre versets. Puis il offre un repas زدة — Gette sorte de pause s'appelle تختف. Ces pauses suivies du banquet se reproduisent fréquemment lorsque l'étudiant n'est pas très avancé, puis deviennent plus rares à mesure qu'il est plus avancé. Ainsi dans le premier hizb il y a trois khatmat. Il y en a douze dans les quinze premiers hizb ou le demi-quart du Coran. — en a douze dans les quinze premiers hizb ou le demi-quart du Coran. — العقيم , réciter la fatih'a en l'honneur de quelqu'un, invoquer les bénédictions du ciel sur lui, le bénir. — وتر , accorder une faveur. — ختر , ligne de conduite, règle. — ما دام , tant que. — ختر , répéter. — ما دام , les 60 hizb, c'est-à-dire le Coran en entier.

THÈME VI

La principale étude des musulmans est celle du Coran. Dès leur bas âge les jeunes enfants se réunissent dans un gourbi, quelquefois en plein champ, autour de leur maître pour apprendre par cœur les chapitres du livre apporté sur la terre par l'archange Gabriel. Ils écrivent sur une planchette enduite d'argile blanche les versets que leur dicte le thaleb: et de lire à haute voix et de répéter sans relâche jusqu'à ce que la leçon soit enfin retenue. Quand l'élève est parvenu à réciter sans faute un certain nombre de chapitres, il célèbre son succès en offrant un repas à son maître et à ses camarades.

Notes. – quelquefois, بعض المرّات, ou simplement بأعلى صوتهُم و plein champ, المخالف موتهُم المخالف من المخالف من المخالف من المخالف من المخالف المخا

CHAPITRE IV

الدار LA MAISON

Verbes.

أَسْسَى, ereuser les fondations. بنى, aor. بننى, bâtir. هر, démolir. هرمن , couvrir de tuiles. بيتن ou فرمد, blanchir à la chaux. زوّن, peindre. أصلر, réparer.

Substantifs.

اساس, fondations.
اساس جیوط ای . pl. راساس ou began, nur.

محبر, pierre.

المحبر, sable.

المحبر, chaux.

المحبور, briques.

المحبور, tuiles.

المحبر, mortiered by pisé.

المحبر, pl. pisé.

المحبر, pl. باد المحبر, naison.

بُرْج, fort, maison de campagne. بُرْج, fort, maison de campagne. براجوش المحافي المحافقة ال

رفعل, serrure.
مقبله, étage.
مبلاني, rez-de-chaussée.
مسكن, appartement.
مبرية, pl. بيوت, ou مقرف, pl.
مغرف, chambre.
مغرف, cave.

روج کا, اور جان الرحی الم المحتای الم

Adjectifs.

واسع ou عربض, large. فتيف, étroit. بای haut élevé. مابط, bas. ملب, dur. براشی, vermoulu.

جالي, vide. qui porte bonheur, مربوح, neuf, nouveau. غديم, ancien. فديم, clair. مظلّم, obscur.

VERSION VII

هذا الرَّجل بنى حوش بالحجرة والعجنة "خطّة بالرّملة والجير الله والله والحير الله والله وا

الرّخام ه النّافوس صرب رُحْ شُبِّ من راه عند الباب ه كرينا مسكن عظيم ه هذه العتبة مربوحة إنّ شاء الله ه يا ولد حلّ الطافة وبلّع الباب ه طلّ من الشبّاك شُبِّ إذا بوك راه في الزّنفة ه بنيان الطابية خير من بنيان الحجرة ه هذا الحايط راشي جبّ بتاي يصُلحه ه هذه الدّار فديمة وراشية مولاها حبّ يهدّها ويشي دار أَخْرَى في مصربها ه عندمم سهريج في وسط الـدّار يحربوا فيه الحوت ه

Notes — حوش , maison, ferme. — مخلّط , mélangé. — بجار , pl. مغسول , voisin. — باشحال , combien. جيران , prochain. — مغسول , prochain. مغسول , sonnette. — عظيم , magnifique. — بان شآء الله , المناه ، مناه , يربّي , si. — بنيان , construction. — بنيان , وفوس , وفودود.

THÈME VII

On a construit un mur élevé autour de la ferme; on n'y a ouvert qu'une porte. Une ferme ainsi construite s'appelle bordj. — Chaque chambre a une porte et une ou deux fenêtres. — La nuit, on ferme les serrures des portes. — Depuis quand habitez-vous cette maison de campagne? — Le vent a démoli le toit et la cheminée. Nous réparerons dès aujourd'hui ce dégât. — Tu ne fermes jamais les portes; tu les pousses seulement derrière toi. — Pourquoi déménagez-vous? — Nous voulons habiter un appartement plus grand.

VERSION VIII

كُنْت نحوس واحد النبار شُفّت ديار يسكنوا فيهُم السلمين طُبْطَبْت على باب دار ﴿ جات خادم طلبَّت لها نتفرّج فِي الدَّارِ حلَّتْ لي على خاطر كانُـتْ لالَّتْهَا فِي الْحَمَّامُ وَدَهَلَتُنِّي لَسَفِيهِة مدوّرة بالدّكاكين ريّمُت شويّة على دكّانة * وفي هذيك السّفيعة زوج بيبان باب على وسُط الدّار يدخلوا منه موالين الدّار وباب على بيت يفولوا لها دار الضّيابي * دخلت لهذيك البيت وهي كالبيوت الاخرين عالية وطويلة على طول الدّار وفيها باب آخر على وسط الدّار * شُعَّت السَّفِ منفوش بنفس حديدة والفاعة معرَّشة بالبساطات وهي الفبوكان مطوح وخخايد مغلمين بالمجوني خرجنا دُرْنا بالتباحت وهُمَا مهرّشين بالفيراطي وامّا وسُط الدار مهرش بالبلاط ومدور باعراص متاع الرّخام مخرّمين ويبن العرصة والعرصة فوس مدوّر بالزلايج ﴿ وعنَّد دروج السَّطاح بيت الماء واسعة ونظيمة ومكحّلة ﴿ طَلَعْنَا لَلْسَطَاحِ وَهُو مَبْنَي بِالْجُصِّ وَمَعْلُّل ﴿ الحاصل حجَبْتُنبي الدار ياسر وما ذا بيي لو كان نكْسب داركيهها نسكنها عد

Notes. — حوس , se promener. — بطبطب , frapper à la porte. — مدقر , négresse. — مدقر , entouré. — مدقر , entouré. — مدقر , se reposer. — وكاكين , banc en pierres. — ريّج , se reposer. — دار الضياب , sculpté. — منفوش , sculpté. — بيت الضياب

وبر و و و درید و درید

THÈME VIII

Nous avons visité dans cette ville un palais magnifique. Le portier nous a introduits avec beaucoup d'autres visiteurs. Les escaliers sont en marbre gris; le parquet des salles est en bois ciré. Les murs du grand salon ont été peints, dit-on, par un peintre célèbre, et le plafond est couvert d'arabesques. Dans la cour on voit de belles arcades reposant sur des colonnes torses. Mais ce palais ne vaut pas l'Alhambra, près de Grenade en Andalousie, car, sans contredit, le Château rouge est le plus bel édifice élevée par les architectes arabes.

Notes. — portier, بقّاب . — gris, ازْرِق . — ciré, مشمّع . — il ne vaut pas, الفلعة الحمرّاء . — l'Alhambra, الفلعة الحمرّاء . — château rouge). — architecte, مُهندِس.

CHAPITRE V

LE GOURBI, LA TENTE, LE DOUAR

الفربي والخيمة والدوار

Verbes.

المجرف, مود. المخير المروح, مود. المروح, aor. المروح المربي المر

بخبر, tailler.

بخبر, faucher.

بهم, creuser.

بهنف, planter.

فرشنی, enfoncer, accrocher.

بخبر, enfoncer.

بخبر, tirer.

بخبر, serrer.

بخبر, poser.

بخوض ما وقبی relever.

برسی, couvrir.

بخبر, aplanir.

عوط, entourer d'un mur.

Substantifs.

رحلة, vie nomade. رحّالة, pl. رحّال, nomade. poutre, perche عمدة, pl. عمود perche servant de chevron.

ou څنطاس poutre horizontale qui porte le toit du gourbi et sert de faîtage.

رکاینر , pl. رکاینر, montant servant de pilier au faitage.

, piquet ملازم , piquet

سافیة, rigole. طبن, argile.

ور, planche.

زرب, haie.

سدرة, jujubier sauvage.

طوارب .pl. طارفة (corde. احبل .pl. حبل .mä .

ليفي, bourre tirée du palmier-

بابع, pl. بابعة, bande d'étoffe tissée avec de la laine, du poil de chèvre ou des fibres de palmier.

والحجة, ouverture, brèche.

فم, ouverture de gourbi.

بستار, pan de la tente en étoffe qu'on relève comme une portière.

تناب, pan de la tente en toile. مراح, centre du douar.

بساحة, côté extérieur du douar.

نوّالة } hutte.

Adjectifs.

مصنوع, fabriqué. مدرق abrité. مدوّر), à l'abri du froid. مدوّر cintré, en forme de cercle.

VERSION IX

القربي

اتى يملّ الرّحلة يغدا للفرية ويدير ڤربي فأش يسكن ﴿
يروح للغابة يفطع العمدّة وينجّرهُمُ ويحشّ-الديس ﴿ ويحمر

سافية في ألارض ويبنني شوية بالطّين والهجر ويغرس الرّكايز ركزة من جهة الهُم وركيزة في آخر القربني يرقد عليهُم الحهّار مناع الحمّة المعمدة في الحمّار ويحطّهم على الحايط ويعدلس فوق العمدة في العرب يغلفوا في الليه فم القربي باللوح والّا بالسدرة باش ما يدخلوا شي الكلاب والمال في في وقت الحرث يبنوا فرابة للزوايل باش يشتّوا وفي الرّبيع اليّ تكون بلادة بعيدة على الدّوار يعزّب في فربي في فربي في الرّبيع اليّ

Notes. — فرية, pl. غرابة, gourbi. — مسلّم, se dégoûter. — مشرة, village. Les Arabes se servent du mot غيطنة, campement, par opposition à غيطنة est un campement fixe. Dans la province d'Oran les Arabes désignent quelques villages du nom de province d'Oran les Arabes désignent quelques villages du nom de province d'Oran les Arabes désignent quelques villages du nom de pour y habiter à demeure fixe et autour desquels on leur avait donné des concessions. — غابة, forèt. — ديسى, on l'appelle également diss en français. C'est une plante à feuilles rugueuses, à bords coupants et dentés en forme de scie, dont les Arabes se servent pour couvrir leurs gourbis. C'est l'Ampelodesmos tenax de Link. — مال, aloès. — مال, troupeaux.

THÈME IX

Où allons-nous nous asseoir? Sur la natte qui est dans ce coin. — Avec quoi ces murs sont-ils construits? — Avec de la terre et des roseaux. — Je ne vois pas bien ce qui est à terre, à votre droite. — C'est la marmite. — Où est la cheminée? — Il n'y en a pas. — Par où sort

la fumée? — Par où elle peut. — S'il y avait une fenêtre, le soleil entrerait et sècherait le sol mouillé. — Quelle fumée! sortons d'ici: on étouffe. Comment ces pauvres gens peuvent-ils vivre dans une demeure semblable?

VERSION X

اكنية

العرب الرّحالة يشكنوا في الخيام ومن اين ينعوا ينزلوا في موضع ينبوا خيامبُم فيه في يختروا موضع يكون موطّي ومدرّق يعني دافي ويحطّوا الرحيل وينشروا الخيمة على الأرض ويوقهوها بالـرّكايز في وما ينجّبوا ينوضوها من الأرص الاجاعة من الناس في بعيدوها بالطواري المصنوعين من اللّيف ويدقّوا الملازم حتى يغيموا في الأرض ويربطوا الطواري في الملازم بأش ما يطيّرها شي الرّبي وينفشوا الحيمة بالهاس باش يزيدوا يوطّوا للرض ويحطّوا الستار في الليل ويحفروا الكانون في جنب الارض ويحطّوا الستار في الليل ويحفروا الكانون في جنب الخيمة من جهة الساحة ويحوّطوا الكانون بالحجر باش ما ينصرف شي ألزرب في المراة هي اليّ تنسي العليج وتفيّطه وتلافي ينصرف شي الزرب في المراة هي اليّ تنسي العليج وتفيّطه وتلافي العليج مع العليج بالخيط في يلين نحو أحداش عليج والّا اكثر للخيبة والعليج طوله من العشرين ذراع للهرف في

Notes. — خيمام, pl. خيمام, tente en étoffe tissée de laine, de poil de chèvre ou de chameau. — خيام, aor. يغيص, s'enfoncer, plonger. — طيّر, s'enfoncer, plonger. — بلافي, aor. يغيض, joindre. لافي — أَكْثر — , environ. بنحو — , environ. بالمين , et au delà, et davantage.

THÈME X

Comment appelez-vous le poteau qui soutient toute la tente? — Les femmes arabes tissent la laine dont elles font les burnous et le poil de chameau dont elles font les toiles de tente. — Souvent la toile de tente est teinte en rouge. — Pensez-vous que les piquets soient bien plantés? Je crains que le vent violent n'emporte la tente tout entière. — Les cordes sont-elles solides? — Nous mangeons le couscouss dans un grand plat de bois, assis en rond sur des nattes autour de la petite table. — La tente n'est guère meilleure que le gourbi : elle est froide en hiver et chaude en été.

Notes. — teindre, حبيغ. — rouge, أُحر

VERSION XI

القيطون

الثيطون يصنعوه من الشقة وما يكسبوه شي التباس المكُلّ غير الخيام الكبار دايرينه للصيباب والعمّال والحضر الّي يدوّسوا هي الاسواق والدواوير م يُنوه مثل الخيمة لاكن ما عنده غير ركيزة هي

الوسط ويزيّروه ثاني بالطوارب ويجعلوا له تناب باش يبلّعوه في الليل على البود & وتناب الخيمة يتستمي ستار &

Notes. — ڤيطون, pl. ڤياطين, tente en toile. — منياب, pl. فيطون, tente en toile. — منياب, pl. فيطوي, pl. عامل, pl. عامل, citadin. — مخري, citadin.

THÈME XI

La caravane est arrivée au lieu de son campement : aussitôt les femmes dressent la tente. Elles plantent en terre un poteau d'une longueur d'environ deux mètres et demi : c'est le support de la tente. Deux perches y sont attachées vers le sommet et disposées en croix; elles sont destinées à tendre les bandes de laine et de poil de chameau appelées flidj. Celles-ci sont fixées au sol par leurs extrémités au moyen de cordes et de piquets. Puis les femmes placent autour du poteau central les objets précienx et les sacs pleins de provisions, étendent les tapis, et la demeure du nomade est prète.

Notes. — caravane, فاجلة, pl. فوافل — disposé en croix, مصلّب — prèl, عوين , ou صاحبي — provisions de route, عوين

VERSION XII

الدوار

الدوّار هو جع من عشرة خيـام والعموف ، يكون مفوّر يعني

مدور ومزرب بين الخيمة والخيمة وعندة زوج بايجات واحدة من جهة والأخرى من جهة يخرجوا المال منهم « وسط الدوار يسموه مراح يبيتوا بيه الغنم والبثري ويجمعوا بيه موالين الدوار وعلى هذا الشي متاوا العرب فالوا العاتي والمستراح كُلّهم يبسوا بهي المراح « وخارج الدوار يسموه سلحة يربطوا بيها الخيل ويجعلوا برارين كالفبة بي ساحة الدوار « الهايجات يفسموا الدوار على زوج كُلّ فسمة نسمة علما « واما جع الثرابة وجع الثياطين يسموا في وانا جع الثرابة وجع الثياطين يسموا فيطنة « والبلاص هو جع ديار وثرابة وعند النبايل يفولوا له دشرة « فيطنة « والبلاص هو جع ديار وثرابة وعند النبايل يفولوا له دشرة «

Notes. — دواویر, pl. دواویر, réunion de tentes ou de gourbis. — بغررّب, enclos d'une haie. — بقرّان, pl. بقران, four, fourneau. — دiter en proverhe. — عليّ و fatigué. — مستراح, délassé, reposé. مستراح, coupole. — بقرّان, aor. بهتراح, passer la soirée.

THÈME XII

Dans ma vie je n'ai pas vu de spectacle plus attristant que le gourbi d'un laboureur arabe, un de ceux qui travaillent pour le cinquième du produit et qu'on appelle khammès. J'y suis entré un jour de pluie. Les quatre murs de la hutte sont bâtis en terre et reconverts de branches d'arbres et de diss; elle n'a ni fenètre ni cheminée. Le père, les femmes et les enfants étaient réunis dans ce lieu étroit, bas et sale, pêle-mêle avec quelques animaux et au milieu d'une fumée épaisse. Le sol de

la hutte était détrempé et les nattes en palmier-nain étaient pourries par l'humidité. Gens et bètes avaient froid et faim.

عمري Notes. — de ma vie je n'ai pas vu de spectacle plus attristant, عمري مشمّغ détrempé, ما شُعْت حاجة تنكّد الغلب كيب – palmier-nain, حوم – دوم palmier-nain, دوم

CHAPITRE VI

LES MEUBLES ET LES USTENSILES

الفش والمواعيين

Verbes.

سقبه, étendre.
مقس ou بتس, arranger,
mettre en ordre.
سده, essuyer.
خرات , frotter.
سنخ , balayer.
السف, laver .
الستس, laver le plancher à
grande eau.

Substantifs.

مایدة مایدة, table. كرسي, chaise. كرسي, chaise. خزانة, armoire, buffet. لله tapis. خزانة لله مطلق, natte en palmier. مالي montre, pendule. مهارة, berceau.

مهار به berceau. مطارح , pl. مطارح , matelas. مخدّه , pl. مخدّه , coussin, oreil-

وساید .ρ۱ ,وسادة, id.

جرایة, couverture piquée en étoffe riche qu'on met sur un canapé.

اوی, couverture piquée. ازار drap de lit, rideau. ازار, essuie-main. تماسی, pl. تماسی assiette. جدمي بورشيطة و ourchette. بخدمي من سكين ourchette. خدمي ou سكين , couteau. خدمي on plat. مثره , plat porté sur un pied. فرعة , sorte de saladier-soupière. فرعة , bouteille. ورفي , étagère. بخروب , tiroir. بترادة , gargoulette, alcarazas. بال , verre. للغبال , tasse. وناجغ ou بالجن , fourneau. قدور , pl. بقدور , marmite.

مغرفة, pl. مغرفة, cuiller.

المكنسة مكنسة المنديل المحديل المصباح المصباح المصب, pl. حسك, chandelier. ابريق pot, aiguière. البريق, cuvette.

طاجين, casserole.

مفلق, poèle à frire.

رمشولا, gril.

Adjectifs.

نظيب ou نفي, propre. موسّخ, sale.

حاجي, émoussé. ماضي ou ماضي, tranchant.

VERSION XIII

بيوننا الكُل مهرّشين بالزّرابي والمصاير * عندهُمْ بساط كبير بالزاف ما يساع شي هي بيت الرّفاد * حلّ المخزانة تصيب فيها التباسي والمغارب والمخدامي وأمّا الفرع تصيبهم هي السّه-ريج تحب السّبالة * هذا اللّحم ديريد على المشوة وهذا الحوت ديريد على المفلة * ستّهي الفدور والطواجين على المرقع * المصباح طهي حبّ المسكة وأشعل السّمعة * سنّ هذا المخدمي على الحجرة على خاطر المحسكة وأشعل السّمعة * سنّ هذا المخدمي على الحجرة على خاطر راه حافي * بوي شرّى هي السّوف فلّة عسل وماعون زبدة * فطّ المحراش باللحاف * المحديمة راهي تنعسل التباسي بالمحل والصّابون * أختي كسّرَت كاس متاع البلّار ونبسي متاع الهربوري * والصّابون * أختي كسّرَت كاس متاع البلّار ونبسي متاع الهربوري *

Notes. — بلّار, cristal. — بربوري, porcelaine. — فلّذ, cruche. — بربوري, vase, récipient.

THÈME XIII

Les mets sont sur la table dans la salle à manger. — Sur la table il y a aussi des assiettes très propres, des cuillers, des fourchettes et des couteaux tranchants. — Avez-vous bu dans votre verre? — Non, Monsieur, il est cassé. — L'armoire est ouverte; fermez-la. — Venez près du lit et prenez une chaise. — Je suis malade et j'ai à vous parler. — Quelle heure est-il à la pendule de la chambre à coucher? — La même heure qu'à votre

montre. — Allumez la lampe. — La casserole est très utile. — Je veux boire dans cette tasse. — Le feu s'allume; soufflez-le un peu.

Note. — j'ai à vous parler, عنَّدي ما نفول لك

VERSION XIV

أش شُعْت في بيت الماكلة و نُعْت كراسي مستعين حدا الطابلة و حطّي على المايدة التباسي والمعارف والحدامي والكيسان و الفرع كانوا معمّرين بالشراب والبرّادات معمّرين بالماء و في بيت الرّفاد عندهُمْ زوج فراشات عالين ومهد وخزانة كبيرة معمّرة بالمحوايج و الفاعة راهي معرّشة بالبساطات و يكنسوا ويستفوا الدروج كلّ صباح و المحاصل الدار الكلّ نفيّة و حتى لبيت الرّاحة داروا فيها سبّالة وما فيها حتى رايحة و ما فدرنا شي نطاعوا للسطاح على خاطر ربطوا الحبال باش ينشروا عليهم الحوايج و للسطاح على خاطر ربطوا الحبال باش ينشروا عليهم الحوايج

Notes. — الرّاحة, lieux d'aisances. On dit aussi : ببيت الماء,, odeur.

THÈME XIV

La maison du laboureur français est bâtie en pierres et blanchie à la chaux. Entrons-y; la porte est ouverte. Nous voyons d'abord au rez-de-chaussée la salle à manger vaste et haute où se réunissent tous les habitants de la maison quand ils viennent du travail des champs; puis la cuisine où la mère de famille prépare la nourriture; la fumée sort par la cheminée. Si nous montons au premier étage nous trouvons les chambres à coucher; les parents, les filles et les garçons ont chacun la leur. Toute l'habitation est propre depuis la terrasse jusqu'à la cave.

CHAPITRE VII

TRAVAUX DU MÉNAGE

خدمة الدار

Verbes.

 منج المتب ا

نسخ, tisser. نسخ, coudre. رقع , raccommoder. پروی , aor. روی, repriser. بشر, étendre. پروی , repasser. عوّل, faire des provisions. on مقبل, aor. مقبل, préparer. تبیش, brosser. میّن, enfiler (une aiguille).

Substantifs.

مولاة الدّار بخط, maitresse de maison. مولاة الدّار بخط, fil.

البري, pl. إباري, aiguille.

البري, pelote.

مفه, ciseaux.

البري، dé.

البري، brosse.

البري، brosse.

البري، balai.

البري، savon.

البري، savon.

البري، eau de vaisselle.

البري، وغادة

البري، وغادة, ومرب، والبري، outre, peau de boue.

بياض منه. محبّ من بياض bois. محبّ من بياض charbon. ميان , charbon. وقيد و بيان , bouse de vache séchée qui sert à brûler. وفين , farine. مين , semoule. تين , paine. بثن , paine d'orge. يالم , viande salée. وهان , beurre fondu.

Adjectifs.

بطير, sans levain. فيبر, levé (contenant du levain).

les provisions.

أخضر ou طريّ, frais, tendre.

VERSION XV

واين راهي مولاة الدار ﴿ راهي في الدربوز ننْفِض الزرابي ﴿ مخصَتُوا شي الزبدة اليوم ﴿ لا يا سيدي يمّا راهي تذوّب الزبدة على خاطر حبّت تعوّل الدهان للشّتا ﴿ أَحْتِي كَنَسُتُ السيوت وطيّبَتُ الفِطور ﴿ جارتنا راهي تفتل الطعام ﴿ اشكون خيط لك هذا السروال ﴿ يمّا رفّعت لي عبايتي ورفَتُ لي تفاشري ﴿ هذه المراة تخيط نهار كامل ﴿ ما خلّعنا شي بالزابي اللّحم هذا العام ﴿ ما كان من يفدر يطلع للسطاح راهم ينشروا الحوايج على خاطر طيّبوا البوغادة هذه الجمعة ﴿ المحادم راهي تنغسل الفدور في الغشية ﴿ آشعل المصباح إذا راه واجد على خاطر الحال اظلام ﴿ يا بنني وراسك عيني لي هذه الإبرة ﴿ شدّي الكِبّة مناع الخيط وردّي لي المفض ﴿ عيني لي هذه الإبرة ﴿ شدّي الكِبّة مناع الخيط وردّي لي المفض ﴿ عيني لي هذه الإبرة ﴾ شدّي الكبّة مناع الخيط وردّي لي المفض ﴿

Note. — غشية est souvent employé dans le sens de lessive. — وراسك, je te prie.

THÈME XV

Allumez promptement le feu. — Avez-vous plumé le poulet? — Non, j'ai cousu toute la matinée. — Il faut faire fondre cette graisse et la mettre dans un pot. — Allez traire la vache. — La lessive m'a beaucoup fatiguée. — Avec la crême du lait recueilli hier, vous ferez le beurre. — Pourquoi n'avez-vous pas lavé le parquet

du corridor? J'ai balayé la maison depuis la terrasse jusqu'à la cave. — La lampe est préparée pour ce soir. — Essuyez les meubles avec soin.

Notes. — promptement. عبيه وي الساءة ou ببه فيه — plumer, ريّشي. — graisse, عبية .

VERSION XVI

خدمة المراة عند العرب

المراة عند العرب تحرث مع رُجلها وتخطب وتلمّ الوفيد وتسقي الماء في قربة على ظهرها وتطحن الزرع في الرّحا وتغربل الدفيق وتعجن وتخبز مرّات حُبز الخمير واللّا حُبز القطير ومرّات حُبز الشّعير وتقيب الخبز في طاهين على المحطب وترتب المناصب فوق الكانون وننصب الفدرة ونعتل الطعام وتعقّره وتحلب البقر والمعيز والنعاج وتمخص وتذوّب الزيدة للعولة وتخيّط المزود واللّا القربة من اين رُجلها يسلن كبش وإلّا عنروس وتغلّع وتطبخ اللّحم الأحصر واللّا المخليع وتفردش الصوعي وتغزلها وتنسي البرانس والكسي وتخيّط العباية عند المحصر المراة ننسي وتطبخ وتدير العشية وتبيّض دارها بالمجير ولاكن ما تنطيّب شي الخُبر في دارها ترسله للكوشة هاكين النساء الي يعنعوا المجامر ويرقّموهم ويبيعوهم ها

Notes. — عولة provisions de maison. — عباية (voir Vêtements). — عباية (voir Vêtements). — مناصب , fourneau, brasero. — مناصب, trois pierres posées en triangle sur lesquelles on pose la marmite. — نصب , dresser, placer. — رقم, orner de dessins.

THÈME XVI

La maîtresse de maison se lève de bonne heure et aussitôt elle se met au travail. Elle ouvre les fenètres pour que l'air pur entre dans les chambres, elle fait les lits, secoue les tapis, balaie le sol, essuie les meubles avec un linge. Elle donne aussi tous ses soins à la cuisine et prépare une nourriture saine et abondante. La maîtresse de maison s'occupe aussi du linge qu'il faut laver, repasser et ranger dans les armoires. Elle travaille du matin au soir.

Notes. — de bonne heure, بكري. — qui fortifie, saine, تصبح

CHAPITRE VIII

جسد ٱلْإِنْسان LE CORPS HUMAIN

Verbes.

aor. ماش, vivre. بعيش, respirer. ننقس, s'asseoir. وفعي, se tenir debout. رفد, se coucher. نام , aor. منبو, dormir, rever.

remuer. (نغزع المحترى) remuer. المحترى , tourner. المحترة , tatouer.

Substantifs.

الحياة ا

Adjectifs.

کبیر, grand. petit. غليظ , épais, fort.

1. الشّعر désigne aussi le poil des animaux, à l'exception du chameau dont le poil est appelé وبر. طويل, long, grand. خصير, court, petit. سمين, gras. بنعيج, maigre, faible. بشباب, jeune. بنوی شیخ (شارف (شارف), joli. منابعوق (منابطوق الفار) (شارف (شارف الفار) (شارف الفار)

VERSION XVII

Notes. — مرکنی, racine. دلّی, aor. پیدالّی, pendre. — عرکنی, sueur, transpiration. — خاذفة, habile, avisée. — حایرة, qui ne trouve pas à se marier.

THÈME XVII

Cet enfant est une tête sans cervelle. — Dieu forma la femme de la côte qu'il avait prise de l'homme. — Et Adam dit, en voyant la femme : Celle-ci est l'os de mes os et la chair de ma chair. — Que fait-on avec la peau des animaux? — Les Arabes tatouent leurs enfants : ils les marquent sur le front, sur la joue, au menton, au poignet et sur la main. — La peau de la tête est garnie de cheveux. — Le Prophète avait la tête forte, une barbe épaisse et noire avec quelques poils blancs au milieu, et il était de taille moyenne.

Notes. — côte, ضلعة, pl. ضلوع. — Adam, آدم, — le Prophète,
سندي الله عليه وسلّم — Les musulmans ne prononcent jamais le nom du
Prophète sans le faire suivre de la formule مسلّى الله عليه وسلّم Que
Dieu répande sur lui ses bénédictions et lui accorde le salut! — poils
blancs, ستوسّط — moyen, متوسّط.

VERSION XVIII

الختانة

من اين يكون اليشير في عُهرة من الأربعة لعشر سنين يطهّروة والتّاس الي يطهّروا بني عداس ويوم الّي يطهّروا اليشير يجعل بود وليمة يدير الطّعام ويعرض النّاس ويجيب الهاليين ويبدّل اليشبر المحوايم المجدد ويفعد على الكرسي ويبداوا الناس يغرموا

عليه ﴿ ويحيبوا جميع نتاجه يطهّروهُمُ باطل عند مولى الوليمة والخسارة عليه ﴾ واليشير التي يخرج بلا تطهار يعايروه العرب يفولوا له كابر ﴿

THÈME XVIII

Le corps humain.

Quelle merveille que le corps de l'homme; tous les membres lui obéissent quand il leur commande, comme des esclaves à leur maître. Le tronc s'appuie sur les pieds, les jambes et les cuisses comme sur des piliers, mais des piliers qui peuvent se mouvoir, avancer, reculer, tourner, se plier, courir et santer. Ses mains et ses bras saisissent et repoussent les objets. Sa tête se meut en haut et en bas, à droite, à gauche; ses yeux regardent le ciel et sa figure sourit, tandis que les animaux ont le corps et les yeux penchés vers la terre et ne rient jamais. L'homme est vraiment le roi de la création. Il réunit la beauté et la force et il est animé du souffle de Dieu,

Notes. — membre, organe, عضو pl. عَضَاء — esclave, عبد pl. ما عبد — esclave, عبد — trone, تبستم — sourire, تبستم .

CHAPITRE IX

LE CORPS HUMAIN (suite)

Verbes.

روبی, porter. آنجنی آ, se courber. پیمشی, aor. پیمشی, s'en aller. پیمشی, marcher. پیمشی, avancer. پیمشی, eëuler. زرب se hâter. جری, aor. جبری, eourir. جبری, se reposer. رقیع, boiter. جثر, faire un faux pas, heurter. ضر faire mal. وجع شرط, rayer, scarifier.

Substantifs.

ساق، بال سیفان, jambe. mollet. رچل, pied. مغ, pas. مخ, chair. مغج, os. مغج, os. مصح, pl. بحصد, nerf. رغون, pl. عرون بوناه. م), sang. دماغ, cervelle. مسّنه, dent. فرجوسة, gorge. فرجوسة, gosier. مرّبة, poumon. بغار, ceur. تبدة , foie. تابعد, estomac. تابعد , intestins. تابع , taille. تابع , force. القوايم , les quatre membres. بحروب , traits.

Adjectifs.

ظريب, poli, gracieux. خشين, grossier. المال, parfait. مُعرِّ, pàle. أصلح أصلح (أقرع بورطاس, teigneux. باسمر, brun. پخري, brun, bronzé. بازعر , blond, roux. مازعر , aveugle. بازعرش, sourd.

VERSION XIX

هذا الولد يطوبل على خاطر كراعد اليمنى أفصر من اليسرى « حبيت نداوي معدد في على خاطر راني فليل الشهوة للباكلة « هذا الرَّجل أَصْبر اللون ورفين الثوايم وكبير الكرش « الذراري الّي ياكلوا الحلاوة يصرّونهم صروسهم « الحرّ يصدر في الحلف والسخون يحرف الفرجومة « هذه البئت حروفهما رفاف وعينيا كُحل وحواجبها مفوسين وخدودها حُر « الوصفان يشرّطوا « جارنا حقّب راسد وما خلى شي الثطّاية » رانا جيعانين ومصارننا بداوا يزقّوا ﴿ آنحنيت باش نشّرب وطخّت على ركابي آنجرخّت ﴿ هذه الطَّهَلَة كَامَلَة الـنَّــَدّ ولاكن فِيهِمَا عَيْب ﴿ هَذَهُ الْعَرِيّيَة خَرِيّـة وهذا الفّبايلي أَزْعر ﴿

Notes. — حواجب, sourcils. — قطّاية, houppe, touffe de cheveux. — عيب, défaut.

THÈME XIX

Dieu a créé l'homme et lui a donné deux oreilles et deux yeux et seulement une bouche. Pourquoi? Parce que l'homme doit plus voir et entendre que parler (traduisez: doit voir et entendre plus qu'il ne parle). Dieu lui a donné aussi deux bras et deux mains, parce que l'homme doit plus travailler que manger. — L'élève paresseux est comme aveugle et sourd: il a des yeux et ne voit pas; il a des oreilles et n'entend pas. — Sais-tu combien il y a d'os dans le corps humain? — Deux cent trente-deux. Le crâne seul en a trente-deux.

Notes. — et seulement une bouche, وغير فُم واحد. — cràne, مجمة.

VERSION XX

الوشام

الوشام جايز غير هي العروبية والنبايـل واتـا الحصَر ما يوشَّموا

شي عندهُمْ عيب * اليشيرات يوشموا أكثر من اليشاشرة في نيّة الشبويية * والدين اليشيرة يحيبوا عامرية يتكلّموا معها إذا يوشموا لبنتهُمُ ذراع والّا زوج والّا الكراعين و يتشارطوا في الأجرة * تمتدّ اليشيرة في الأرض يبركوا عليها والديها باش ما تبرده شي * والعامرية تفبض آلمشرط في يبدها وتبدا تنفش لها مشل المختمة * ومن اين يبدرق عليها الوشام في الدّم نعمّس صوفة في الناء وتعسل لها بها يبان آلتشريط * ومن اين تكمّل تطليه بالحموم وبفنتو * ويحدّدوا على اليشيرة ما تغمّس شي الوشام في الماء باش ما يخيب شي * وبعيد خستاش وإلّا عشرين يوم بالتحرّي يتجلّد ويخرج الحضر من تحت الجيلدة والّي يخيب بعاود، لا عند المحلدة والّي يخيب بعاود، لا عند المحلدة والّي يخيب بعاود، لا عالم الماء بالمحرّي يتجلّد ويخرج الحضر من تحت الجيلدة والّي يخيب بعاود، لا عالم المحاود المحرّدة والمرّدة والمحرّدة والمحر

Notes — العروبية, les Arabes de l'intérieur. — العروبية, les citadins. — بعيب, honte. — بعيب, dans l'intention de s'embellir. — بعامرية, fém. بعامرية, collect. بعامرية, nom donné à des bohémiens arabes qui dans les tribus font les tatouages. — مشرط, scalpel, lancette. — بخمس, plonger. — بخمس , noir de fumée. — بغمتو , morelle, herbe employée pour faire prendre les tatouages (Solanum villosum L.). — بالتعري environ.

THÈME XX

Le corps humain.

Dans le corps de l'homme il y a des organes qui agissent d'eux-mêmes et qui n'obéissent pas quand nous voulons les commander: ce sont l'estomac, les poumons, le cœur, le foie et les intestins. Les fonctions de ces organes s'exercent pendant toute notre vie et presque à notre insu. Les aliments que notre bouche et nos dents ont broyés et humectés et que notre gosier a avalés, l'estomac et les intestins les digèrent et les mêlent au sang. Le cœur pousse le sang dans les veines, et celles-ci courent dans toutes les parties du corps et leur apportent la vie. Quant aux poumons, ils respirent et repoussent l'air alternativement, vivifient et réchauffent le sang. Ainsi notre corps reçoit la vie, la chaleur et la force nuit et jour jusqu'à notre mort.

Notes. — fonctions, أَجعال. — avaler, عسرط ou بلع. — digérer, هضم. — vivisser, أَحيَى

CHAPITRE X

LES CINQ SENS المخدس حسوس

Verbes.

بشوب. aor. بشاب بنام. بشاب بنام. خزر خزر خزر خزر s'apercevoir de. بَتْن , examiner. مینر, distinguer, observer. عدس, entendre. سمر, s'apercevoir, sentir. بَخِب, plaire. بندونی, aor. ذانی, goûter. بند, sentir. بردس, toucher. بردس, tâtouner. بنختن, se cacher. عید عید و crier.

Substantifs.

Adjectifs.

apparent. جاید طاهر طاهر طاهر مختبی معنوی معنوی معنوی میلاد میلاد

VERSION XXI

الفط شواب ينظر بنصب عين يخور في الظلية الجيوان من اين يخرجوا من الغيران في دخل علينا حماين في اللول وقطن بوي بده من اين فبضه تهتم المحاين ولا بغي يفول اسه في ومن اين جات الهازعة خاب المحاين وفال أنا من ذوي قلان في هذا المداح صوته حلو يعجبني ياسر في من اين نتأمل في هذا الكتاب نقهمه مليح في المحتال يتختلوا ويفطعوا المحس باش يفصوا حوايجهم في الا صاربني الربح ما نشتبن شي من اين نذوني النعية وما نشم حقى رايحة في الغيم تنظيل تصيح على أولادها في الأطرش يسكلم دايها بالسياسة في هذا الرجل زفي نهار كامل حتى بن من فرزيه في هذا المحاش سامط ما فيه بنة في فأل للولد يشري لك رمانة حلوة وليحة فارصة في

نوي — , aide, secours, وازعة — , voleur. وسارق ou خاين – Notes. بتّج و ou بني فلان ou بني فلان ou بني فلان

THÈME XXI

Quel est le sens qui est le plus utile à l'homme? — Je pense que c'est le toucher. — Je plains beaucoup les aveugles. — Ne pensez-vous pas que les sourds soient plus à plaindre? — Les sourds-muets n'entendent pas

et ne parlent pas; ils se font comprendre par signes, beaucoup d'entre eux savent écrire. — Chose admirable! on apprend aujourd'hui aux aveugles à lire et à écrire. — Vous m'avez donné deux oranges mauvaises : celleci est amère, celle-là est fade. — L'étoffe de ton habit est rude au toucher. — Ces roses exhalent un doux parfum. — Écoutez ces doux sons que l'on entend de loin.

Notes. — je pense, بالي — je plains les aveugles, traduisez : les aveugles me font de la peine. — rose, ورد

VERSION XXII

الأعمش هي بلاد العمي يسمّى أكحل العيون * الّي يصربه الربح يكثر العطيس * الاطرش يسمع الي يخاليه والعقون يههم بالوماية * الحلّوي مبوهر ما يشوي غير فدر السادر * شريت منديه أخرش كالحامة وبعّت كسا رطباء كالحرير * الورد رايحته زينة * الهاكهة إذا تبور تخمي وتغّنز * الدرب معمّر بالزّفاء * رحلّت من هذه الدّار على خاطر بيها بالزابي العياط * نومه خميس غير تمسّد يقطن * العدير مخمّوس والعين ماءها صافي * العثون صاريتمتم وما فدر ينطق بحتى كلمة * حديث بلا معنى مسوس * الّي ياكل الحار يكتم * صوبي التهل رطباء وصوبي الصحواء حرشاء *

Notes. — عطيس, éternuement. — کسا ,منديل (voir Vêtements). —

بار, aor. ببور، ne pas trouver d'acheteur. — جنز, se gâter. — ببار, sentir mauvais, se pourrir. — غدير (voir *Nour-riture*).

THÈME XXII

Notre seigneur David, que le salut soit sur lui, a dit:

« Notre Dieu est au ciel, il fait tout ce qu'il veut. Les idoles des Infidèles sont de l'argent et de l'or. Elles sont l'ouvrage de la main des hommes. Elles ont une bouche et ne parlent point, elles ont des yeux et ne voient pas; elles ont des oreilles et n'entendent point; elles ont un nez et ne sentent pas. Elles ont des mains et ne touchent pas; des pieds et ne marchent point. Elles ne produisent aucun son dans leur gosier. Ils leur ressemblent ceux qui les fabriquent et ceux qui se confient en elles. Nous louons l'Éternel qui est aux cieux et nous nous confions en lui. »

CHAPITRE XI

LA NOURRITURE ILL!

Verbes.

رضع, alimenter, sontenir.
وقق, alimenter, sontenir.
وقم, allaiter.
الكلي manger.
الكلي manger.
الكرب , aor. الكلي manger.
الكرب , aor. الكلي avoir faim.
الكرب , etre rassasié.
الكرب , avoir soif.
الكرب , se désaltérer.
الكرب , verser.
الكرب , égorger.
الكرب , écorcher.

ریفلی, aor. یفلی, faire frire.
ریشوی, aor. یشوی, faire rotir.
griller.

فظع

فظع

déjeuner.

یشوی

déjeuner.

یشتی

diner, souper.

ا عرض علی

inviter.

میشی, faire brûler, torréfier.

قری بالوی

Substantifs.

مَعْفَة, aliments, dépenses de maisons.

conscous. کیسکسو کسکسو déjeuner. امغ, diner. عشاء, souper. طبیخ, ragoût, accommodage, cuisine. مرقة, bouillon, sauce. شُربة, potage, soupe. چر, viande. پر viande, طابنی, quartier de mouton. چوت, poisson. زیدة, beurre frais. پردة, café. پردة, sucre. پرتان المناز المن وبلامل sel. بالمجارة بيض بيض بيض وسلة. والإد الدجاج (الإد الدجاج بنزار في dessert. بنزار بيض fromage. بجبن معجون معجون معجون معجون معجون بين الملك

Adjectifs.

حارّ, pimenté. مالع, salé. مالع, salé. مسوس, manquant de sel. مالمط, fade. بنين, succulent. بنين , cri, في, cri, مسخون, chaud.

VERSION XXIII

هذا الطبيل راه جيعان آطَعميه فبل ما يبكي ﴿ حبيبنا راه مريض ما يتفوّت غير بشويّة حليب كُلّ يوم ﴿ جارتنا ما زالُتُ ترضّع بي ولدها وهُوَ هِي عُمره خستاش شهر ﴿ هذوا النّاس مساكين ما ياكلوا غير خُبر الشعير وما يشربوا غير الماء ﴿ يا بَنْتَ سَجّي

الطّابلة الصيابي ذا الوفت يحيوا ه كبّي الشّراب عي الكيسان ه فايدنا عرض علينا نتغذّوا عنده رذبع لما زوج كباش وطبع لنا عدّة طواجين ه بعد ما كلينا الطواجين فدّموا لنا المشوي ه آفبل المزيّة من يد الشبعان إذا جاع ولا تقبلها من يد الجيعان إذا شبع ه أش كليتوا عند سي جالان ه كلينا الحوت علي واللحم الطوي والخليع ه هذا الطعام مسّوس وهذه الشربة ما لحدوة ه هذا اللَّحم ما زال أخضر تقدروا تبيّتوه وما تطبخوه حتى لغدوة ه هذا الولد خمخام يبلع كُل ما يصيب ه ذاك النهار حملت له عظمة عي حافد ه يمّا طبيخها بنين وأختى طبيخها عليه ما الهواس عامط ه بينما كُنّا عطروا جَمَت الحادم الفهوة ودقّنها هي المهواس وطبينها ه

Notes. — طعیّبا, petit garçon. — عدّة طواجین, quantilé de plats. - مئریّبة, service. — مهراس, mortier.

THÈME XXIII

Une poignée d'orge et quelques dattes suffisent pendant plusieurs jours à la nourriture du Bédouin. — Le caïd dit aux voyageurs : Si vous n'avez pas encore déjeuné, mangez avec nous. — Apportez-moi du sel, du poivre, de l'huile et du vinaigre : je vais préparer la salade. — On est généralement de bonne humeur quand on a bien dîné. — Djeha dit : Mes frères, c'est aujour-

d'hui mon tour de vous régaler. — Voulez-vous du vin? Merci, je ne bois que de l'eau. — Les nomades conservent le beurre et le miel dans une peau de bouc. — Arrivés au campement, les soldats égorgèrent un mouton; puis, après l'avoir écorché et nettoyé, ils l'embrochèrent au moyen d'un long bâton et le firent rôtir tout entier audessus d'un large brasier, en l'arrosant fréquemment d'eau salée, Tout le monde mangea du rôti jusqu'à satiété.

Notes. — datte, تمرق, pl. تمرات, collect., تمرق — Bédouin, بدوي. — royageur, تمرق — de bonne humeur, جنيع — régaler, ضيّع — régaler, ضيّع — campement, قربة — embrocher, منتول. — campement, منتول. — campement,

VERSION XXIV

كيماش المراة تطيب الطعام

تجعل شوية سميد في القصعة وتبلّه وتبدًا تعتل فيه بيد واحدة واليد الأُخْرَى تنزيد ترشّ الماء وتنذري السميد حتى يعلاظ الطّعام في تكدّري الغليظ تعطّه المراة في ماعون يكون هذاها وتغربله وتنزيد على الرّفيش السميد والماء وهذا حتى تكمّل ما يعكي العيال م تعوّره في النّكسكاس وتعطّه تبرّده وتبلّه بالماء مرّة ثانية وتحكّه في القصعة وتنرده تقرّده مرّة أُخرَى باش يرطاب ويزكي في من بعد تدهند بالدهان وتسفيه بالمرقة الّي طابئ في الفدرة تحت الكسكاس والّا بالحليب في وتحيب الرّايب والّا

اللَّبن في مشرد والَّا في صحفة وتقدّم الطعام لرَجلها ياكُله بالهنا إن شاء الله حتّى يفنع ﴿

Notes. — بتّل, mouiller. — قصعة, grande écuelle en bois. — ذرّی, aor. پذرّی, saupondrer. — اغلاظ, épaissir, grossir. — کسکاس, passoire. مناعون, voir note version XIII. — کتروب, passoire. — دهن, étre amolli. — زکی, se développer. — دهن, graisser. — بارطاب, lait eaillé. — مصحفة

THÈME XXIV

Quand le repas fut prêt, le fils de la maison me conduisit dans la salle à manger et m'invita à m'asseoir sur un coussin devant une petite table : lui-même s'assit en face de moi et sa grand'mère prit place sur une chaise à côté de moi. Je croisai les jambes à la manière arabe et je me mis à manger (j'étais à jeun et j'avais grand faim) un morcean de galette. Une négresse apporta un ragoût pimenté que je trouvai fort à mon goût et que j'arrosai (traduisez: je bus sur lui) d'eau fraîche et pure; puis quand arriva le couscouss blanc et succulent, j'en remplis deux fois mon assiette. Mon appétit fit plaisir à mon hôtesse qui me témoigna son contentement en dépeçant un poulet bouilli dont elle me présenta les membres de la main à la main. Un café chaud compléta le festin.

Notes. — je croisai les jambes à la manière arabe, ربّعت كَالّعرب. — à jeun, صايع — à mon goût, traduisez : qui me plut beaucoup. — de la main à la main, traduisez : de sa main à ma main.

CHAPITRE XII

LES VÊTEMENTS اللّباس

Verbes.

لبسی, s'habiller, se vètir. لسی, aor. یسکسی, revètir, habiller. پقی , découper. فاس , aor. یفیسی, essayer. فاس . mettre une ceinture. بقی , boutonner. والم, bien aller, seoir.
جَاءَ عَلَى فَدّ , bien aller, etre
juste à la taille.
پَدْخِي , aor. بِنْخِي , ôter.
چَو , aor. بِعْرِي , se déshabiller,
se mettre à nu.
پطوي , aor. بطوي , plier.

Substantifs.

vètements. کسوة کارکسوة کارکسوة کارکسوة بردی المثالی المثالی المثالی کارکسون کارکسون

عبایة, chemise sans manches. فاط, costume complet de citadin composé de la veste, du gilet et du pantalon. لامروال, pantalon.

سروال, pantalon. صدرية, gilet fermé.

بدعية, gilet ouvert.

غليلة, veste d'homme et de femme.

بخبادولي, veste de femme.

e, corsage.

فعطان, robe ouverte devant.

, ceinture. حزام

ässla, haik en toile.

فلاف, chemise légère et transparente.

مر المراقة ال

غندية, foulard en coton.

منديل, foulard en soie avec franges.

voile en toile dont on) كذبوش s'enveloppe la tête en le faisant passer sous le menton.

aslas, turban.

إ شرّابة إ شرّابة

مشاش, calotte.

كلاح, calotte de laine blanche que l'on met sous la calotte rouge.

عرافية, calotte en toile.

corde en poils de chamean.

, grand chapeau en feuilles de palmier.

بنفاشير, chaussettes.

äغل، pantoulle en cuir.

blue, sonlier.

خزمة bottes.

bottines rouges longues et sans semelles qui se portent dans les souliers.

, manches.

چے شہ galon.

فمطاري, cordon en soie.

ناز, toile.

els, drap.

یتان. cotonnade.

جرير, soie.

äenbė, velours.

älei, bouton.

عمري, boutonnière.

Adjectifs.

, vieux فديم ひいる、neuf. مفطّع, déchiré. معتّت, mangé par les mites

VERSION XXV

هذه المراة نسجُتُ لي برنوس غليظ على خاطر البرد شديد المغربي عنده المجلّبة خير من البرنوس و هذوا النساء عمرهم بالبسوا الفهطان عادتهم يلبسوا الملاحب و العبد راه داير تفاشير والمخادم دايرة بريملة و كمامها مفطّعين أخّتي ترفّعهم لها و العرب يزتروا قلامينهم بالخيط على رؤسهم باش يردّوا البرد على أذنيهم وخوي شرى فاط عظيم وحزام حرير و أنا ما نابس فير سروال الباز وبدعية علي أكحل و الكلاح والعرّافية يلبسوهم من تحت الباز وبدعية ملوب أكحل و الكلاح والعرّافية يلبسوهم من تحت النشاشية و شريت عند هذا المزابي فهطان مجون وشاشية متاع النظيمة و حزام المراة فيه المجاديل من كلّ لون فيه مجاديل أخضر حسيشي ومجاديل نيلة ومجاديل اصهر ومجاديل مُري وغير ذلك و الخادم راهي لابسة فوطة زرفاء و

Notes. — مغاربة, intense, violent. — مغاربة, pl. مغاربة, Marocain. مغاربة, serrer. — مزاب المرابي Mozabite. — ريّر ou مجاديل Mozabite. — مزاب أخضر حشيشي, franges. — منيلة, vert tendre. — منيشي, bleu (indigo). — منيرة لك

THÈME XXV

Lève-toi vite, habille-toi et va à l'école. — Est-ce ton père ou ta mère qui a cousu ton burnous déchiré? — Le tailleur est venu et lui a essayé son pantalon et son gilet. — Dans certains pays les femmes arabes portent un haïk noir; à Alger, le haïk et tout le costume sont blancs. Les Touareg portent le litam, voile de coton bleu qui leur cache toute la tête, mais principalement la bouche et le nez. — Les Marocains ne portent pas le burnous, ils portent la djellaba. — Chez les Arabes les enfants sont habillés comme les grandes personnes.

Notes. - principalement, دفعوصاً.

VERSION XXVI

كسوة العرب والحبيس

الرَّجلُ عنْد العرب ينبس الفهجة والعباية والكسا والبرانيس والبلغة والشواشي والخيط وبر والخمّاس من اين يحرث يلبس البومنسل ويربطه بالشّرطان متاع الدّوم ﴿ والمراة تلبس الفهجة والعباية انوار والماحجة والحزام مجاديل مصنوع من الصّوب ومصبوغ والهندية تحرّم بها الشّعر متاع راسها وجوف الهندية الشّاشية والكنّبوش وفي رجلها تنبس البلغة ﴿

عند المحضر الرَّجل يلبس الفعجة والسّروال من تحت العباية والسّفاشير والصّبّاط والمفاهل والمحزام والشّواشي والعمايم والبرانيس * المحضر ما يلبسوا شي البرا نيس التُحل ما يلبسوا غير البيض والعمارة والملب والبعض منهُم يلبسوا الجلاليب كالمغاربة ولاكن عند أهل الوطن ما شي محمودة *

Notes. — كسار , pièce de laine ou de laine et soie de quatre à cinq mètres, enveloppant le milieu du corps et remontant sur la tête. L'homme qui porte الكسا n'a pas besoin de بو منتشل — كنبوش , morcean de cuir non tanné de la grandeur du pied, que les Arabes percent de trous et qu'ils retiennent à la jambe à l'aide de ficelles ou de cordons de palmier. — مصبوغ , citadin. — مصبوغ , citadin. — مصبوغ , gilet, ce qui peut se bontonner. — بدعية , burnous cousus avec de la soie et ayant des glands de soie sur le devant et au capuchon. On dit : برذوس معتبر , bien vu.

THÈME XXVI

J'ai perdu mon mouchoir, voulez-vous m'en prêter un?

— Mon pantalon est mangé par les mites, mettez-le au soleil. — Cet avare porte toujours des vêtements râpés.

— Les Français se découvrent quand ils saluent et restent tête nue quand ils parlent à une femme. — Un maçon fut un jour appelé comme témoin dans un procès. Le jugelui dit : « Témoin, quand vous paraissez devant le tribunal vous devriez bien faire un bout de toilette. — Mais, répondit le maçon, je crois être aussi bien mis que vous. — Que voulez-vous dire? lui demanda le juge irrité. — Eh bien! dit l'ouvrier, vous venez ici dans vos vêtements de travail, et moi, je viens dans les miens. »

Notes. — perdre, وقرر تتّلف — témoin, ساهد — procès, خصومة. — procès محكمة — tribunal, محكمة — vous devriez faire un bout de toilette : يليف لك تزيّن روحك شويّة.

VERSION XXVII

كسوة المراة الحضرية

المراة تابس الشّاشية بالشّرابة وتحرّم الشّاشية بالمنّديل بالبقيل ذهب وإلّا حربر وترشق العبّروف في الشّاشية وترميد من الوراء وتلّبس السّرُوال والفحجة كمامها فينة موصّى واللّا مسيّح والعباية والغللة بالكمايم والّا فقطان بلا كمايم والّا فبريملة والفالاي والمخزام وفي رجلها تلبس التّفاشير والبلغة واللّا الصّبّاط وومن اين تخرج الماراة تتاحي بالماحجة متاع الفطان واللّا بالحايات متلع الصّوع والله بالكسا حرير وصوب والبنات فبال ما يحجبوا بالحبوا في والله بالحرير ووران وعران مناع المحرير والمؤلّم المرادة تتنقّب وهي وطن وعران ما يخلول المخرود على المخرود والله المرادة تتنقب وهي وطن وعران ما يخلول المخرود على المخرود والله المرادة المرادة المرادة المرادة على والله المالية والمنادة على والمنادة على والمنادة على والمنادة المرادة المرادة المرادة المرادة المرادة المرادة على المنادة المرادة المرا

Notes. — بغيرونى, franges. — عبرونى, écharpe en tulle ou en soie. — بعبرونى دalicot. — بعبرونى nois, or posé à بعبد. nni. — بعبد s'enfermer, se claquemurer. — نفاب se voiler le visage. — نفاب voile.

THÈME XXVII

Un roi d'Espagne défendit aux Maures qui habitaient la province de Grenade de porter leur costume national, de se servir de la langue arabe, de prendre des bains, et ordonna aux femmes de ne sortir que le visage découvert. Cet ordre causa une guerre horrible.

Cependant il est facile de reconnaître dans le costume du peuple espagnol une ressemblance avec celui des Arabes.

Le manteau, le pantalon court et la veste courte sont des parties du vêtement arabe légèrement changées. Chez les femmes espagnoles la mantille a remplacé le haïk.

Un voyageur raconte que dans les environs de Tarifa les femmes sortaient naguère la figure voilée. Mais tandis que les Arabes aiment les couleurs vives, les Espagnols portent des vêtements de couleur sombre.

Notes. — province, عمالة — costume national (traduisez : le costume de leurs ancètres). — ressembler, شنبه — mantille, مثنبه — Tarifa. لون مغلوق — couleur sombre, لون مغلوق — couleur sombre, لون مغلوق .— couleur sombre, علو به المون مغلوق .— couleur sombre, علو به المون مغلوق .— couleur sombre . مثر بعثه المون مغلوق ...

CHAPITRE XIII

PARURE ET BIJOUX والصّياعة

Verbes.

فسل, se laver. مشط, se peigner. ضعر. natter, tresser. محرفس, se faire les sourcils. کی se mettre du collyre aux

ربط الحتّة, se teindre avec du henné.

بخير, faire brûler de l'encens. شتبے, se parer.

زيّن, orner.

رَبِّن روحه faire sa toilette. هُ رَبِّن روحه الله faire sa toilette. هُ مُ روحه بالله وحمد suspendre. واتى convenir. واتى façouner. ويقوم graver.

Substantifs.

بشطة, peigne.

مادوري, savon.

طیب, parfum.

قحــيا,) odeur.

قىدى، tresse de cheveux.

مشلح, ruban.

encens. بغور

ىسىكى muse.

عثب, ambre.

سواك, écorce de noyer employée pour blanchir les dents.

رمحُل, antimoine, collyre.

مُكُملة, flacon contenant le ke-

بمرود, baguette pour mettre le keh'oul sur les paupières.

arbrisseau dont la feuille séchée mise en poudre et délayée dans l'eau sert à teindre en rouge les pieds et les mains.

مىساك, épingle.

عدایم } bijoux, joyaux.

تاج, diadème.

diadème à breloques.

مذيبع, rivière.

, rosace.

houcles مَنْقُوشَ , pl. مِنْقُوشَ boucles مِنْقُوشَ , pl. مَنْقُوشَ d'oreilles , مقبول , pl. مخبرصة , graude boucle d'oreilles.

ونايس , pl. ونيسة , petite house d'oreilles.

chaînctte partant du sommet de la calotte et descendant de chaque còté de la tête pour retenir

فلادة مركة (collier. شركة الرقح) خيط الرقح (collier de pièces d'or à plusieurs rangées.

cassolette suspendue à une chaine d'or et dans laquelle on met des parfums solides.

صڠعة, médaillon que l'on porte au front.

بزيم, agrafe, broche.

bracolet. مسیاسة bracolet. مسایسی bracolet. مسایسی bracolet.

bagne { خاتم

. chaton . فصّ

خلخال, anneau de pied en argent.

رديعي, anneau de pied en or.

جوهر, pierre précieuse.

يامنط, diamant.

rubis. يافوت

سلطاني, pièce d'or.

الوين. louis.

نهب, or.

عضّة, argent.

نحاس, cuivre.

.buffle جاموس

Adjectifs.

منروم , tordu. أصمّ أَصمّ أَصمّ أَصمّ أَصمّ أَصمّ كَنْهُونِ منْهُونِ منْهُ منْه

مسیاسة) برکوکسی bracelet à gros grains semblables à cenx du couscouss de même nom.

, incrusté de pierres précieuses.

VERSION XXVIII

البنات راهُمْ ظاهريس سوالهمم بالحواشي و هذه المراة مزعوفة نهار كامل نظل نشتي و يوانيك السواك يا معوّجة الأحدث و جارتنا راحَتْ لأحدث الحرفوس و بَتْ عندنا اللّياة نؤبطوا لك الحنة و حبيبتنا ودّرَتْ مُكحلتها ومرودها ما تقدر شي تكحمل عينيها و هذه البنت نظل نهار كامل فدّام مرايتها تعجبها نبسها و خرص هذه الطّعلة شرم لها أَذنها و هذا الرّديس ما شي مطبوع ذهبه ما شي صافي و بطّلوا خيط السلطاني ولّوا يعلّفوا مطبوع ذهبه ما شي صافي و بطلوا خيط السلطاني ولّوا يعلّفوا على دهبه ما شي حافي البسة شركة عظيمة و بزيم ومسياسة عند الصّياغ خانم ذهب وزوج مسايس جمّة و بزيم ومسياسة جاموس و خانمي واسع بدّلته بواحد على فد صبعي و المراة المتغيرة تخرج فيها المدّة والعجوزة تخيب في يدها و

Notes. — مطلّ , passer la بسواله , boucle de cheveux. — طلّ , passer la بسواله , passer la journée. — معقّ , machoire. — شرّ , poinçonné. — بشرق , poinçonné. — مطّبوع , ne pas prendre, ne pas réussir.

THÈME XXVIII

Les femmes aiment à se parer d'ornements de toutes sortes. — « Voilà mes joyaux! », dit une femme en montrant ses enfants. Ces paroles devraient être gravées dans l'esprit de toutes les mères. — Nous avons acheté à Paris ces boucles d'oreilles, ces bracelets, cette montre et cet anneau. — Des bijonx en or et en argent incrustés de pierres précieuses, le sage n'en a pas besoin; il est content quand il a ce qui lui est nécessaire pour se nourrir, se vêtir et se loger convenablement. — Un voyageur, égaré dans le désert et mourant de faim, tronva un sac. Il crut qu'il contenait des dattes et l'ouvrit : « Hélas, s'écria-t-il, ce ne sont que des perles! » — Les Orientaux recherchent les parfums les plus forts, tels que le musc et l'encens et les fleurs les plus odorantes comme la cassie et l'acacia.

Notes. — avoir besoin. المستحقى المقتلج . — égaré, المستحواء . — le désert, المستحواء . — hélas! أهل الشّرق . — les Orientaux, منط . — acacia. بان . — acacia. بان .

VERSION XXIX

ربيط الحتة

الحنّة يربطوها النّساء واليشاشرة في الأَعياد والمواسم والوليمات مو يشروا الحنّة ويدقّوها ويروّنوها بالمآء السّخون ويطلوا بها يديبُم ورجليهُم ويربطوها فيرفي اللّيل على خاطر ما يخدموا شي وما يتمشّوا شي باش ما تخسر شي الحنّة مو وللصّباح يحلّوا رباطبهُم ويصيبوا الحنّة خرجَت حُراء في قوايههُم مح

Notes. — عيد الأَعياد أَعياد والله موسم pl. موسم fête religieuse. On se sert du premier terme pour désigner le عيد الصّغير on عيد الخّضكي on عيد الأَضَعَى on عيد الكبير, fête de la cessation du jeûne et le عيد الكبير, fête des sacrifices. Les fêtes de moindre importance sont appelées مواسم , festin. — مواسم , (voir notes, version II).

THÈME XXIX

Lorsque le jour du mariage fut arrivé, les amies de la fiancée se réunirent chez elles de bonne heure pour l'habiller et pour faire sa toilette. Le fiancé avait envoyé la veille de nombreux cadeaux. Combien n'admirèrent-elles pas les objets précieux que renfermait la corbeille! Heureuse, disaient-elles, celle qui possède tant de merveilles. Elles lui mirent les bracelets d'or et les anneaux d'argent qui entourent la cheville; elles lui attachèrent autour du front et autour du cou des colliers de pièces d'or, elles la couvrirent d'ornements et de parfums.

Déjà la troupe de musiciens s'approche, de joyeux you! you! se font entendre de toutes parts. Bonheur aux mariés!

Notes. — fancé, jeune marié, عصروسي, pl. عدرايس الله و cadeaux, السنعجب الله السعد السعد السنعجب الله السنعجب الله السعد السعد المستعجب الله السعد المستعجب المستعدد المستعدد

CHAPITRE XIV

LA FAMILLE ET LES DOMESTIQUES

أهل الدار والنُحدام

Verbes.

عاون soigner. عالج soigner. عالج soigner. عالج , donner le sein. ماخير الخير الخير الخير الخير الخير الخير الخير فر الخير أخدم , servir. محرز ser renfrogner, ètre sévère.

Substantifs.

ancêtre. مجداد ou جدود, aïeul, ancêtre. مرقبة, descendauts, postérité. مرقبة ou بيمًا ou أَبِّ ou بيمًا ou أُمَّ

رُجِل mari. پرالا, femme. عمال, femme, famille. . co-épouse, ضراير الم , ضرّة مام, fils. دنی fille. عن. pl. خولاً , frère. . sœur. خواتات , sœur. ou نسبان .pl. نسیب انسان, allié (beau-père, beau frère, gendre). لچ بالس. pl. بالسال bean-frère. لوسة, belle-sœur (sœur du mari ou de la femme). كنة, belle-fille, bru.

ربيب, beau-fils (fils de la femme ou du mari).

Adjectifs.

ولد الحلال, honnête. معتبس, malhonnête. معتبس sévère. عباس مال, dur. فاسع, tendre. خنین, obéissant.

باصي, rebelle.
بامريق, poli.
مرتي hien élevé.
موتی أدب, cher.
باریز شوتی شوتی به méchant.
مادین distrait, sans soin.

جافرة, stérile. ضمّاية féconde. ولادة ولادة, en tutelle. ثيناش, dont les enfants sont morts. شفيف, germain.

VERSION XXX

بوي ورث هذا الجنان من جدي ﴿ خوي عزيز على بوي ﴿ الله يجعل اولادك ذرية حلالية ﴿ خوه الشفيق فيس ما يفر شي بالحير الي داره فيه ﴿ هذه البنت ما زالت عاتفة وخوها ما زال ربنطوط ﴿ المراة الي تعطي ولدها للرصّاعة وما ترصّعه شي بنفسها ما تسمّى شي أم ﴿ الله يدوم علينا والدينا ﴿ هذه المراة عافرة وحرّتها صنّاية ﴿ حُذْ بخاطر يماك على خاطر ﴿ يُ مراة مريضة ﴿ ولدي يتعاشر مليه مع مراته ﴿ دار الفايد يكسبوا العبيد والحدُم ﴿ خُذْ رأي والديك ﴿ إذا أمروك ما تعصيهم شي واذا خدموا عاونهم وإذا مرضوا عالجهم بالادوية ﴿ ربي يتونشه ويخلي داره ﴿ ربيه هرب عليه ما فدر شي يعاشره ﴿ ولد أُختي في عُمره عشرة سنين وولد عمّي في عُمره خستاش سنة ﴿ هذه الأَم فلهما حنين وهذا البو فله فاسم ﴿ هذه الهجّالة كانوا عندها ثاث اولاد وماتوا الكل ﴿ البو فله فاسم ﴿ هذه الهجّالة كانوا عندها ثاث اولاد وماتوا الكل ﴿

Notes. — ورث ou خرّية صالحة ou ذرّية حلالية, descendance honnête. — رضّاعة, nourrice. — أدوية, pl. de مرضّاعة, médicaments. — يخلي, aor. خلا

THÈME XXX

Mon fils, écoute les paroles de ton père. — L'enfant gagne le paradis aux genoux de sa mère. — Honore ton père et ta mère, comme Dien te l'a ordonné, afin que tes jours se prolongent et que tu sois heureux dans le pays que le Maître des mondes te donne. — La mère reste à la maison, instruit ses filles dans les travaux du ménage, tandis que le père avec les fils travaille aux champs, ou bien dans l'atelier et gagne la nourriture de la famille. — Chez les musulmans l'esclave est traité avec douceur. L'aïeule et la petite-fille se tenaient par la main et imploraient la charité des passants. — Le frère de mon père est mon oncle, ses enfants sont mes cousins. — Avezvous vu mon neveu et ma nièce? — Oui, ce sont de jolis enfants. — Le mariage unit l'homme et la femme et fonde la famille.

Notes. — le paradis, المجنّة. — atelier, عدمة المخدمة — gagner, مسلم. — nourriture, فوت. — musulman, مسلم, pl. صقر لraiter avec douceur, وفق. — imploraient la charité (traduisez : et demandaient qu'on leur fit l'aumône), وهُمَا يطلبوا يتصدّفوا عليهُمْ

VERSION XXXI

وفر الوالدين

الولد ملّي يكون محضري ما يلعب شي فدّام باباه ما يأكُل

شي وما يرقد شي معه ما يجمّع شي هي الجماعة مُعُ باباه ومع خوه الكبير * هذا الشّي ما شي حرام ولاكن فاعدة يخافوا من اين يكون مع باباه ينطق واحد بكلمة عيب * ومن اين يرّوج ما يرقد شي هي الخيمة حتّى يطهوا الصّوء يدخل كالخاين وينوض بكري فبل ما ينوضوا والديه * وما يفابل شي باباه وعمّه بأولاده حتى يكبروا يروحوا وحدهم لعند جدّهم * والعرب يوفّروا العمّ مثل الأب والكثرة منهم يسمّوه يا بابا *

Notes. — محرام, péché. — كلمة عيب, un mot malséant. — ضوء, lumière. — سارق ou خاين, voleur. — فابل, aller au devant. — مثل, comme.

THÈME XXXI

La famille de Mahomet.

Mahomet naquit à la Mecque en 574 de l'ère chrétienne. Son père Abd Allah fils d'Abd el-Mottalib, et sa mère Amina étaient de la tribu des Koreïchites. Avant de naître, il avait perdu son père, mort pendant un voyage en Syrie, et il n'avait que six ans lorsque sa mère lui fut à son tour enlevée par la mort. Une maisonnette, une esclave noire, cinq chameaux et quelques brebis formaient tout l'héritage de l'orphelin.

Notes. — Mahomet, écrivez : Mohammed, (faire suivre le nom du Prophète de la formule donnée à la version II). — de l'ère chré-

tienne, من المسيحيّة. — Abd Allah fils d'Abd el-Mottalib, عبد الله فريش. — Koreïchites. أَمِنة . — Kyrie, السُطَّلِب. — Syrie, الشام.

VERSION XXXII

انساب المراة

المراة من اين تزوج تسمّي بو رُجلها شيخها واذا تعيّط له تنول له يا سيدي ﴿ أُمّ رُجلها تسمّيها يا لالله ﴿ وَهُمَا يسمّوها كنة وإذا يعيّطوا لها يفولوا لها يا بنتي ﴿ وتوفّرهُم بالزّاف ﴿ هي تطيّب لهُمُ المعاش وتمرّش لهُمُ الرّفاد وتسخّن لهُم النّاء باش يتوضّوا الصباح ﴿ وخو رُجلها يسمّى جاها وأُخْت رُجلها تسمّى جاتها وأُخْت رُجلها تسمّى جاتها وأُخْت رُجلها تسمّى جاتها ﴿ اللّه يلخذ زوج تسمّوا صراير بخلاف المغاربة يفولوا لهُم شريكات ﴿ وجيع افارب المراة يكونوا انساب للزّوج ولافاربه ﴿ المراة تقول لهم الرّجل المراة نكلم الرّجل على مراتد يفول مولاة المها يا بنت ولان ﴿ وإذا نكلم الرّجل على مراتد يفول مولاة المحمدة واللّه مولاة الدّار وهي كذلك ﴿ على مراتد يفول مولاة المحمدة واللّه مولاة الدّار وهي كذلك ﴿

THÈME XXXII

La famille de Mahomet.

Son grand-père Abd el-Mottalib le recueillit, mais il mourut deux ans après, le laissant à la tutelle de son oncle Abou Taleb, homme au cœur généreux, mais si pauvre qu'il ne parvenait qu'avec peine à élever ses propres enfants. A l'âge de vingt-neuf ans Mahomet épousa une de ses parentes, Khadidja, qui était restée veuve après un double mariage. Il eut d'elle de nombreux enfants, qui moururent sans laisser de postérité, sauf Fatima qui épousa son cousin Ali fils d'Abou Taleb. Après la mort de Khadidja, le Prophète épousa plusieurs autres femmes, parmi lesquelles il convient de nommer Aïcha, fille d'Abou Bekr, et Hafsa, la fille d'Omar. Mahomet mourut en 632 à Yathreb qu'on appelle depuis la ville du Prophète.

CHAPITRE XV

السّن والحال L'AGE ET LE TEMPS

Verbes.

ازداد (ازداد بات المتابعة) naitre.
ازداد بات المتابعة ال

تبه, aor. بهات المنافعة المنا

Substantifs.

ريادة (ريادة naissance. المتغر المتغر المتغر المتغر المتغر المتغر المتعر المتعرب الم

شيخ, vieillard. شيخ, vieille. عجوزة, mechante vieille. التحاضر, le présent. الماضي الله وات التي هات

الماجي (الماجي الفابل الوفت, le moment. . minute. äدس, heure. بربع ساعة, المربع ساعة, المربع ساعة . تار ثلث une heure vingt, ساعة وثلث minutes. .jour , اتّام ,pl , بوم نیار, journée. لىل, nuit. محماً, l'aube. الصّبار, le matin. الظَّاء, midi. بعد الظَّهج, après-midi. العشمة, le soir. . minuit . نُصِف اللما . الموم, aujourd'hui. البارح hier. avant-hier. اول البارح

avant-hier. اول امسى غدوة demain. غیر غدوة) après-demain. äzz, semaine. نهار لاکد, dimanche. نهار الاثنين, lundi. بنيار الثلاثآء, mardi. inercredi, نیار الاربعآء نهار الخميس, jeudi. نجار الحمعة, vendredi. نيار السبت, samedi. eaison, وصول , saison. اعوام .pl. عام année. سنين .pl. سنة .siècle فرري الدّوام, l'éternité. الرّبيع, le printemps. الصّعار, l'été. النحريف, l'automne. . Phiyer ألشتآء

Adjectifs.

محیح, fort. آغمی, aveugle, syn. ضریر آغمی, clair. مخیّم, brumeux, couvert. مختب, brumeux, couvert. جولي, annuel. passager. جاينر, durable, éternel.

VERSION XXXIII

هذا الولد صغير والآكبير * لا يا سيدي ما شي كبير وُبيلُ بي عُمْره اثناش وإلّا ثلثاش سنة * يا ذراري اماً هُو الكبير فيكُمْ أشحال بي عُمْره شناش سنة ونصب * أَش من عام بي عُمْره * خوي بي عُمْره ستاش سنة ونصب * أَش من عام زادَتَ هذه المراة * زادَتَ بي عام الشّر * هذه المراة عندها زوج بنات الكبيرة مزوّجة والأُخرى ما زالَت عازبة * هذا الرّجل ما زال صغير وراسه معتمر بالشيب * نهار الخميس السّوف يعمر من الصباح حتى للظّهر * كُلّ يوم نهطروا على الانتاش ونتعشّوا على الثمانية * نعوشروا شهرين في الصيب على خاطر السخانة فويّة الثمانية * نعوشروا شهرين في الصيب على خاطر السخانة فويّة ما نخموا شي الخدوا * النهارات اطوالوا واللّيالي افصاروا * الشحال من شهر في العام * أَما هُمْ * فُدُلْ لي أَش مَن عام رائيا * الشحال من جعة في الشهر * اشحال من يوم في المهدر * اشحال من يوم في المهد * الشحال من يوم في المهدة *

Notes. — وفَيل , pout-être. – عام الشّتر, l'aunée de la famine.

THÈME XXXIII

Quel âge as-tu? — J'ai neuf ans, onze mois et dixhuit jours. — Quel âge a ta sœur? — Elle a, je crois, quinze ans. — Nommez les sept jours de la semaine en français et en arabe. — Dites aussi quelle heure il est. — Il est dix heures et quart ou dix heures et demie. — Un jour a vingt-quatre heures et l'heure a soixante minutes. — La fuite de Mohammed ent lieu le 24 septembre 622 de l'ère chrétienne, et l'ère musulmane se compte de ce jour-là. — Les musulmans comptent le temps d'après la lune. — L'aunée lunaire compte 354 jours ou 355; l'année solaire 365 on 366.

VERSION XXXIV

جُرْت على واحد المدينة بيها بالرّاب السّكان سفّعيت واحد منهُمْ فُلْت لد وفّتاش بنوا حدد المدينة و فال لي ما نعربوا لا الحنا ولا جدودنا و من بعد خسمية سنة جُرْت من ثمّ وما صبّت لا مدينة ولا أثرها شُقِّت رَجل يجمّع العشب فُلْت لد وقّتاش خربوا البلد الّي كارَت هنا و فال لي هذه الارض كارَت كما وادي وعُمْرنا ما شُقِنا هنا مدينة ولا سمعنا بها لا أحنا ولا جدودنا ومن بعد خسمية سنة جُرْت على هذه الأرض صبّها بحر ولفيت من بعد خسمية سنة جُرْت على هذه الأرض صبّها بحر ولفيت جاءة من الصيّادين فُلْت لهم وفتاش هذه الارض صارَت بحر فالوا لي حدا البحر راه كما كان زمان و فلّت لهم لا حدا المحر راه كما كان زمان و فلّت لهم لا حدا المحر راه كما كان زمان و فلّت لهم لا سمعنا به المحرب كان يابس و فالوا عُمْرنا ما شُقِناه يابس ولا سمعنا به وفتاش من بعد خسمية سنة شُقِت رَجل وحده فُلت له وفتاش

يبس البحر الآي كان هنا ﴿ فال لَي عُمْرِنا ما شَعْنا بحر ولا سَمْعًا به و من بعد خمسمية سنة ثاني جُزْت على هذاك المصرب صبّت بيه مدينة كبيرة سقّصيت ناسها فلّت لهُمْ وفّتاش بنّوًا هذه المدينة فديمة عُمْرِنا ما سمعنا أش من وفّت بنوها لا أحْنا ولا جدودنا ﴿

Notes. — سفّصى, interroger. — من ثمّ par là. — أَنْرِ par là. — أَنْرِ par là. — من ثمّ détruire.

THÈME XXXIV

Si tu veux te faire une idée de l'éternité, écoute la parabole qu'ont racontée les sages d'autrefois : Au milieu de l'Afrique il y a une montagne d'une roche dure comme le diamant; il faut deux heures pour en faire le tour au galop d'un cheval, et quatre heures à un homme vigoureux pour grimper jusqu'au sommet. Tous les mille ans, il vient un petit oiseau pour s'aiguiser le bec contre la pierre de la montagne; etlorsque, par le frottement de son bec, il aura usé toute la montagne, alors se sera écoulée la première minute de l'éternité. Tout passe dans ce monde, Dieu seul est éternel.

Notes. — se faire une idée, متور في عفله . — les sages, التُككهاء . — les sages . — العربيفية . — afrique, فاسم . — dur, فاسم . — dur, فاسم . — galop, تدنية . — sigoureux, حكّان . — bec, فمفوم . — frottement, دحكّان . — lorsqu'il aura usé la montagne, traduise: lorsque la montagne sera usée par... من اين يتكل الجبل.

CHAPITRE XVI

الزواج LE MARIAGE

Verbes.

بخطب, demander en mariage.

اتقنی s'entendre.

شرط, stipuler des conditions.

عفد faire un contrat.

کتب, enregistrer.

روع, payer.

جيّز, faire des emplettes pour le mariage.

فخدا (یاخد , aor. خدا) فوصله در خدا (یاخد) فرق ا

. se marier , تنوقح

ناست, s'allier.

أَنْعِنَى , dépenser, subvenir à l'entretien.

تعاشر, faire bon ménage. همّی, aor. یہیّی féliciter. چمد ل

يزهو, aor. يزهو, se livrer à des

غلي , aor. يخلي tirer des coups de fusil.

رفص, danser.

المنظقي , aor. منظّع , laisser, dé-

غضب, se fächer, bouder, se retirer.

طلّق, divorcer.

نونتخاريّ, devenir veuf.

Substantifs.

مملکک, tiancé. عرسی, noce.) pl. عرايس marié.

بخطاب, négociateur du mariage. وکیل, mandataire. پ تولویل تولویل دris de joie. ترغریت دان و در المحمد و در المحمد و به الم

Adjectifs.

مفدّم, d'avance.

، à terme, موخّر

VERSION XXXV

مُحدد خطب بنت عُمر يعظي لها عشربين دورو صداف هده المراه آشتكت للفاصي على خاطر زوجها ما يفدر شي ينبهن عليها وخلاها بلا كسوة ه نسيب فايدنا بغي يطلق مراتد على خاطر غصبت عند والديها ه خذا بنت فلان وما اعطاها لا صداف لا جهاز لا حلي ه طبيعة نسيبنا ما منها شي نهار كامل وحو يتعاتب مع عياله ه داروا عرس عُمري ما شُعت كيهه ه العروسة كانت كبسة كسوة ما لها فيمة ه جاوا يحمدوا لنا على هذا العرس ه اشحال شرطت لبنتك حدايد ه شرطت لها زويجة

ونايس وخالحال مفدّمين والبافي موخّر على عامين ولاكن ما نفبل حتّى حاجة عاريـة * العـرب يفولوا العارية مـا تــديم الّا تكـشّر الهموم * فلان بغى يناسبكم وهو ما يتعاشر شي مع عياله *

Notes. — دوبو, douro (5 francs). — دوبو, se plaindre. — تعاتن, se disputer. — ما لها فيمة, se disputer. — معموم, peines, soucis.

THÈME XXXV

Le bruit court qu'un tel se marie avec une telle. — La fiancée est jeune, jolie et apportera un riche trousseau. — Savez-vous quelle dot le mari fera à sa femme? — La noce aura lieu la nuit prochaine : le festin est préparé et les musiciens sont commaudés. — Le divorce est chose fréquente chez les Arabes : le mari peut, quand il veut, répudier sa femme. — Par respect, le mari n'appelle pas sa femme par son nom, il l'appelle par est cou de la comma de la com

Le juge viendra chez nous faire l'acte de mariage. — Quels sont les bijoux mentionnés dans l'acte et que le marié donne à la future? — Deux bracelets et une paire de boucles d'oreilles et un anneau de pied en argent.

Notes. — le bruit court, traduisez : on dit que. — chose fréquente, traduisez : chose pas rare, ما شي غريبة.

VERSION XXXVI

الزواج

من اين يبغي يزوج العازب يزيهط والديد يخطبوا له ويشوهوا البنت وحذافتها ويتهفوا على الصداف والحدايد شي مفدم وشي موخر وجهاز العادة وهو الكتبان والحرير وشاشية الطاسة وغيرهم خويتكلموا هما ووالدين البنت على الماكلة وهي العمامة يعني دراهم يزددهم على الصداف والي الولد لوالي البنت وكل إذا تراصوا يعفدوا عند الفاصي يعني يحضروا الولد والبنت وكل واحد منهم يدير وكيل ويبينوا للفاصي الشرط الي اتقفوا عايه ويعتر العريس الحدايد المفدمين باش يكتبهم الفاصي خوبعد الي يتعافدوا يديروا العروس في محكمة الفاصي غير الناس المهدول العروس في عنم الفاصي غير الناس المهدول العروس في المناصي غير الناس الهُهُراء وامّا الأغنياء يخرجوا العدول لخيام، م ويدوعوا لهم على حساب المسافة خ

Notes — إريعط, envoyer. — منائخة, habileté. — وفير, pl. de بغفير, pauvre. — أَغُنْمِياً العدول, les assesseurs du cadi. — منافذة, distance.

THÈME XXXVI

Il y avait autrefois une reine; elle était assise à la fenêtre de son palais et elle cousait. Dehors, le temps était mauvais: de gros nuages noirs couraient au ciel et la neige tombait en épais flocons comme des plumes blanches et la reine était triste. Elle pensait que Dieu ne lui avait pas donné d'enfant. Tandis qu'elle était plongée dans ses réflexions, elle se piqua avec l'aiguille dans le doigt et une goutte de sang tomba dans la neige, et la reine leva les yeux au ciel et dit: « Mon Dieu, je voudrais avoir une enfant blanche comme cette neige, rouge comme ce sang et noire comme ces nuages au ciel. » Et Dieu exauça sa prière et lui donna une petite fille blanche comme la neige, rouge comme le sang et noire comme l'ébène. Mais lorsqu'elle eut mis l'enfant au monde, la pauvre reine mourut (que la miséricorde de Dieu soit sur elle!). C'est ainsi que la douleur suit la joie.

Notes. — nuage, سحاب السحابة. — neige, ثلج المسحابة. — tomber en flocons comme, يليّن ليڤة ي . — était triste, traduisez : elle avait le cœur triste, فلبها مُغْموم . — elle était plongée dans ses réflexions, كأنّت — que la شاينوس , فايصة في السّخميم . — فايصة في السّخميم الله يرجها من رحة الله عليها ! وافع suivre عليها . — الله يرجها عليها ويناند عليها ! عافب عليها . — suivre قبية ، عافب عليها .

CHAPITRE XVII

المرض LES MALADIES

Verbes.

s'enrhumer. s'enrouer. تبحب گخ, tousser légèrement. سعل, tousser. ستے, ressentir. وجع, faire mal, éprouver une douleur. مرض, tomber malade. , supporter, يغاسى ، nor فاسَى ضربه ريع, il a pris froid. يَّدُانَهُ الْعَمَّةُ il a eu la fièvre. در د, avoir froid. سخي. avoir chaud. آرتعد, trembler. . transpirer. هترب, avoir le délire. il a eu le برك عليه بو تليس canchemar. -s'éva, يتغاشَى s'éva, s'éva

nonir, tomber en défaillance.

يلتوكي, avoir des

Substantifs.

مَّے , santé. مرطی, maladie. محع, douleur. نغنې élancement. تهتريعي, délire. حلىد, engelure. تالولة, verrue. جرد amulette. , bile مرار غی, vomissement. تنفية, purge. , vomitif. دواء الرّداد رِّسٌ, sirop. زريعة النجردل, graine de montarde. زريعة الكتّابي, graine de lin. مفعل, cataplasme. , sangsues. طبيب, médecin. تسكرة, ordonnance. elas, remède. قتم. pilule. گننگ, quinine. pharmacien. بيّاء الدّواء جيار, rebouteur. عبيرة, appareil à fractures

تكسير, fracture.

فيع, pms. قالمّ، abces. .angine بو خناق تنبيدة anthrax. چّے, aphte. غطف. apoplexie. زراني. choléra. تے, clou. .colique , وجع البطن نزلاني, dartre. بول عسلى, diabète. جرى, diarrhée. تركة, épidémie. 8,5, érésipèle. مَّمَّ fièvre. دفلة, fièvre typhoïde. حنب, fluxion de poitrine. . folie. همال ب, gale. جت العرق, gale bédouine. قريخ, goitre. العما الكحلي, goutte sereine, amaurose. . hémorroide, بواسر بعے, hernie. .insolation , ضربة الشمس صقایہ, jaunisse.

رمد, ophtalmie.
جبوبة, peste, choléra. حبوبة, panaris.
مرض الرّفيني, phtisie.
بكنب rage.
بركنب rhumatisme.
بروم rougeole.

بو زڤار, rougeole. بیاض, taie. ابرطسة, teigne. نیموس typhus. وباء جدري, variole.

Adjectifs.

bien portant.

را بصحته المستخرض المستخرض المستخرض المستخرض المستخرض المستخرض المستخرض المستخرض المستوالية المستخرض المستوالية المستولية المستوالية المستوالية المستوالية المستوالية المستوالية المست

VERSION XXXVII

يا ولدي أَش بَكَ أَصَّبَحْت معمار * يا بويُ راني مريص الليل كامل والحمّةُ توقد هيَّ * ذا الوفت يجي الطّبيب ونفول له يتداويك * لسانك ملبّخ خُـذٌ تنْفية ومن بعد أَسَّرطُ اربع حبّات كينة * خرج لي داحوس هي يـدي ساعة على ساعة تاحُذني نغرة تهبلني ﴿ هدذا الدوّاس مات هي وسط الطريف صربتُه الشّهس ﴿ الجمعة الماجية يقصدوا لنا على خاطر الجدري راه يهلك الناس ﴿ خويُ بات يسعل وللصباح شرب ربّ السّوس برا ﴿ الطالب كتب لى حرز باش يفلّع لى العين ﴿ مَذَهُ المراهُ صربها ربي قرّجوا عليها كسا حتَّى تعرف ﴾ أنّهعتُ من كراعي اليمني ويمّا راهي تدلكها لي ﴿ بتّ مهوّس برت عليّ بو تليس ﴿ خويُ راه حاكم الهراش داروا له لصفة متاع زرّيعة الخردل على ظهره ﴿ العسرب يستعملوا العشوب باش يداووا الواحبهُم ﴿ لازم تفول للانسّان الى تشوقه مريض لا باس إن شاء الله وهو يردّ لك الله لا يورّيك بأس ﴾

Notes. — أش بك, qu'as-tu? — رقد, faire trembler. — هِبَّل, rendre fou. — العين, faire périr. — السّوس, de la réglisse. — العين, le mauvais œil. — بقوب, recouvrir. — أَسْتَعْمل, employer. — بقوب herbes. — يورَّي, montrer.

THÈME XXXVII

Ta mère est-elle encore indisposée? — Oui, elle apris froid avant-hier. Le médecin est venu ce matin; il lui a prescrit un vomitif; mais il pense que ce ne sera rien, s'il plaît à Dieu. — Le petit garçon était constipé; sa mère lui a fait prendre une cuillerée de sirop. — Qu'avez-vous, mon ami? vous ètes tout pâle. — J'ai mal de tête et mal de dents. — Les malheureux parents pleurent leurs enfants

morts de la variole: ils se repentent de n'avoir pas éconté les conseils de l'instituteur et de ne les avoir pas fait vacciner. — Mon cousin est malade de la fièvre; son corps est tantôt froid, tantôt brûlant. — Suspendez-lui une amulette au con, si vous voulez; mais donnez-lui surtout de la quinine. — Les maladies des yeux sont communes chez les Arabes et chez les Espagnols. — La malpropreté est la mère de bien des maladies.

Notes. — ce ne sera rien, traduisez : elle n'aura aucun mal, ما دبارة . — conseil, خبارة . — malpropreté, دبارة . — se repentir, دبارة . — conseil, وسن وسن وسن وسن

VERSION XXXVIII

تركيب الجبيرة

اقي ينقرص يديروا له جبيرة ﴿ الجبّار يداك له القرص ويردّ له العظم مُعُ خوه ﴿ ويهلّن الكلّخة على زوج ويظرّها ويفطّعها على حساب التّكسار ﴿ ويدير شويّة صوب على القرض ويدوّره بثلاثة وإلّا أربع شاقدات متاع الكلن ﴿ ويدوّن الحنّة مع أوّلاد الدّجاج ويغطس فيها الكلبيت ﴿ ويدير الحنّة بون الكلّخة ويزيّر بالكلبيت ويلوي على الكلبيت طرب كتّان ﴿ تلّفب الجبيرة على القرض ويبدا المصرب المقروض يشهن ومن اين يبدا ينهش بعد كذا من يوم ويبّدا المقروض يركز على رجله والّا يحرّك ذراعه إمارة الني جبر ﴿

Notes. — بالنحة بالكون بالكون

THÈME XXXVIII

Le 40 juin, il plut tout le jour et je restai au logis. La pluie me semblait froide, je frissonnais comme s'il eùt fait grand froid. Le 20, je ne pus prendre de repos pendant toute la nuit et je ressentis une vive chaleur accompagnée de grandes douleurs de tête. Le 27, la fièvre me prit si violemment qu'elle me fit garder le lit tout le jour sans boire ni manger. Je mourais de soif, mais j'étais si faible que je n'avais pas la force de me lever pour aller chercher de l'eau. Dans cette détresse, j'adressai une prière à l'Éternel et j'ouvris la Bible. Les premières paroles qui se présentèrent furent celles-ci : « Invoquemoi au jour de ton affliction, je te délivrerai et tu me glorifieras. » Il me vint alors à l'esprit que certains peuples d'Amérique ne prennent ordinairement d'autres médecines que du tabac, quel que soit le genre de maladie que ce puisse être. Je mis donc du tabac en feuilles dans de l'alcool et je bus la potion. Elle m'assoupit d'un si profond sommeil que je dormis deux jours. Quand je me levai, je me sentis plus fort; mon estomac s'était rétabli, l'appétit m'était revenu1.

^{1.} Ce thème est tiré des Aventures de Robinson Crusoé, ouvrage dont on ne saurait trop recommander la lecture.

Notes. — juin, يونيو — il plut. صبّت النّو. — détresse, صملة .— prier, invoquer, المّوراة , aor. يدعي — la Bible, النّوراة , aor. يدعي — la Bible, النّوراة , — an jour de ton affliction, traduisez : au jour où tu seras affligé, — Amérique, المريكة .— feuilles de tabac, المربكة — المرافي الدّخان .— potion, سرّب — assoupir, dormir, profond sommeil, voir chap. xvm.

CHAPITRE XVIII

LE SOMMEIL ET LA MORT

التعاس والموت

Verbes.

مبر espérer. مبر فطع الایاس فطع الایاس (لفج فصر الفج agoniser. فصر فصر الله باید الله وستیدنا چّد رسول الله الله وستیدنا چّد رسول الله (مات مات بنوجی aor. مات (پنوجی mourir. و بنوجی باید الله بنوجی باید و بنوجی سورت باید و بنوجی باید و باید

فبّل, tourner la tête dans la direction de la Kibla.

المنسخ laver.

المبكخ, envelopper d'un linceul.

المبكغ aor. ببكني pleurer.

بکی, مor. ببکی, pleurer. پنرو , aor. پنرو , pousser des eris, des lamentations. ندنی, se déchirer le visage.

طلي, aor. يطلي, enduire, oindre. چغتري, aor. يعتري, faire des condoléances. جرت, prendre le deuil.

مرف عرف quitter le deuil.

, erenser. حفر

يدي, emporter. اتَّى

enterrer. دفن

صدّق, faire l'aumone.

رحّم, appeler sur quelqu'un la miséricorde divine, dire de lui :

.الله يُرْجه

Substantifs.

المجر رنبنفره المجارة المجر المجارة المجر المجارة المجر الم

Adjectifs.

فعیب, léger. ثفیل, lourd. مهنی tranquille. مهوّس, agité. ما يستعسّ شي, insensible.

VERSION XXXIX

المعجماز من ايس يهيني من التعالس يفعد في فيراشد يتقوّه ويتكسّل ﴿ نُمِتُ بِالَّبِي خَرِجُوا عَلَيَّ فَطَّاعِ الطَّـرِيفِ وَصَرَّونِي ﴿ هي العرب من ايس يموت واحد من أَهابُمُ كايس الَّي يطلوا وجهبُمْ بالحموم * حذا السّارني حبّ يقتل روحه في الحبس * ارْتَهُى على الأرض فطع النَّقِس وعمل بـروحه ميَّـت * التي يعمل الخير في هذه الدُّنيا رتبي يكافيه في الآخِرة ﴿ السَّاسَيَ يطلب الصَّدفة في سُبيل الله ﴿ فِلْنِ مَاتِ اللَّهُ يَرْحِهُ ﴿ وَاحَدُ الرَّجل بعث خديمه يشري له العنب والكرموس ﴿ كَيِّي وَلَّى الخديم ما جاب غير العنب ﴿ صربه سيَّـده وفال له كيبي نوصّيك على حاجة الازم تحيب لى زوج ، واحد النهار مرض ذاك الرَّجِل وبعث خديمه يهيب له الطبيب ، رام الخديم وجاب معه زوج متاع الرّجال ﴿ فَالَ لَهُ سَيَّـدَهُ وَعَلَّاشُ زُوجٍ ﴿ فال له راني جُبِّت لك الطبيب إذا شهاك ربّي صحّة وإذا ما شباك شي رتبي هدذا يعبر لك فبرك على خاطر واحد طس والخرحقار *

Nores. — خرج على, attaquer. — ارْتَمَى, aor. يوتمي, se jeter. — عنب, mendiant. — عنب, pour l'amour de Dieu. — عنب, figues.

THÈME XXXIX

Dans les anciens temps on représentait la mort sous l'image du sommeil. — Notre Seigneur Jésus entra daus la chambre où était l'enfant (fém.) et dit : « Pourquoi faites-vous ce bruit et pleurez-vous? L'enfant n'est pas morte, mais elle dort. » Puis la saisissant par la main, il lui dit : « Jeune fille, je te le commande, lève-toi. » A l'instant la jeune fille se leva et se mit à marcher, car elle avait douze ans. — En 1867, année terrible que les Arabes appellent encore année de la famine, le typhus sévit parmi la population indigène : plusieurs milliers de personnes moururent. — De nos jours, des savants français ont découvert les remèdes de graves maladies, telles que la rage et la diphtérie : ils ont préservé de la mort bien des humains, qui, auparavant, étaient perdus sans aucun doute.

Notes. — représenter, صوّر — Notre Seigneur Jésus, سيّدنا عيسى المتعادية . — se mit à, بدا

VERSION XL

المون

فبل ما يموت الإنسان من ايس يبدا يفصر يخرّجوا الحوافة ويدخلوا النباس الكبار يتسامحوا معد ويسالوه على الوصايبة ويخرجوا يبفي واحد عند راسه يفتله ويشهدد له ويبدخلوا النسآء ينوَّحوا حتى يموت * ومن ايس يموت يخرجوا النساء للمواح ويختـاروا واحدة تكون بصيحة وتبدا هي تشكـر في الميّت وهُما يفولوا يا هُيْه حتَّى يعيُّوا ﴿ وَفِي المِدُنِ النِّدَابِاتِ مُعْرُوفِاتِ يكـروهُمْ بالدّراهم * واتما الرّجال يغسلوه بالماء السّخون ويكتّبنوه في الكتَّان الجديد ﴿ والحجَّاجِ يَجِيبُوا الْهِانَهُمُ مَعَهُمُ مِن مُكَّةُ ﴿ والعبايدة ما يبيات شي الميّت إذا مات في الصّباح وإلا في الظهُر يدبنوه هي نهاره ويفرّوا الطلبة ويدّوه بالبُردة ، والحقّارة هي العرب يحمروا الفبر بلا دراهم صدفة عليهُم بالأجر وامَّا في المدينة بالدّراهم ، ونهار الدّبينة يعشّوا الحقمارة وناس الدّوار صدفة عليه ها

Notes. — الحوانة, les femmes, la famille. — جصيع, éloquent. — بعثيي, malheur! — يعثيي, se fatiguer. — يا حيّه, la Mecque. — جمّاء, pl. حمّاء, pèlerin.

THÈME XL

Lorsque le malade agonise, entouré des siens, le talch qui, à son chevet, récite du Coran, dit pour lui : « Il n'y a d'autre dieu que Dieu et notre seigneur Mohammed est son prophète!»

Lorsqu'il meurt, les femmes sortent de la tente; des parents lui lavent le corps à l'eau chaude, le couvrent d'un linceul, tandis que des fossoyeurs lui creusent la tombe de telle sorte que la tête est placée dans la direction de la Kibla.

Au moment de l'enterrement, le corps est déposé dans nue civière et le cortège se forme : des tolba précèdent et récitent la Borda; la civière est portée par quatre hommes relayés à chaque instant. Au cimetière l'imam récite en silence la prière des funérailles, puis le corps est déposé dans la tombe. On le recouvre de dalles, l'on comble la fosse avec de la terre et l'on place deux pierres tumulaires l'une à la tête, l'autre aux pieds.

لا إِلَه الآ الله وسيّبدنا ,Notes. — il n'y a d'autre dieu que Dieu, etc., لا أَلَه الآ الله وسيّبدنا direction de la Mecque. — se relayer, وملة , direction de la Mecque. — se relayer, بالاطة ,collect. ترايع

VERSION XLI

الحزن

بعد الـدُّوينة يفعـدوا اهـل الميَّت سبع ايِّـام فِي خيمتهُمْ وهُمَا

ايّام الصّبر ويحيوهُم العزّاية من كُلّ جهة والعزّاية الّي يجيوا يعزّوا بهذا الكلام عظم الله أُجركُم والبُركة بي ريسانكُم والله يجعل هذا الشّي حدّ هذا الشّي فطوع الشرّ عليكم والّا الله يجعل هذا الشّي حدّ البأس عليكم و وبعد السّبع ايّام يهرفوا يروحوا المفهرة رجال ونساء ويصدّفوا الكسرة والكرموس وبي اللّيل يجعلوا المعاش وكايس الّي يفعدوا بي خيمتهُم حتى ينهلوا الأربعين والحوايج وكايس الّي كانوا لابسينهُم وفت الّي مات الميّت ما يغسلوهُم شي على مُدّة أَرْبعين يوم وما يزيّنوا شي بالحدايد وما يحققوا شي وما يدخلوا شي الحدايد وما يحققوا شي وما يدخلوا شي الحمام وما يزيّنوا شي بالحدايد وما يحققوا شي وما يدخلوا شي الحمام وما يزوّج أحد من فرابتهُم ه

Notes. — عظّم الله أجركُم, puisse Dien vous accorder une large rémunération (pour ce que vous avez perdu). — جركة بركة, bénédiction. — بركة, mal.

THÈME XLI

L'enfant blessé d'un coup d'épée au cœur tombe dans son sang; ses yeux commencent à se fermer; il les entr'ouvre à la lumière; mais à peine l'a-t-il trouvée qu'il ne peut plus la supporter. Tel qu'un beau lis au milieu des champs, coupé dans sa racine par le tranchant de la charrue, languit et ne se soutient plus; il n'a point encore perdu cette vive blancheur et cet éclat qui charme les yeux; mais la terre ne le nourrit plus et sa vie est éteinte : ainsi le fils

du roi, comme une jeune et tendre fleur, est cruellement moissonné dès son premier âge. Le père, dans l'excès de sa douleur, devient insensible; il ne sait où il est, ni ce qu'il a fait, ni ce qu'il doit faire, il marche chancelant vers la ville et demande son fils.

Notes. — épée, سیسان , supporter, چل — lis سیب — charrue, ضحرت. — languir, اذبال , blancheur, صحرت. — éclat, ضعرت. — il marche chancelant, مشیته , وهو یتمایل فی مشیته.

CHAPITRE XIX

LES JEUX اللّعي

Verbes.

خاطره فاطره , il s'est ennuyé. وسّع خاطره , il s'est distrait. چنر , se divertir, se distraire. تنقر , regarder. بنقر , jouer. بنفر , gagner. بنفر , sauter. شطع) danser.

لَّشْ, balancer. بقر , jouer de l'argent. بقر , faire le paquet. برجے , gagner. بست. perdre. بست, se baigner. مام , aor. بعوم , nager. بقطس , plonger. بقط , charger (un fusil). tirer des coups على .aor. خلى المحافظة .aor. على المحافظة .aor. يدنّي .courir, galoper. ويدنّي .aor. يدنّي .aor. يدنّي .aor. يشالي .agiter. ويشالي .faire signe.

تشادّ, en venir aux mains. جکّن, séparer. چری, se baisser. ضقبی, battre des mains, applaudir. پورکن, se passionner.

Substantifs.

ennui, ضعفة انخاط .divertissement توسيع انخاط تحو دسر, promenade. قرحة, spectacle, réjouissance. بعل. jeu. ملعب, lieu où l'on jone. jeu de balle. لعب الكورة لعب اثخيل, joute, fantasia. and lutte a coups de pieds. بالشب, jeu de mains superposées. osselets. زربوط, toupie. حبل, corde. تارطة, cartes. داسة, jeu de dames.

الله المادلة المادلة

Adjectifs.

باسل ennuyeux. مشروح on زاهي, gai. مولّع, passionné. غالب, gagnant. مغلوب, perdant.

VERSION XLII

صيبنا صافي خاطره خرجنا تحوّسوا به باش يوسّع خاطره ه جارنا ظُلُّ يفتر الدّراهم التي يصوّرُهُمْ يخسرُهُمْ فِي الفمر ﴿ تعرفِ شي تلعب الكارطة ﴿ خوي راه يلعب الزَّربوط ﴿ فِي الصَّيفِ نهوَّدوا للبحر نعوموا ﴿ نعرب نعوم ولاكن ما نعرب شي نغطس ﴿ راه يستحمّ في الواد * اليشيرة راهي فاعدة في الجغليلة واصحابها يحوَّموا عليها ويشيَّطوها ﴿ تعرفي شي تلعبي بكعاب الكباش ﴿ أُخْتَى راهي تلعب بالحبل زوج يشيرات يدوّروه لها وهي تنقّزه النزاري فعدوا واحد حذا خوة وشرعوا كراعيهم باش يلعبوا الشبر * ابدرك يا خوي باش نركب على ظهرك * الرقاصة رامى ترقص وفي يدهما زوج مناديل تشالي بهم * شُهمت العرب يلعبوا الكورة يديروا صحايبية يعنى دوار من جهة ودوار من جهة مه ويوفهوا هي وسط وطية ويعيّنوا زوج مواضع موضع من جهة وموضع من جهة يسموهم الموارد ويصربوا الكورة بالعصى حتى يوصَّلوها لمورد ﴿ والَّي يوصَّلُوا الكُّورَةُ للمُورِدُ فُمَا الَّتِي يُرْجُوا يبطروهم بالطعام اصحاب الدوار الاخره

Notes. — ظلّ , passer la journée. — مقور, gagner. — ظلّ , descendre. — وطية , chanter. — مقرر, groupes. — مقرف, groupes. — مقرف, biton. وطية , plaine, champ. مورد

THÈME XLII

Je m'ennuie; je me distrais; nous nous sommes ennuyés; vous vous êtes distraits. — Au printemps, ils cherchaient des fleurs dans les haies; en été ils nageaient dans la rivière; en automne ils cueillaient des fruits; en hiver ils se chauffaient auprès du feu; dans toutes les saisons ils se promenaient à travers la ville et les champs. — Les petites filles aiment à jouer à la corde et les petits garçons à la toupie. — Dans les classes enfantines on chante cette chansonnette:

Petit mouton que j'aime, Viens jouer avec moi : Mon bonheur est extrème De sauter comme toi.

Heureux enfants, dansez, chantez, sautez. — Cet homme a la passion du jeu de cartes; il joue de l'argent; on dit qu'il a perdu presque toute sa fortune et réduit sa famille à la misère. — C'est un jeu où l'on ne gagne jamais. — L'argent gagné au jeu est vite dépensé. —

Notes. — haie, زرب. — les champs, اكفلا. — la misère, العفو. — dépenser.

VERSION XLIII

لعب اكنيل

حضَّرت لعرس داروا فيه لعب الخيل * كانوا بالزَّابِ الهرسان

راكبين على خيلهُمْ وشادّين مكاهلهُمْ و صاروا ينوّصوا ثمانية وآلا عشرة من الخيال في خطرة واهدة والفرسان شادّين الصراعات متاع خيلهُمْ باش واهد ما يقوت خوة ومن اين يوصلوا لوسط الوطية الي كانوا يلعبوا فيها كانوا يخلوا على الأكهال يعني النساء الرّاكبات على البغال وعلى النساء الرّاكبات في العطاطيش والنساء يزغرتوا على فيعد يولوا لراس الوطية يعمّروا مكاهلهُمْ ويعودوا ثاني يدنّوا على شطاط الملا ويزيدوا يتورفوا و الحاصل داروا تارُفة كبيرة عمري ما ننسي هذه الهرجة عديرة

Notes. — بنوّض, pl. بقرسان, cavalier. — شالاّ, tenant. — بنوّض, s'enlever, partir. — صطاطيش, pl. معطّوش, pl. صطاطيش, pl. palanquin.

THÈME XLIII

Les cavaliers des tribus, ceux qu'on appelle goum, étaient rangés au pied de la colline et chargeaient leurs fusils; ils étaient impatients de se livrer à leur jeu favori, de faire parler la poudre! Une foule innombrable de femmes, d'enfants, de vieillards couvrait la colline de haut en bas. Tout à coup, sur un signe de l'agha, les goumiers passèrent au trot et au petit galop devant les spectateurs, firent un détour et allèrent se ranger à la place qu'ils venaient de quitter; ce fut le commence-cement de la réjouissance.

Notes. — tribu, مرش pl. مادراش syn. جع , pl. بنجوع , pl. بنجوع . — colline,

. - aller au trot, عناشي. - foule, غاشي. - aller au trot, ختر بر - aller au petit galop, درابع

VERSION XLIV

لعب الرّحبة

الرّحبة هي المعاربة بالكراعين بلا مدابزة ولا مفابضة ه يديروا دارة كبيرة ويخرجوا زوج رحاحبية رحّاب من جهة ورحّاب من جهة ومرحّاب من جهة ومع كُل رحّاب زوج قلايلية من وراه وقلاك من جنبه هوالرّحاب ما يكون لابس غير سروال ما يدير لا فمجة ولا حتَّى شي على اللّحم هو وهو يتمشّى ويرقص ويريّش بيديه حتى يتلافى بصاحبه يضربه هوالمتكاكة ما يخلوهم شي يتشادّوا هو ومن اين واحد يغلب واحد يعطوة الدّراهم والنّاس ينقّوا ويصقّفوا بيديهُم هو والرّحبة صنعة ولاكن ما شي مجودة عند العرب ه

Notes. — مدابزة, pugilat. — بلا مفابضة, sans en venir aux mains. - منعة, cercle. — منعة, crier. — منعة, métier, profession.

THÈME XLIV

Puis des cavaliers seuls, ou réunis par groupes de cinq à dix, se détachèrent, s'élancèrent au galop, brandissant leurs fusils et les tirant à droite, à gauche, vers le ciel et vers la terre, devant et derrière eux : des applaudissements les saluaient.

Mais quand toute la troupe passa comme un tourbillon, les chevaux ventre à terre, les cavaliers debout sur leurs étriers, déchargeant leurs fusils, les lançant en l'air et les rattrapant, ce fut une joie indicible pour les spectateurs: ils battaient des mains, poussaient des cris de joie et nommaient à grands cris les maîtres de l'éperon.

Notes. — galoper, دِنَّى, aor. ركض ; يدنِّى. — tourbillon, وعجاج, pl. ضابير ضور — على شطاط الملا ventre à terre, عجايج — على فامان — في في بن ادم يوصّعه indicible, عبد بن ادم يوصّعه

CHAPITRE XX

فهولا المسلمين LE CAFÉ MAURE

Verbes.

طیب, préparer. کئی, aor. یغلی, bouillir. گزفرن, déborder. تفقد, se reposer. خصر خرنی

شرب الدَّخّان. fumer. تكيّب, se griser en fumant du hachich.

شّم, priser.

برم, rouler (une cigarette).

مقر, bourrer, préparer (une pipe)
حسّ, déboucher.
مقد شعل, allumer.
صقخ (payer.

Substantifs.

قيوق, café.

سکر, sucre.

تاى, thé.

شاربات, limonade, citronnade.

ماء الزهر, eau de fleurs d'oranger.

.cafetier فيمواجي

forer, وجاني

يدكات. pl. يدكان, grande bouilloire.

فلاية, bouilloire.

بريني, théière.

مفصّ کلاب pince à feu.

ماشنی) مُغَذّ, petite braise recouverte de

cendre, ننک blanc.

سنى, plateau.

بيان, plat.

buis, jarre.

مغيرفة, petite cuiller.

الْجِأَل, tasse.

زرافات ۱۰، زرب sous-tasse. زراهي et

بغیرج) petite cafetière.

أبشاف, pot en fer blanc dans lequel le cafetier donne à boire de l'eau.

.écume, فترارة

تلوة, marc.

تحماص, action de torréfier.

دريس, action de piler.

دحّان, tabac.

شَمَّة, tabac à priser.

ر کیعی) chanvre qui se

.fumeur شرّاب دُخّان

جشایشي, fumeur de hachich.

تقت } prise.

bac.
bac.

bac.

ciacles, marchand de tabac.

pac.

ciacles, nargilé.

ciacles, nargilé.

ciacles, eigarette.

ciacles, eigarette.

ciacles, allumettes.

ciacles, allumettes.

braise.

braise.

de l'eau.

المويهة de l'eau.

المويهة ecaravansérail.

الموبا والموالية ecurie.

الموبا والموالية ecurie.

الموبا والموالية و

Adjectifs.

جامي, chaud. بارد, froid. بارد, doux. بموز, légèrement sucré. مُرّ, amer. بُنّ, sans sucre. بُنّ, café que l'on fait bouillir avec du sucre. قلیفت, chargé (café). غلیعت, léger. فاسع, fort (tabac). بارطب, doux. مسدود, bouché.

VERSIÓN XLV

دِرُ الشَّطبة فِي الوجانِ ﴿ الغَلَّاياتِ مَا هُمُ شِي مَعَمَّرِينَ زِدُّ لَهُمُّ شُويَةً مَاءَ ﴿ المَاءَ وَاهَ حَامِي فَرِيبِ يَعْلَي ﴿ زِدْ مَغْيَرِفِةَ فَهُوَةً فِي شَوْدًا البَيْرِلَكُ وَخَلِّهَا تَنْفَعَد ﴿ يَا فَهُوا هِي جِبْ لِي فِنْجَالَ تَاي يَرْحُمُ وَالْدَيْكُ ﴿ فَيْ طَيِّبِ فَهُوَةً لَصَاحِبِي ﴿ كَيْفَاشَ يَحْبَهَا حَلُوّةً وَلاَّ يُرْحِمُ وَالْدَيْكُ ﴿ فَلَيْبِ فَهُوةً لَصَاحِبِي ﴾ كَيْفَاشَ يَحْبَها حَلُوّةً وَلاَّ يَرْحُمُ وَالْدَيْكُ ﴿ فَاللَّهُوا فَوْلَ ﴾ فَهُوا فَيْوَلُ السَّكَمُ فِي فَيْفُولُ فَا تَشْرِبُ فَيْفُولُ مَوْلُ ﴾ فَيْقُلُ السَّكَمُ فِيدُوبِ فَبِلُ مَا تَشْرِبُ لَيْفُولُ مَا تَشْرِبُ لَيْفُولُ السَّكَمِ فِيدُوبِ فَبِلُ مَا تَشْرِبُ

فهوتك السكر الأجْر ما يحلّي شي الفهوة آشر لنا سكر الفالب الله ولدي عمّر الشابشان من الفسط وجبُ لي موبهة باردة السدوا الرّجال ما زالوا يلعبوا الدّامّة بثلث كلاب أو رُجْ عند الدخاخني وجبُ لي شكيرة دخّان أرطب ما شي فاطع أنا مواله بالرّنْفيلة عمّر لي سبّسي وأعطني جمّرة وراسك آبرم الي فارو الفهواجي يعديه الشاربات باللّيم الفارس والسكّر لي فارو الفهواجي بالطّابلة أنتُ بوجادي ما نحب شي تلعب معك آربط الرّايلة في الرّوا وآرؤخ تشرب فهوة معنا العب معك البنك وقرخ الفهوة في القناجيل التاي راه حامي ما نفدر شي نشربه في هذه السبّسي راه مسدود ما فدرّت حامي ما نفدر شي نشربه في هذه السبّسي راه مسدود ما فدرّت المهون ينسرحه في دخا الفهواجي من اين يديّق الفهوة يخلّطها

Notes. — شطبة, broussaille. — السكر الاحمر, cassonade. — الفالب, sucre en pain. — السكر الأبيض, sucre blanc, par opposition à السكر , pion. — السكر الاسمر, paquet (en forme de petit sac). — داسك , je te prie. — اليم فارص, citron aigre. — بوجادي, novice. — بوجادي

THÈME XLV

Je voudrais boire une tasse de thé ou de café. — Voulez-vous du café sans sucre ou du café légèrement sucré? — Donne-moi du feu; je veux allumer une cigarette. — Prenez votre café et faites fondre le sucre; laissez ensuite reposer la tasse si voulez boire du café sans marc. — Cafetier, cette pipe est bouchée; voulez-vous m'en bourrer une autre? — Jouer aux cartes est une habitude commune chez les Arabes. — Celui qui joue à un jeu de hasard doit penser qu'il a autant de chance de perdre que de gagner; mais il perd son temps à coup sûr. — Le jeu des échecs a été apporté par les Arabes en Italie et en Espagne. — Le café maure est le lieu ordinaire de réunion des Arabes: bien des gens y passent la nuit et y dorment.

Notes. — je voudrais, ما ذا بك ; tu voudrais, ما ذا بك, etc. — jeu de hasard, ايطاليا. — Italie, ايطاليا.

VERSION XLVI

الفهوق

العرب يغولوا للفهوة الشادلية ﴿ يحكوا على الإمام الشادلي بالي كان يألّب الكتُب ويغلبه النّعاس في اللّيل ﴿ أَعَيَى يَجْرَب فِي السّوالِ اللّي يطيّروا عليه النّعاس في اللّيل وما صاب شي ﴿ واحد اللّيالة سمع واحد العتروس اللّيل وطوله وهو ببلبل ﴿ فال في نفسه والله حتَّى نشوف هذا العتروس واشتُ راه ياكل ﴿ خرج فِي اللّيل للمراح وعلم العتروس وللصباح نبّع الغنم من اين خرج في الليل للمراح وعلم العتروس فلصباح نبّع الغنم من اين وصلت للجبل وعد العتروس شجرة الفهوة وجلّب عليها وبدا

Notes. — Ech-Chadeli, nom propre. — القبا, composer un ouvrage. — بلبل, crier. — موالع, crier. — بلبل, crier. — بلبل, crier. — بلبل, crier. — بلبل, crier. — جقت, se diriger. — جقبنة, se cabrer. — جقت, égrener. — جقبنة, faire bouillir. — شرشم, blé cuit à l'eau. — بقيض, dlé prouva un certain plaisir. — ساهر, veillant.

THÈME XLVI

Le café maure.

Quand je demeurais à Alger, c'était mon habitude d'aller chaque soir dans un café maure de la rue Sidi-Ferruch. Là se réunissent après le travail de la journée des porteurs d'eau, des portefaix et des ouvriers de toutes sortes; les uns fument du tabac, quelquefois du kif; d'autres jouent au jeu de dames, tandis que le cafetier fait chauffer de l'eau dans un monceau de cendres ardentes et prépare les tasses. On s'entretient des événements du jour; tantôt on rit, tantôt on discute. Mais tous se taisent et font attention lorsqu'un conteur se dispose à narrer une histoire merveilleuse et commence par ces mots: Il y a et il n'y a pas, il y a du basilic et du lis dans le giron du Prophète; que Dieu répande sur lui les bénédictions et lui accorde le salut!

Notes. – rue, زنفة. — Sidi-Ferruch, سيدي فرج — porteur d'eau, pl. سقاء. — discuter, تجادل. — discuter, هقاء . — discuter, تجادل. — giron, حجو. — basilic, حبف

CHAPITRE XXI

الحقاف LE BARBIER

Verbes.

مصّ, sucer.
مصّ, coller.
حَلَّهُ, arracher.
جَعْمُ, faire du mal.
خَلَّهُ, s'enfler.
جَرِّمُ, faire sécher.
خَلَّهُ, vider.
خَلَّهُ, se mélanger.
عَلَّهُ, se coaguler.

Substantifs.

مىلة, pierre à aiguiser. ستة, longe de cuir sur laquelle on repasse les couteaux.

o, ciseaux. مقص

غو ولة, chevelure longue.

cheveux crépus, fri-, ودة

pagne. ووطم

نشّافة, serviette-éponge.

ضروس pl. ضروس, dents. کلای, clef à dents.

تسوسة, carie, ver.

i, ventouse.

لىلى, bassin, cuvette.

. nuque فعا

, douceur.

فطوعمة, qualité de ce qui est tranchant.

عجيعة) action de raser, barbe äsles | fraiche.

Adjectifs.

فاطع ماضي ارطب (ارطب خاجي, émoussé.

مجقد کشرہ } frisé, erépu. مغوفل, qui a la barbe et les cheveux longs. مكتّد, coagulé.

VERSION XLVII

رانبي مغوهِل لازم تحسّن اليوم * الحقّاب راه يسنّ موسه باش يكون فاطع * الشعر يطيم على البوطة * الحسّان يطلي الميلق بالزيت ولا يضرب خدميه على السّبتة * هذه المراة ضرسها توجعها راحُتُ عند الحقِلمِي يفلّعها لها ﴿ بَتْسَ فِي فُهُما صاب صرسها كلانب السوسة * فال لها ما ينهعك غير الكُلاب * كُلُّ حقدا يعرب يعجم إذا كان مولى صنعة عديقاني في حانوته الفارورات وكأمواس والكلالب عديشرط بالموس وينشب بالنشافة ويعترغ الدم في الليان الشيخ رالا مريض يروح غدّا للسون عند الحجّام باش يقصد له ذراعه وكراعه عدالحجّام يحسّن فها بن آدم ويلقمن فيه المغرورات ويبدأ يمض حتى ينتهن موضع الفارورات يقصدهم بالموس ويبدأ يخرّج في الدّم يتخاط الدّم بركة امّا يجي أصفر ولا مكبّد عدمن اين حققت ما خلّيت غير الفطاية عدا المراة تعاير المراة تنول لها أنت ما عندك غير كشرودة عدم الفطاية عدا المراة تعاير المراة تنول لها أنت ما عندك غير كشرودة عدم الفطاية عدا المراة تعاير المراة تنول لها أنت ما عندك غير كشرودة عدم الفطاية عدا المراة تعاير المراة تنول لها أنت ما عندك غير كشرودة عدم الفطاية عدم المراة تعاير المراة تنول لها أنت ما عندك غير كشرودة عدم المراة المرا

مولی , liuile. — کلا, ronger. — نبع , être utile. — مولی , nonger. — نبع , être utile. — مولی , sucer. برکة , sucer. مص , assez, c'est suffisant. — الما , ou bien. — عایس , faire honte, faire affront.

THÈME XLVII

Barbier, votre rasoir est émoussé, il me fait mal : aiguisez-le. — C'est l'usage chez les musulmans de se faire raser la tête; ils ne laissent une touffe de cheveux qu'au sommet. — Savez-vous à quel âge on coupe les cheveux aux petits garçons pour la première fois? — Je crois que c'est vers l'âge de deux ans; vers le même temps que les parents leur donnent leur premier burnous. — Les rois francs portaient les cheveux longs : les couper était un déshonneur. — On apporta sur un brancard un homme blessé à la cuisse d'un coup de feu; le

chirurgien, très habile dans son métier fit l'extraction de la balle et cautérisa la plaie au moyen d'un anneau rougi ou feu. — Nous aperçumes un homme assis au bord du chemin; il avait sur la tête un gobelet rempli de charbons ardents; à côté de lui le médecin encourageait le patient, l'assurant que le feu chasserait la fièvre. — Les Arabes croient que le feu peut servir à guérir toutes sortes de maux.

سلاطين ,— nusulman مسلم — les rois francs مسلاطين ,— plaie , عسلاطين ,— brancard مسلاطين ,— habile , طيعة , فضيعة ,— habile , المهرز ,— المهرز ,—

VERSION XLVIH

الحقاب والسلطان

واحد الحقباب كان عند واحد السلطان علم ولدة الصنعة ومن ابن بغى يموت وصّاة فال له لا تقعل الأَمر حتى تنظر عوافيه ومات على بعد ايّام غوفل السلطان وزيفط للحقباب باش يحقب له فالوا له مات على فال لهُم خلّى شي ذرّية على فالوا نعم خلّى ولد على فال يا من درى معلّم كبود في الصّنعة على فالوا له أكثر من باباة على امر عليه حضر بين يديه واعطاة زوج امواس جدد يشعلوا كالبرق وأمرة يحسّن له بهُم على فال له الحقبابي يا سيدي من اين جاوك على فال السّلطان جاوني هدية على حديّة على وقي رأيه

وفال ما تجرّب شي الموس الجديد في راس السّلطان في خذاهم ودسّبُم وجبند موسد من جواه وحسن للسّلطان في استعجب السّلطان من الرطوبة والفطوعية الّي في الموس ومن ظرافة الحسّان وفال له من اين كمّل الحبّافة ورّ لي باش من موس حقبقت لي في فال له يا سيدي حقبت لك بموسي في تغشّش السّلطان وفال له كيماش عصيتني المرّة الأولى في فال له لحقبافي يا سيدي ما بغيت شي تجرّب فيك الموس الجديد في للسلطان على واحد العبد وفال للحقبافي آخرض فيه الموس في نطق الحقبافي فال بأسم الله وضرب ضربة ولا زوج في راس العبد وطاح العبد شهق وخرجت عُمُرة في من اين شافي السّلطان بالّي العبد شهق وخرج من العقل الّي أعطى ربّي للحقبافي وكافاه مكافية كبيرة في

Notes. — بغی یموت, il était sur le point de mourir. — عافبة , pl. با من دری , envoyer chercher. و زیعط له , envoyer chercher. و با من دری , envoyer chercher. و با من دری , qui sait? — زیعط له , بین یدیه و qui sait? — بین یدیه , don, cadeau. و جرّب , essayer. و جرّب , essayer. و جرّب , politesse, gentillesse. و جری , gaine, fourreau. و براسم الله , essayer. و عرض , essayer. و براسم الله , وssayer. و براسم الله , وهمن , essayer. و براسم الله , وسموم , وسموم , empoisonné.

THÈME XLVIII

C'est au milieu du marché que le barbier s'est installé;

il a rangé sur son burnous étendu par terre, quelques couteaux tranchants, une pierre à aiguiser, une longe de cuir pour repasser ses rasoirs, un gobelet, des ventouses, des clefs à dents et une boîte de médicaments et de parfums! Il est à la fois barbier et médecin, chirurgien et dentiste, et bien qu'il soit un personnage fort grave, les vers de Figaro vous viennent à l'esprit:

Je frise, je peigne, Je rase, je saigne, Et des affligés Je guéris les maux.

Il est très habile à arracher les dents; il est passé maître dans l'art d'appliquer une ventouse ou de pratiquer une saignée. Une foule nombreuse se presse autour de lui; car dans tous les temps et dans tous les lieux les humains cherchent un remède à leurs souffrances.

Notes. — étendu, معبّرش, — gobelet, طویسته — personnage grave, مغبّن ، pl. — ابیات ،ام بیت ،vers — مولی هیبته ۵ مولی وفر

CHAPITRE XXII

LE BAIN MAURE

Verbes.

جم. prendre un bain.
مرس, garder.
ریم, aor. ریعتری, se déshabiller.
مقافه خالی و couvrir.
مقافی و sisser.
را الله و sisser.

Substantifs.

مام, étuve. محميمة, bain.

nouir.

جوایج, effets. بیت استنجون, salle de sudation. بيت الرّاحة, salle de repos. مغطس, piscine.

واسطة, banc de pierre au milieu de la salle de bain.

مبابیل , pl. سبابیل (fontaine. عین , pl. عیون , pl. عیون , pl. عیون , maitre de bain. پتاسی , masseur, frotteur. بیتاس , garçon de bain. طیتاب , négresse servant au bain.

سوتشو, petit garçon de bain. فندفي, coffret.

, confet.

. pagne , فؤط ، pl , فوطة

بنيغة, coiffe dont les femmes se couvrent la tête en sortant du bain.

بنافی, pl. فبافیب, sandales en bois. كاسة, petit sac en crin avec lequel on frotte le corps.

سطیلة, petite casserole en fer blanc, à anse.

فيية, petit vase en bois cerclé de cuivre.

o, savon.

مابون الرابعة, savon par-

بغولا, mousse.

terre argileuse d'un gris bleuâtre qui décrasse parfaitement.

ععصة, noix de galle.

عديدة, oxyde de cuivre.

مَنِغَمْ, cosmétique pour leindre les cheveux.

زرفون, minium. pellicule.

Adjectifs.

ملدّد, tiède.

ناشعي, sec.

VERSION XLIX

الّي موالي بالحمّام ما يفدر شي يصّبر عليه ع من اين تعرّي حوايجك علّفهُمْ هي المـرفع ع هـنه المـراة راهي تنفلي العمصة بالزيـت باش تصبغ راسهـا هي الحمّام ع النّساء يلبسوا البنيفة

من ايس ما يخرجوا من يبت السخون * راهي تغسل راسها بالغاسول * هذا الرجل راه يستنور في الحمّام * الطّيّابة جابُت لي فيبة نأخُذ بها الماء السّخون * أَج معي للحمّام نضربوا كاسة * لبس الفبفاب وما فدر شي يتمشّى خابي يزلف * يا خوي ما تكثّر شي من الحمّام على خاطر يفدر يصرّك * هذه الطفلة تغاشت في الحمّام من كثرة السّخانة * الحمّام يعمني ويقشلني * هذا الكيّاس هرس لي فوايمي * غسلت راسي بصابون الرابحة * مراة جارنا صبغت راسها بالحنّة في الحمّام * البلاط حرف لي رجلي فعدت على الواسطة * آعرق مليح تبرأ إن شاء الله * الرّفوة متاع الصابون أعمَت لي عيني * يديروا الصبغة بالعممة مدروسة والمحديدة والزُرْفون *

Note. — ما يفدر شي يصبر عليه, habitué. — ما يفدر شي يصبر عليه, ne peut pas s'en passer. — مقرّس, briser.

THÈME XLIX

Patron, voici ma montre et mon argent; mettez-les dans votre coffret; je veux prendre un bain.— Garçon, apporte-moi un pagne et des sandales en bois et conduis-moi dans la salle de sudation. — Asseyez-vous, Monsieur, sur le banc de marbre; quand vous transpirerez bien, vous m'appellerez. — L'air chaud est d'abord difficile à respirer, mais on s'accoutume vite à la chaleur.

— Oh! ce marbre est brûlant; la sueur me couvre tout le corps; arrive, masseur, frotte ferme; mais ne mets ni eau, ni savon sur la tête. Doucement, tu me brises tous les muscles du corps. — Maintenant, cherche à la fontaine un bassin d'eau froide et verse-la-moi lentement sur la tête et les épaules. — Je me sens comme animé d'une vie nouvelle.

.ذا الوفت ,maintenant بالشياسة Notes. — doucement

VERSION L

من اين ندخل الحمّام نصيب دايمًا المعلّم فاءد حذا الصّندوف متاع الدراهم نعطيه ساعتي ودراهمي يحرسهُمْ هي صنّدوفه حتى نخرج من الحمّام نخاف من اولاد الحرام يخوّنوني * الطيّابة يهرّشوا لي المطرح ومن اين نعرّي يغطّوني بالهوط ويجيبوا لي فبفاب نابسه هي رجلي باش ما نزلق شي * ومن اين ندخل يبدّلوا لي الهوط ويهرشوا لي قوطة على البلاط وبعد نمتدّ عليها حتى نسخن ونعرف مليح * ويجي كيّاس يدلكني ويغسل لي راسي وجسدي مليح * ويحي كيّاس يدلكني ويغسل لي راسي وجسدي بالصابون ويحلّ لي السبابيل الزّوج السخونة والباردة ويعطيني بالصابون ويحلّ لي السبابيل الزّوج السخونة والباردة ويعطيني الواسطة نريّج ويروح يجيب لي قوط ناشمين يابسهُم لي وندير الفيفاب في رجلي ونخرج نمتدّ على المطرح الّي قرّشوا لي في وضعي * ذيك الساعة يجي الموتشو يرمي عليّ حايك ويـركب

على ظهري ويبدا يدلك في ويروح يجيب لي التاي ويخلّني ننعس شويّة ﴿ ويلوجّد لي صبّاطي وينزّل حوايجي ﴿ ن فِلوَفِ المرفع ﴿ وَمِن اين مَا نَكُونِ رَبّحت نلبس حوايجي وندفع حقّ الحمّام للمعلّم ونعطي شي صواردة للكيّاس وللموتشو ونخرج ﴿

Notes. — بعنینی, patron. — صندونی, caisse, coffret, syn. هغتم, voler. — بغنینی, quelques sous, un pour, شي صواردة.

THÈME L

Le Coran prescrit aux croyants l'usage des bains, aux hommes comme aux femmes. Les Arabes ont adopté pour leurs bains la disposition que les Romains donnaient à leurs thermes; et de même que l'on construisait des thermes pour les soldats romains partout où s'établissait un camp, une colonie ou un fort, de même les Arabes construisaient des bains partout où ils étendirent leur empire, depuis l'Inde jusqu'en Espagne. Chose étonnante! les Espagnols détruisirent les bains maures lorsqu'ils eurent chassé les Arabes. D'autres peuples de l'Europe, au contraire, prirent en Orient le goût des bains et construisirent des bains publics, à l'époque des Croisades.

Notes. — croyant, مؤمنين pl. مؤمنين. — disposition, تاويل. — thermes, معلّة, — camp. معلّة, — colonie عمارة. — colonie بمعلّة, — cort, — بأوروبا. — Europe, الهند الوادم. — بأوروبا. — croisade, عبالعكس ou بخلاف.

CHAPITRE XXIII

LA CULTURE Lall

Verbes.

Substantifs.

جلّاح, enltivateur. چاس, fermier prélevant le cinquième de la récolte. مُملك, propriété.

بلار أرض } terrain. رفعة, parcelle, champ. terre en friche. غادة, broussailles, foret. وم, palmier-nain. سدرة, jujubier sauvage. مسوكى, terre en jachère, en repos. . prairie, قدال on قديا, prairie مرحة, pl. مرجة, marais. chaume, ڤصب عَرْث, labour, champ cultivé. توينة, corvée de labour, de moisson. , man, herbe. هيش, mauvaise herbe. فرط, fourrage. بنجرث, charrue. تى. soc. joug, مضمض خط, sillon, moisson. حصاد أ شوالة .pl شوال منحل, faucille. تامس, épi.

اغمار الغمار) و اغمرة) gerbe. دراس, dépiquage. مذرة, fourche. تبن, paille. , ile. ناد, meule. ررع ou زرع, grains. نعمة, grains, bonne récolte. مانة, bonne récolte. يبس, sécheresse. ື່ disette, famine. فمر, blé. فارينة, blé tendre. شعير, orge. وول, feves. خرطان, avoine. نرا, maïs. بشنة sorgho. شکارلا, sac. تليسي, double sac en laine et poil pour mettre les grains. غرارة, grand sac en laine et poil. ، silo بطمورة دالىق, vigne. عنب, raisin. عنفود, grappe.

بنارش, vin. مديوة, serpette. معصرة, pressoir. برميل, baril.

Adjectifs.

مخصابة مطوّعة مطوّعة معطّعة مطوّعة معطّعة م

خير رتبي, abondante (récolte). مازوزي, semé en retard, maigre (grain).

VERSION LI

هي الخريف كيم تغيرب الرعدة الأولى وتروى الأرض يبداوا الحرث وحدد الأرض كانبت بور أحنا الي طوعناها والارض الحرث وحدد الأرض كانبت الزرع إن شآء الله والهلاحة ينوضوا من روئت ذا الوفت ينبت الزرع إن شآء الله والهلاحة ينوضوا من الين تطلع نجمة الصباح ويعلموا الزوايل ويمكروا للرفعة والحماس راه يسربط المصمص في الزوايل واليي يحرث المول يتبع الخط ويرمي بالحبة وفي الربيع يدخلوا المال يفتملوا الحرث ومولى البلاد ما يخلي شي الخيل يدخلوا في الفديل وفات ورضوا ولي البلاد ما يخلي شي الخيل يدخلوا في الفديل وفات ورضوا في المالة والمالية على المالية على المالية المولى من الهيشر وينفشه والمول من الهيشر وينفشه والمولى يبدأ يوكل في الربيع والي ما عنده شي الدراهم باش يبدير الشوالة يطلب المالكية يتوزوا للمخزن ووفت المحذن ومن بعد المحدد نكروا المحدامة يجيوا يحصدوا الورع بمناجلهم ومن بعد

ينقَلوه النادر ويدرسوه به راهم يدروا الزرع ويعمروا به الشكاير والتلاليس به كاين من يخزن الزرع هي المطمورة وكاين من يديد للرحمة مناع الزرع وإلا للسوف يبيعه به هذا الجبل كان غابة والهرانسيس غرسوا فيه الدالية به في أول الخريف يفطعوا العنب ويعصروه برجليهم وإلا في المعاصر ويديروا به الشراب به السنة التعمة راهى خير رتبي به

Notes. — الرّعدة الأُولى, le premier orage, les premières pluies. — الرّعدة الأُولى, aller de bonne heure. — بكر , aller de bonne heure. — مال , troupeaux. — ماع ,خرّوبة , donner à manger, ètre bon à manger. — وكلّ , administration, gouvernement.

THÈME L1

Il y a encore beaucoup de terrain à défricher en Algérie, même dans les environs des grandes villes. — Le sol est partout très fertile, à condition que la pluie tombe en abondance. — Les Arabes laissent une année sur deux leurs terres en jachère. — Dès le mois de mars les épis sont formés; j'ai vu à Biskra moissonner l'orge au commencement d'avril. — On voit près des fermes des meules de paille recouvertes de terre; on les protège ainsi contre l'incendie et contre la pluie. — Quand le temps de la moisson est venu, les Marocains s'embarquent à Melilla et viennent moissonner dans le département d'Oran. — Les Français ont planté les premiers

la vigne dans le nord de l'Afrique : ils vendent chaque année du vin pour plus de cinquante millions de francs.

Notes. — Algérie, ولاية المجراير – environs, نواحي. — Biskra, سكرة – Mélilla, مليلية – Afrique (voir notes, version XXXIV).

VERSION LII

المطمورة

المطمورة هي زرَّداب يخزنوا بيه النزرع * أصل الدّوار يشروا أرض ويقرضوا عليهما ويبداوا يحفروا * المطمورة يكون فُمها مدور وضيَّق فُـدر ما يدخل الرَّجل بـركة ويسمُّوه الرَّفْبـة ﴿ وبعـد الَّي يجوز ذراعين يبـداوا يعرّضوا في الرّقبة حتَّى كايـن الطمورة الّبي مِيها عشر ذروع هي الفاع ﴿ والغمل فـدر عشر ذروع ﴿ ويجعلوا طمَّار والخلاص متاءه على القِلْصة يعطوه خرّوبة من أربعين ﴿ ونهار الَّبي يخزنوا الحبِّ يفرَّشوا المطمورة بالتَّبن ويبداوا يكبُّوا هي التَّلَاليس حتَّى تَمتَلَا ﴿ يَعْمُرُونِ الْفِلَّاحِ اشْتَحَالَ خَـزْنِ فِيهِمَا يَجِعَلُ حسابه في كاخمة يشرّطها بعضران الطمّار ﴿ ومن بعد يغيننوا المطمورة بالتبن وبالمحاريف والسواجال من جوني ويبركنوهما بالقراب * والنهـار الَّى يحتـاج العِلَّاحِ الحـبِّ يـامر الطمَّار يحلُّ المطمورة ويخلّيهما فمدر ساعة تبرد ﴿ والَّبِي يَكُونِ غَشِيمٍ غَيْرٍ يَحُلُّ المطمورة ويدخل فيها يطيح مثل الي يدخل في فرّان من كمثرة

العتهد التي بيها ﴿ من بعد يهود واحد يدلوه بالحبل ويبدا الطمّار يدلّي له الطلّاءة وهو يعمّرها بالحب ﴿ ويجبدها الطمّار ويهرّغ على سجّادة حتى يدير فدر ما يكبيه والرّجل الّي في المطمورة يعلم الحبّ ويطلع ﴿ واذا مولَى المطمورة ما صاب شي حسابه الطمّار يخسر ولاكن ما يحسب شي عليه الحمّوم والحبّ اللّاصف في للجناب ﴿

Notes. — زرداب, trou. — بيعرضوا عليبا, ils l'achètent en commun; ils se cotisent pour l'acheter en commun. — برقبة, orifice. — برقبة, orifice. — بخرف, orifice. — بخرف, orifice. — بخرف, coudée. — بخرف, coudée. — بخرف, profondeur. — بخروية, gardien de silos. — بخروية (voir Halle aux grains, ch. xxiv). — المتالا بالمتالا بالمتا

THÈME LII

Le voyageur qui parcourt le pays distingue à première vue le champ labouré par les Arabes du champ labouré par les Français. Ceux-là n'ont pas complètement défriché le sol; ils ont laissé çà et là des touffes de palmiersnains et de jujubiers sauvages au milieu du champ de blé. Aussi la récolte n'est-elle pas abondante et suffit à peine à nourrir le propriétaire et sa famille. Tandis que le laboureur français a labouré profondément la terre avec une charrue en fer au lieu d'une charrue en bois; il a enlevé les pierres et arraché toutes les mauvaises herbes, et il obtient cinquante fois plus de blé qu'il n'a semé. Les Arabes moissonnent à la faucille; les Européens, à la faux ou à la machine; au lieu de dépiquer le grain en faisant courir les mulets et les chevaux sur les gerbes pendant des journées entières, ils emploient la machine à battre : de la sorte ils peuvent livrer au marché des monceaux immenses de grains en très peu de temps.

- منجل كبير بيد طويلة , faux - امساهِر , Notes. — voyageur عرم .pl عرمة , machine à battre عرم .pl عرمة ,pl عرمة ,pl عرمة ,pl

CHAPITRE XXIV

الرّحبة متاع الزّرع

LA HALLE AUX GRAINS

(Mesures et monnaies).

Verbes.

کتیل, mesurer. وزن, peser. chainer. حتبل

مرط, raser la mesure de façon à ne pas laisser déborder le grain.

رجادی, aor. جادی, voler (en mesurant).

سال, aor. يسيل, couler.

Substantifs.

فافِلة, caravane. و courtier, courtier. مربون, afrhes. دلو, trémie. کتیال, mesurer. قمرق droit de marché. و مكاس) collecteur des droits de marché. الحّ, portefaix. من ود, petit sac en pean. قى نة, outre. کسل, mesurage. وزْن poids. الله ورُن اعمار عدار باد، poids (pour peser). رميناري, balance, bascule. . sacoche فراب صبّ في, monnaie. .argent دراهم تبطري, mètre. كُصِفِ ميطرة demi-mètre. راء, coudée, demi-mètre. ينع ميطري guart de mètre. شب, empan (espace compris entre le pouce et l'auriculaire étendus). empan (espace com. pris entre le pouce et l'index étendus).

, kilomètre.

ماع, pl. صيعان, huit doublesdécalitres (varie suivant les localités). deux doubles-décalitres.

ليطرة, htre. ايطرة, htre. (cruche), 46 ou 20 litres, suivant les lieux.

فنطار, quintal. کیلو, kilogramme.

1. Les Arabes se servent aussi chez eux de قُصعة (écuelle en bois) et de علّاب de (couffin en alfa) dont la contenance est variable.

رطل, livre. وفية, once (33 grammes). قرام, gramme.

اليطرة) billet de banque.) billet de banque.) billet de banque. , louis. , cinq francs. , دورو , deux francs.

جرانک, franc. , einquante centimes. , ربیّع ou ثمن, vingt-cinq centimes. صواردة pl. sou. مصواردة ou.

dans l'expression suivante:
ريم رونة dans l'expression suivante:
رتسعة مينرونات, soixantequinze centimes.

Adjectifs.

غالي, cher. رخيص, à bon marché. صاَفِي, clair. حارّ, fort.

VERSION LIH

شريت في الرّحبة ثلث غراير فمح ﴿ الحمّاس جاب تلّيس ومورد معمّرين بالشعير ﴿ ساومْت الورع صبّه رخيص على خاطر جات الصابة خير ربّي عام السّنة ﴿ السمسار أعطاني خسة صوردي عربون ﴿ فَرَعْ تلّيسه فِي الدّلو جاء الكيّال حلّ الدّلو وسال الرّرع فِي الفروي ﴿ تداوست مع الكيّال على خاطر ما كان شي يمرط مليح تعاهد مع السمسار بغرًا يحوصوني ﴿ صاب في تليسه صاع وفراش فد الرّابعة ﴿ دفعت شي المُمْرَقُ للمُكّاس ﴿ نعم سيدي دفعت على حساب ثلاثة صوردي للفروي

متاع الفم و شريت فلّة زيت ولاكن صبّتهما حارّه و شريت من حذا الفهايلي زوج قرب متاع الزيات بمرانك اليطرة و البايلك راه يشري اوراف الدُّكّان بخمسة وثلاثين دورو للفنطار النّعمة راهي رخيصة ياسر على خاطر يحيبوا بالزّاب الزّرع من برّا و الحمّال خذا متي ثلاثة صوردي للشكارة و كاين من العرب من يقتله الشّر وما يخدم شي مكّاس و العرب يفولوا الله يتحيّك من ثلانة من الوشواس والعمّاس والمكّاس و

على به براشت . pl. بعراشت , petit tas de grains restant. بعراشت . pl. بعراشت , préserver. بنجّى , resprit malin, le diable. بنجّى , asor , ينجّى , préserver. بوسّواس , resprit malin, le diable. بعقاس – prit malin, le diable.

THÈME LIU

Il vaut mieux faire le marché soi-même que de s'adresser à un courtier. — Cette année il y aura une bonne récolte d'avoine et d'orge dans le Tell; mais du côté du Sahara la terre ne produit rien: il n'a pas plu depuis trois ans. — Pourquoi vous disputez-vous sur le poids de vos sacs? allez au poids public, l'employé vous en dira le poids exactement. — Le caïd a acheté soixante quintaux de blé; il veut en remplir un des silos de sa ferme; en cas de disette, les gens de son douar auront de quoi manger et ne mourront pas de faim. — Combien vaut le kilogramme de maïs? Je désirerais en acheter cinquante kilogrammes. — Le Kabyle a vendu deux outres d'huile à raison de un franc vingt-cinq centimes le litre. — Son

huile est claire et agréable. — En Algérie, on se sert des mêmes mesures et des mêmes poids qu'en France. — On pèse le grain ou bien on le mesure avec le décalitre ou le double-décalitre.

Notes. — le Tell, التراوس. – le Sahara, الصحراء. – se disputer, تداوس, ميزان البايلك. – poids public.

VERSION LIV

الصياد والغزالة

واحد العيّاد يومين والّا ثلاثة وهو يختل هي واحد الغزالة وما رجّة شي للصّرب ، بني لها بو كمّاش ، من اين فبصها كتّمها وادّاه النعاس حتّى خلط السيّد عليّ ، عرفته الغزالة توسّلت به ، نوض الصيّاد وفال له اطلقها ، آشتكى له الصيّاد ثاني بضرره وفال له يما سيدي اليوم ثلث ايّام وانما فايم عليهما واولادي بالشرّ ويراعوا هيّ إذا ندّي لهُمْ شي باش يستفاتوا واذا طلقتهما ذنوبهم عليك ، فالت له الغزالة وليداتي صغار وما رضعتهم شي أظْلَفْني نرصّعهم ونرجع ، فال الصيّاد للسيّد عليّ إذا تصمنها أنْتُ ترجع نطلفها ، فال لها السيّد عليّ آحلهي لي ترجعي ونصمنك ، فالت له نرجع وإذا ما رجّعت شي ربّي يحشرني غدا يوم الفيامة مع المكاسين هي جهنّم ، مشتّ الغزالة ترصّع اللادها ورجعت خوب من ربّي يحشرها مع القمرافة على خاطر ولادها ورجعت خوب من ربّي يحشرها مع القمرافة على خاطر

المسلمين يفولوا النّبي يشفع في جميع النّـاس الّي يدخلوا النّـار سِوْى المّاسين ﴿

Notes. بو کتان , guetter, se mettre en embuscade. بو کتان , piège. بو کتان , piège. بو کتان , garrotter, lier. بوستان , demander l'intercession, l'intervention de. براعی , attendre. با ذنوبهم علیک , ie crime (de les avoir laissés sans manger) retombera sur vous. بخصن , répondre de, garantir. بوم الفیامة , mettre, fourrer. بوم الفیامة , jour de la résurrection. بسوی , intercéder en faveur de. التار , syn. بسوی , l'enfer. برسوی , excepté.

THÈME LIV

Près de la halle aux grains sont accroupis de nombreux chameaux le pied entravé: ils se reposent des fatigues de la route. Ils sont venus du Sahara, portant de lourds fardeaux de dattes et de laine. Déjà, le chef de la caravane a fait ses achats: les portefaix remplissent les sacs d'orge et de blé, les pèsent et les déposent sur le dos des chameaux. Bientôt ils vont s'acheminer en file vers le sud: après avoir franchi les collines du Tell où les sources sont abondantes et l'herbe épaisse, ils traversent les plaines d'alfa qui s'étendent à perte de vue comme une mer verdâtre; ils gravissent des montagnes brûlées du soleil et foulent le sol du hammada pendant des jours et des semaines; enfin, l'oasis apparaît comme une émeraude enchâssée dans le sable du désert.

Notes. — accroupi, بارك. — entraver, عڤل ; — entrave de chameau, عقّال ; les entraves des chevaux, mulets, etc. s'appellent

CHAPITRE XXV

السوف LE MARCHÉ

Verbes.

سوّق, faire le marché, aller au marché.

رقس, colporter.

يغُضي aor. يغُضي, faire des achats, des commissions.

عمر, se remplir, se tenir (marché).

آجترن, se séparer, se disperser.

بجوز , aor. مجاز بيجون , passer.

سيّر, faire courir.

لَّحِّتُ, fouetter.

حتّب, se cabrer.

زَعْبِط, ruer des deux pieds à la fois. صکّ

كلا, aor. يأكُل, s'emparer des

.se jeter sur طاہ علی

ويّي, aor. يعيّي, piller, dépouil-

قصّّب, jouer de la flûte.

ذبے, égorger.

بسلخ, écorcher, enlever la peau.

dépecer.

Substantifs.

, marché, rue راسواق pl. سوق marchande.

مسوّف colporteur.

تجاج، pl. جاجة, poule.

دیک) coq.

(بیض .collect ,بیضة

عظمة, collect. عظمة و œufs.

اولاد الدجاء

tas. عرّام ou عرمة

رحضاري, couvée.

ال, bétail.

bœuf. فرد ou ثهر

نڤية, vache.

, veau qui tette.

جمج^e, taureau.

عَلَجَهُ غربتہ } génisse.

کدشی, mouton, bélier.

تعجة, brebis.

غروب, agneau.

, bouc. عتروس

معزة, chèvre.

جدي, chevreau.

خَّے, toison.

بطانة, peau.

رتعة, corde à laquelle on attache les animaux.

ر جل charge.

بشواري, panier double en palmier.

عطّار, épicier, droguiste.

تعلس, marchandise.

راس انحانوت, les quatre épices.

فطران عسل القربة ومسل القربة

, marchand de goudron.

غلّوسة) godet,petit pot en terre.

رسماسری, courtier, maquignon.

كيّال vétérinaire.

ääla, cercle.

رستار, chanteur.

بندير, tambourin.

قصدة, flûte en roseau.

äjlj, bagarre.

نعرة, rixe générale.

فيتى, pillage.

Adjectifs.

qui a quatre cornes. وروب , sans cornes. ورطاس, rétif. , vieux. قارق, poule qui a couvé et qui est encore maigre. اجرب, galeux. راهم, maigre.

VERSION LV

أش من نهمار يعمر سوف بلمكُمْ ﴿ نهمار الخميس ﴿ المَّاسِ راة وافهى عند باب السوق يفبض القمرق * أش شُهِت في السوف * شُعَّمت عجوزة مكقلة تبيع في حصان اولاد الدَّجاج وهي دجاجة ڤارڤ وديك شارب ، حذاها كانتُ حلفة متاع المدّاحة يصربوا البنّدير ويقصّبوا في القصب * الفهواجي بني فيطون وقرّش حصيرة جعوا عليها الناس * جُزْت عند بيّاعين السلعة شريت شفَّة كتَّان باقناش صوردي للذَّراع ﴿ بُتَّنَّا عَلَى العطَّارة فضينا بعض المحوايب فرءة زيت ورطل صابون وكيلو فهوة وفالب سكّر وربيّع راس آلحانوت * دُرْنـا لجِهة المال صبّنـا بڤرة بوكريبها أعُطُوا بيها احداش دورو ، شريت عثروس برطاس ونعجة بالتوام * شُعِنت عود يستروا بيه ولاكس حرّان ، ركب عليه سماسري وبدا يشتخط فيه والعود مرة يجلب ومرة يزعبط ع طبيب الخيل كان يطلى بالفطران واحد البغل اجرب ، بعنا هي سوف الأربعاء العموو بنُصب دورو الجـزّة م الڤطـارني

يبيع عسل الثربة بخمسة صوردي للغلُّوسة ﴿ الزَّوَايِلُ رَاهُمُ مُربُوطِينَ فِي الرَّبْعَة حَذَا ڤيطون الفهواجي ﴿

Notes. — مكقلة, accroupie. — احذا, vis-à-vis.

THÈME LV

Dans les villes orientales les boutiques des marchands se trouvent dans un même quartier. — Les souks de Tunis ressemblent à ceux de Constantinople. — On voit des Kabyles qui voyagent toute une nuit et font quarante ou cinquante kilomètres pour vendre deux poulets et une douzaine d'œufs au marché de la ville. Le temps ne compte pas pour eux. — La mère de Djeh'a lui donna trente douros et lui dit : « Va-t'en au marché et achète deux bœufs. Je te recommande de les bien choisir grands et tels qu'ils ne peuvent remuer. » Elle voulait dire grands et gros. Djeh'a s'en alla et acheta deux bœufs si maigres et si fatigués qu'ils ne pouvaient remuer. - Les marchés arabes se tiennent en plein air et beaucoup d'endroits s'appellent le marché de tel jour par exemple Souk-el-Arba, Souk-el-H'ad. - Tout le monde admire les beaux magasins de la rue Bab-Azzoun, à Alger.

Notes. — villes orientales, بُلُدان الشرق. — quartier, حومة. — رَبِ معومة. — Tunis, تونسى. — Constantinople, اصطنبول. — douzaine, عقرين. — en plein air, باب عترون. — Bab-Azzoun, باب عترون. — Alger, ابجزاير.

VERSION LVI

التمرة

التهرة هي زازة تنوض في السوق والسبب فيها من اين يبغوا ياكلوا التاس الي بسلعتهم والله بدراهمهم يهود والله حصر يلقطوا عليهم السبة في مُثلاً يجي واحد يدفع الأخر والأخر يصربه ويجي واحد بن عمّه بنيو عليه يخلو الصّربة من الأول ويجي واحد بن عمّه بنيو عليه يخلو الصّربة من الأول ويكثروا التاس يطبحوا على الفيطون يهرب مولاه ويقيوا له سلعته وبعد يطبحوا على الفياطين الأخرين في ويكثر الصّرب والخطاء والسّب وبعض المرّات يتكلم البارود ويقترف السّوف في أثر والسّب وبعض المرّات يتكلم البارود ويقترف السّوف في أثر التقرق في أثر النّهرة في والي يشتكي ما يفدروا شي الحكام يعرفوا من بد كما يفولوا العرب من بك يا المؤتول في اللّهل في اللّه في اللّه المرتاب من بك يا المؤتول في اللّه في اللّه المناه

Nores. — سبب, cause, motif, raison. — يغني, aor. يبغي, vouloir. — منفر, par exemple. — دفع , par exemple. — دفع , pousser. — نفو, aor. ينيب , prendre fait et cause pour, syn. — نعو, rendre la pareille. — خطاء , manque d'égards. — سبب , insultes. — من بده , à la suite. — من بده , celui qui l'a volé ou frappé.

THÈME LVI

Nous étions partis de bonne heure de Fort-National afin d'arriver à Drâ-el-Mizan avant l'entrée de la nuit.

Vers le milieu du jour nous nous arrêtâmes au marché de Guetchoula situé sur une colline en face de la chaîne du Djurdjura qui se dresse au sud comme une muraille haute de deux mille mètres et longue de trente kilomètres. Nous trouvâmes là des gens de toute sorte venus en cet endroit inhabité pour acheter et pour vendre ou seulement pour apprendre des nouvelles. Beaucoup étaient partis la veille de chez eux. Les vendeurs accroupis derrière des monceaux de légumes, d'épices, de souliers, d'étoffes attendaient les acheteurs. Ici, deux Kabyles débattent le prix d'un bélier ; là, un charmeur de serpents attire les curieux en jouant de la flûte et en faisant courir ses bêtes. Plus loin un boucher dépèce un mouton et débite la viande : au loin, vers la montagne, tourbillonnent des vautours; ils attendent le départ de la foule pour se régaler de tous les débris abandonnés sur le marché.

Notes. — Fort-National, الأَربعاء متاع بني راتن Drà-el-Mizan, الأَربعاء متاع بني راتن Djurdjura, الأَربعاء الميزان — char-el-Mizan, برجرة — Djurdjura, برجرة — char-meur de serpents, وبرايجي pl. بيساوي — vautour, بشياطة — curieux, بنسورة pl. بنسورة — vautour, بنسورة — فبرايجية

CHAPITRE XXVI

LES MÉTIERS الصّنايع

Verbes.

تعتم الصنعة, faire son apprentissage.

، s'occuper آشتغل

بطّل, cesser.

صنع, confectionner.

خدم, travailler.

ركّب, monter (un ouvrage).

رحى, aor. يرحي, moudre. غربل, passer au tamis. عجن, pétrir.

طيّب, faire cuire.

e, couper, tailler.

ثفر, percer, trouer.

ذىغ, tanner.

صبغ, teindre.

بعول , aor. حال, passer (cou-

leur).

Substantifs.

معلّ, patron.

متعلّم, apprenti.

ماحب منعة, homme du mé-

tier, compagnon.

خدمة, travail, ouvrage.

ouvrier, صانع

, outils. دوزان

رحاي meunier

رحا dlحونة {

غرابلي, fabricant de tamis.

ية, tamis.

بة fournier كوّاش

, کوشة four. فِرّان

بورگون, longue pelle pour enfourner le pain.

خبّاز, boulanger.

فلفال, pétrin.

, farine دفسني

سمید, semoule.

عجين, pate.

نجيرة, levain.

تخالة, son.

جي, pâtissier.

جلوة, gàteau.

سعنې, beignet soufflé.

زلانية, beignet en forme de tube que l'on mange frempé dans du miel.

مفروض, gâteau de semoule, d'amende et de miel en forme de losange.

سکاکری, épicier.

, boucher.

مذبع, abattoir.

وصّال, couperet.

bloc. فرطة

رضّار, marchand de légumes. توّات, marchand de poissons. متاد, chasseur, pècheur. تبرناجي, aubergiste.

تبرنة, cabaret.

جنادفي, cabaretier.

پاس , gargotier.

. cardeur فرادشي

.carde فرداش

طواح, matelassier.

حوکي tisserand.

métier à tisser.

مكّوك, navette.

. bobine فتوط

خيّاط, tailleur.

, brodeur. طراز

صبّاغ, teinturier.

ذبّاغ, tanneur.

مغْهونجي مبابطي بلاغجي

.. .établi, établi

مشمة (massette en bois ou en cuivre pour battre le cuir.

ఇం. పి. tranchet.

بيز alène.

فالب, forme.

زبت, poix.

ملع, cuir.

دطانة, peau préparée ou non.

savetier.

المخراز خراز خراز خراز خراز خراز به semelle.

المنام , semelle de cuir non tanné.

المنام , sellier.

المنام , selle.

المنام , selle.

المنام , partie élevée de l'arçon de derrière, trousseguin.

شتراك, brodeur sur cuir, sellier. سطارة, cuir brodé qui recouvre la selle.

la selle.
پر کوارصي کوارصي کر voiture.
کروصة پر voiture.
پخار پخال پر شافت به muletier.
پخار potier.
پخار maçon.
پخار برسده برتاي برسده برتاي برسده بريان برسده بريان برسده بريان بران بران fil à plomb.

Adjectifs.

شاطر, adroit, habile. ما عَذْدة شطارة, maladroit.

برادعي, fabricant de bâts.

بو جادي, novice. عاجز, فاصر, incapable.

VERSION LVII

القرّل يزرع الفمح ويحصده ويدرسه و الرّمّاي يرْحيه والخبّاز يعجن الدّفيق ويدير به الخُبْز و الكوّاش حى الكوشة وبدا يرمي الخبّز بالهركون و بطرنا عند المحمّاس شربّنا شُربة حارّة وكلينا تبسي بو زلّوب بنين ياسر و شرى البطانة في السّوق وبعثها للذبّاغ يخدمها له و المفهولجي يعمّل الجلد بالشهرة ويثفيه بالبيز ويصربه بالماشطة على التازقاح و يا سيدي الصباط راه يصرّني دِرْه في الفالب و الحيّاط راه يطرز فاط بالذهب و

البنّايين يبنّوا الطابية بالعجنة جير وتراب ويدرسوها بالمراكز المنّاي ما عندة دوزان ما جاب مُعَه غير جرّمة وميزان شوريت طبق كبش عند الجزّار وقعّاه لي بالعقال على الفرطة العثم حوايجي عند العبّاغ باش يصبغهُم لي على خاطر لونهُم حال السّراج وفريب يكمّل السّرج الشراك يبيع الطرحة ويطرز اللجام بالحرير والذهب المسرة ويطرز اللجام بالحرير والذهب السرّاك يبيع الطرحة ويطرز اللجام بالحرير والذهب السّراك يبيع الطرحة ويطرز اللجام بالحرير والذهب السّرة السّرة السّرة السّرة السّرة السّرة السّرة السّرة السّراك يبيع الطرحة ويطرز اللجام بالحرير والذهب السّرة السّرة اللهرادة ويطرز اللهرادة السّرة اللهرادة ويطرز اللهرادة ويطرز اللهرادة ويقريب يكمّل السّرة اللهرادة ويطرز اللهرادة ويوريد والذهب المرادة ويطرز اللهرادة ويطرز اللهرادة ويوريد والذهب المرادة ويوريد ويورد ويورد

THÈME LVII

Fais bien tout ce que tu fais. — Les premiers hommes étaient chasseurs et pêcheurs. — Le cultivateur sème et récolte le blé; le meunier le broie et en tire de la farine et du son; le boulanger pétrit la farine et fait cuire le pain. — Savez-vous où l'on trouve le meilleur cuir? C'est au Tafilalet, oasis située sur les frontières de l'Algérie, du côté du Maroc. — Autrefois le cuir de Cordone en Andalousie était célèbre. — On teint la laine en rouge avec du kermès. — A Tlemcen il y a des tisserands habiles qui fabriquent de jolies couvertures. — Dans les tribus les femmes mettent souvent plusieurs années à tisser un tapis. — Ce livre a été imprimé chez M. Jourdan, libraire à Alger. — Le travail est la source de la richesse. — Celui qui ne sait pas de métier et qui ne veut

pas cultiver la terre a l'intention de vivre de vol, de brigandage ou d'aumône.

Notes. — Tafilalet, تافيلالت (ce cuir s'appelle فيلالي). — Cordoue, فرطبة — kermès, فرمز . — Tlemcen, قرطبة — dans les tribus, فطّعان , brigandage مسرفة , vol ، أصل , aumône ، الطرف . — مكفة — aumône ، الطرف

VERSION LVIII

الجبلي والهاسي

واحد الجبلي جاء يشري واحد العقار فال للهاسي عندك شي العقار الهلاني في فال له أصبر نبتش لك و وذاك اليوم كان العسب ومراد الهاسي يستوراً به ويخليه يبتل في فعد يهتش من هنا ومن الهيه حتى فيهمه الجبلي وحُو ماه شي داخل المحانوت فير راسه وظهرة برا على خاطر الموانيت في فاس صغار في من اين فهمد خرج مسلوته بين راسه وكنتهه ودارة في الفادوس ورشفه في شكارة الهاجلة المحمراء في بدا الماء يهود مع المسلوت ويحجر في الشكارة حتى آنه خت المهلة وبدات تسيل في الزنفة حتى الطريق الجارت في من اين الهاسي حسّ بالمجبلي آئتل فال له يا سيدي مُحمّد طنيت آبتليت من ظهري وخرج للزنفة في نسامحك شي شو حتى الذم صها من ظهري وخرج للزنفة في ورقب الهاسي وهو انخلع في نقر المجلي وفال له مرادك تزراحهني

سعى زباحتك ، من ذاك اليوم اندعر الهاسي ما عاد شي يستهزأ بالجبالة ،

Notes. – جبلي, pl. جبالة, montagnard. – بالقيام, habitant de Fez. – بقار بعثار المستوار المستوار المستوار بالكري المستوار المستوار بالكري المستوار بالكري المستوار بالكري المستوار بالكري المستوار بالكري بالكري المستوار بالكري بالكري

THÈME LYIII

Quand Joseph eut atteint l'âge de treize ans, ses parents lui demandèrent quel métier il voulait apprendre. « Je veux être menuisier, répondit-il, quel métier agréable! Je couperai les planches avec la scie, je les raboterai et j'en ferai des portes, des armoires, des tables. » Ses parents le mirent en apprentissage chez un maître menuisier.

Tout alla bien pendant quelques jours; mais au bout de deux semaines, Joseph se plaignit d'une grande fatigue: se tenir debout du matin au soir, porter sur les épaules de lourdes planches, pousser le rabot et tirer la scie, quel travail pénible! Il déclara à ses parents qu'il préférait l'état de cordonnier. Ils le mirent comme apprenti, dans la boutique d'un cordonnier. Le voilà assis sur un tabouret, coupant le cuir avec un tranchet, le bat-

tant avec un marteau, le perçant avec l'alène et le cousant avec un fil de poix.

Notes. — Joseph, يوسعب. — menuisier (voir chap. xxvII). — tabouret, كرسي.

CHAPITRE XXVII

الصّنايع (suite) LES MÉTIERS

Verbes.

رقی, commander. برای انتجابی انتجابی

négliger. جرط

بنتر denteler. بنتر , tordre. برد , adoucir, amollir. برد , limer. شقی fendre. پنتی , faire fondre. پنتر , contrôler, faire l'essai d'un métal.

Substantifs.

بتخار, jardinier. سقے, bûcheron. , hache, شافور ريخا, menuisier, charpentier. planche. منشار, scie. ämle, rabot. ، marteau مطرفة لقّاط tenaille, pince. برّينة, vrille. بتلة عبيلة (بناة. الولب الول داید, compas. منفار, ciseau. äفصا, colle. حدّاد forgeron. soufflet. { کیر جبة, enclume. زيّار, étau. معون, gros marteau. ، lime متبرد غماري, tisonniers. فعائجي, serrurier. , افعا, serrure.

,Çcadenas, رسّانة جاتے, vitrier. حلياجي, ferblantier. فزادري, ferblantier, rétameur. خلىة, fer-blanc. فزدير, étain. , chaudronnier. وَاقِي, peintre. سلاحجي armurier. شفمافجي مكحلة, fusil. کابوس, pistolet. سكعلة بزوج جعاب, fusil à deux coups. äres, canon. سرير, bois. , crosse, فتدافي ناد, batterie. اسیعی سکین sabre. poignée. رخى, fourreau. صقاح) maréchal-ferrant, ässe, fer à cheval. , clou. فياس, orfèrre.

VERSION LIX

النجّار ينشر اللّوح ويملّسه ويصنع به البيبان والطوافي * هذا الصانع ما عنده سعد شهر كامل وهو بلا شغل * ولد النياطي يجبد الكير النّهار وطوله * المحدّاد يركّب المضامض ويطرّش على الزبرة السكّة والعباس والخدمي ويضرّس المناجل * يحكوا على سيدنا داود عليه السلام ربّي ليّن له المحديد كان يعتله بلا نبار * يبا خوي خُذُ اللقاط وفلّع هذا المسمار * الفعالجي راه يسقّم الفعل متاع باب الدّار على خاطر المعتاح تكسّر فيه * الزوّاف زوّق لنا بيباننا بالأخصر وييض لنا البيوت بالجير * الصيّاع ذوّب في بيباننا بالأخصر وييض لنا البيوت بالجير * الصيّاع ذوّب في

البوط زوج وفيدات ذهب به يا سيدي عير لي هذا الرديو شُفِ إذا هُو ذهب صافي به ساعتي رفدت اعطيتها للساعتجي يهشيها به الموجة ضربنت بحري على المركب ورمنة في البحر غرق به البوفال الّي شربت من عند الحلياجي ما يسوى شي كان يسيل بعثته للفزادري يسدّه لي به واين مشوًا دراهمك يا السمّار في الصفيحة والمسمار به وصيت على برميل نخزن فيه الشراب والبراملي ما زال ما بعثه لي شي به

Notes. — النهار وطوله, toute la journée. — موجة, David. — مركب, vague. — مركب, bateau. — غرفي, se noyer. — سال, aor. بيسيل, couler.

THÈME LIX

Chez les Beni Yenni, en Kabylie, on trouve des forgerons, des armuriers et même des bijoutiers. — Les gens de cette tribu travaillent les métaux avec habileté. — Avez-vous lu les voyages de Sindebad le marin? C'est un livre facile à lire. — Pour bâtir une maison il faut des ouvriers de toutes sortes, des maçons, des menuisiers, des serruriers, des peintres. — Autrefois, en France, un gentilhomme ne pouvait être sans déroger (perdre la noblesse) que cultivateur, soldat ou prêtre: tous les autres états lui étaient interdits. — Dans les écoles bâties pour les jeunes Arabes on enseigne le travail manuel : dans celles des villes un maître spécial leur apprend le

travail du bois et du fer; dans celles des campagnes le maître d'école enseigne l'agriculture.

Notes. — Kabylie, بلاد الفبايل — gentilhomme, شريعي; noblesse, . ببّاس , prètre شرّع.

VERSION LX

الجزار والمالاح

فال البلاح للجزّار انا ماني شي كيبك نـذبـ النّعاج الدّوار ووليداتهُمْ وذنوبهُمْ على مَنْ ﴿ فَالَّ الْجَزَّارِ انَا نَدْبِهِمُمْ وَمَا نَعَذَّبُّهُمْ شي كيهك ، تحلب أُمّهانهُمْ وتخلّيهُمْ بالجوع حتى يرهنوا ويموتوا بالصّعبي ﴿ فال له الهِّلَامِ انا نحرت ونزرع الحبّ في الأرض ﴿ <mark>في كلاوّل ياكلوا منه الطيور ومن اين يكبر شويّة ياكلوا منه الزوايل</mark> ومن اين ينـدرس نخلُّص منه حقّ ربّى للمساكين والبـافي هي الدرسة ياكلوه خِشاش الارض * فال له الجزّار انا ندبي الشياد ولاكن في اشحال من فايدة م كذا من مراة تكون بالحمل وتحتِّ اللحم يشروا لها اذا ما نجم شي رَجلها يذبحِ لها شاة ، نطعم اللحم لبني آدم والدّم للجنون وكأعظام للكلاب ونطعم عيالي ﴿ والنبيّ فال الّي ما ياكُل شي اللحم اربعين يوم ياخذ الجذام ، فـال له الڢـلاح العرب يفولوا جزّار ويتعشّى بـاللَّهِـت مـن كـشرة بخلك على نفسك فما بالك على الناس م غلبه الفلاح ع

Notes. — دوار, pl. دار, pour les brebis, مرقّب, pour les vaches, pleine, grosse, devant mettre bas. — مقب , faire souffrir. — رهن, maigrir. — حاصل, les petits animaux (vers, oiseaux, reptiles). — حاصل, enceinte. — جندام, pl. جندون, démon, génie. — المبت, lèpre. — بخدل, navets. — بخدل, avarice.

THÈME LX

Au bout de deux mois, il eut le dégoût de son nouveau métier; il supplia son père de lui faire apprendre le métier de forgeron. Son père lui reprocha de changer d'avis; mais, voulant que son fils apprît à gagner sa vie, il le conduisit chez un forgeron. Dès l'aube du jour, Joseph était obligé de se lever, il mettait son tablier de cuir, allumait le feu, tirait le soufflet, frappait avec un lourd marteau sur le fer rouge posé sur l'enclume, et il fallait se dépêcher et frapper fort; les étincelles volaient de tous côtés. Quand le soir il rentrait chez ses parents, il avait la figure toute noire, des brûlures et des ampoules aux mains; alors il se prenait à regretter le tabouret du cordonnier et l'établi du menuisier; il aurait voulu changer d'état. Mais cette fois les parents n'y consentirent pas. Il se sauva de chez eux. Il alla travailler dans les fermes, il garda quelque temps les troupeaux; mais il ne pouvait s'accoutumer nulle part à un travail qui lui aurait procuré le pain quotidien. Il aima mieux vagabonder, mendier, lui qui était jeune et fort. Mais les gens n'aiment pas à donner l'aumône à ceux qui peuvent travailler. Il mourut de faim.

Notes. — avoir le dégoût de, ملّ من. — supplier, حلّل. — gagner

sa vie, يصوّر معيشته. — tablier de cuir des forgerons, des moissonneurs, عازيات. — étineelle, شرارة, pl. شرايد. — ampoules, معازيات . — ampoules, شرايد وtabli, النجارة أننجارة . — vagabonder, كان بهاسكي . — mendier, ساسكي . — mendier . يساسي .

CHAPITRE XXVIII

البيع والشراء LE COMMERCE

Verbes.

رخّل مرب. dépenser.
رمب. dépenser.
رمب, emballer.
رسل (بسل) (expédier, envoyer.
بعنی (expédier, envoyer.
بسلی (embarquer, embarquer.
بسلی (embarquer, emprunter.
بسال (embarquer) (embarquer.
بسال (embarquer) (e

وزی, gagner. سخ, perdre بلس, faire faillite. آهنترك, s'associer.

Substantifs.

دعوة فضية affaire. بعر, négociant. تحارة, négoce. بيع, vente. اع , achat. .commerce بيع وشراء commerçant. { بيّاع ,شتراي .colporteur مسوّق ou دواس تسلعة, marchandise. boutique, magasin. مشترى, client, pratique. عمنة, échantillon. پسومة prix, valeur. رحسار, compte. تحاسية, règlement de compte. مدخول, recettes. مخروج dépenses. مصروف مَّخ, ش, association. الى, fortune.

راس مال, capital. ربج, gain. فایده, bénéfices. پنسخ, perte. دين, dette. مولى الدّين créancier. مديان, débiteur. تسكرة, billet. خطّ البد, signature, reconnaissance. رباء } usure. الجال) échéance, délai. , représentant, وكيل pl. وكيل mandataire. ضامن, caution, répondant. ileli, caravane. سرکب, bateau. كرّوصة النّار) chemin de fer. قلمحال. en gros. قراشفال, en détail. بالفيض, au comptant.

بالدين, à crédit. معفول, à juste prix. فراب, sacoche. قردام, porte-monnaie.

Adjectifs.

به معمّر, bien approvisionné. el qualité supérieure. بالس, failli. شريك, associé.

VERSION LXI

جات فابلة من الثبالة وشرينا عليها البُّين جزَّة صوب 🐭

Notes. — نسال لک, je te réclame, c'est-à-dire tu me dois. — راس العام, au premier de l'an.

THÈME LXI

Qui paie bien achète à bon compte. - La boutique de notre voisin est bien achalandée. Il fait des achats en gros et ne vend qu'au comptant et à petit bénéfice. Il gagne beaucoup d'argent. On dit qu'il encaisse huit cents à neuf cents francs par jour. - Savez-vous quels sont les principaux articles qu'on importe de France en Algérie et en Tunisie? - Les droits de douane ne sont pas élevés. - Le commerce et les affaires ne connaissent pas l'amitié. - Ces commerçants sont devenus riches en très peu de temps. Ils ont fait plusieurs fois faillite et ont prêté de l'argent à usure. - La loi musulmane défend l'usure. Votre billet est payable à trois mois de date; il est échu fin septembre : je compte que vous y ferez honneur. - Nous avons écrit à un négociant de Marseille en le priant de nous expédier par le prochain bateau un boucaut de sucre contre remboursement.

Notes. — loi, شریعة, فانون. — je compte que vous y ferez honneur, بتّیة. — boucaut, مَرْسیلیة. — Marseille, مَرْسیلیة.

VERSION LXII

ربّ الدين والمديان

آشتكُی واحد الرجل لفرافوز علی بطو مدیبانه * أمر فرافوز به بعضروه بین یدیه * من این حضر فیال لفرافوز یا سیدی أنیا رجل زُوالی ومن أین یعطینی رتبی و بعقع شی دراهم عُمری ما نلفی هذا الرجل باش نسلك الدین الی علی * أمر فرافوز بعبسوا مولی الدین باش إذا أعطی رتبی للمدیبان وجع شی دراهم یفدر یلفی صاحبه فی بعض الموضع ویسلك آلدین الی علیه * فال ذیك الساعة مولی الدین یا سیدی أنا نسلم له فی دراهمی علی خاطر رتبی *

Notes. — بطو, se plaindre. — فراقوز, Garagouz, n. pr. بطو, lenteur. — بین یدیه, devant lui. — زوالي, malheureux. — حبّسی, emprisonner. — علی خاطر ربّی, pour l'amour de Dieu.

THÈME LXII

Oran, le 3 juillet 1896.

Monsieur, j'ai l'honneur de vous faire connaître que je viens de fonder, à Oran, une maison d'exportation de laines. Grâce à mes nombreuses relations dans le Sud oranais et à mes agents établis à demeure à Tiaret, à Géryville, à Aïn-Sefra et à Tlemcen, j'achète mes marchandises de première main et je puis les livrer à des prix très raisonnables. Vous n'ignorez pas que les laines d'Algérie ont des qualités supérieures et que le mérinos est originaire de ce pays. Je fais aussi la commission pour les cuirs et les tapis algériens et marocains. Je me procure directement ces articles. Mon représentant à Marseille est M.... et mes magasins se trouvent rue.... n°.... près de la gare du chemin de fer. Je serais fort honoré si vous vouliez m'adresser vos commandes. Je joins à ma lettre mon prix-courant.

Et le salut.

(Signature).

Notes. — relations, مخالطة , — Tiaret, Géryville, Aïn-Sefra (voir chap. Voyages). — de première main, من عند موالين الغنم. — mérinos, سعر الوذت. — prix-courant, مرينوس

CHAPITRE XXIX

L'UNIVERS plat

Verbes.

خلف, créer. منائم, poindre. برای, aor. بیان, paraître. برقر, éclairer. برقی, briller (lune, étoiles). برق, resplendir. برق برق برق, پشالی (éclair). برخی, gronder (tonnerre). ز فیلی ; gronder (tonnerre). زلزل ; trembler (terre). زلزی ; ètre secoué, agité. پیسی ; ètre houleuse (mer). نیمور ; s'apaiser, se calmer. کسبی } s'éclipser. نیمور ; se lever (vent). نیمور ; se lever (vent).

Substantifs.

بسماء, univers. بسماء, eiel. بجر, aube. بعضری , lever du soleil. بمغرب, coucher. جوف, معرب قبلة, sud. ښوف, ش, est. ښف, ouest. ښف, lune. بخ, pleine lune. للل, croissant, nouvelle lune. تجمة, étoile. تابيخ کعالة, comète. تلج بروري بروروي بروروي بروروي برودوي برودوي برودوا برودو

Adjectifs.

بلا حدود, serein. وماحي, serein. وماحي, clair, brillant. وناوي, brillant, éclatant. والعرب, resplendissant. ومشعشع, couvert. ومستخب, nuageux. ومظلم, obscur.

بحري, septentrional.
بخري شرفي , oriental.
بغري , occidental.
بهاقل , houleuse (mer).
بغريب , extraordinaire.
بغريب , pur.
بغريب , rigoureux.
بالموسط , tempéré.

VERSION LXIII

<u> </u> بي السّناء ما تطلع شي السّمس بكـري ☀ ظلّيـت خدّاً حتى غرّبُتُ الشّمس ﴿ آخُلطْ عليّ من ابن ببان الحال ﴿ ربّ العالمين خلق السماوات والارض في ست ايّام * من اين يصلُّوا المسلمين يشوفوا لجهة القبلة ﴿ مِن اين يكونوا صايمين يَعِطُرُوا فِي وَفَّت المغرب مِن ثُمَّ وهُمَا يَفْدُرُوا يَاكُلُوا حَتَّى يَنشُقُّ الهجر ، ليلة الغيام ما يبانوا شي النجوم في السماء ، العرب يعرفوا الشهور بالهلال * ساحل البحر يكون رمل وإلا حصحاص ما يصلح لا لهلاحة ولا لنزلة * طلعت نجمة بو كعالة ورحوا بها العبرب وداروها تباريخ * يا الجمل من خير العثبة ولا الحدورة فال الله يفطعهُم وايس تُسلافُوا ﴿ زِلزُلْتُ كَارِض الصباح وانهـزُوا الدّيار وطاح كذا من سور ومانوا بالزّاب النَّـاس تنحت الرَّدم * العرب ما يامنوا شي الِّي يفول الارض كُوة ﴿ راس الْجبلُ فِيه العشوب بالزَّاب * العرب يحبّوا السَّكني في الجُبال على خاطر فال النَّبي صلَّى الله عليه وسلَّم بارَك الله فِي البلاد المشعار ﴿

Notes. — خلط على, rejoindre. — مثلّى, aor. يصلّي, faire sa prière. — يصكي, gravier. — حدورة عقبة, voir chap. xxx. — مخاص, déblais. — امن, croire. — البلاد المشعار, le pays verdoyant.

THÈME LXIII

Dieu créa le ciel et la terre en six jours; ensuite il s'assit sur son trône et se reposa. L'Orient et l'Occident lui appartiennent. Veut-il produire quelque ouvrage, il dit: Sois fait et il est fait. — Beaucoup de noms d'étoiles nous viennent des astronomes arabes. — Un poète arabe a dit: « Je considère la vie comme un trésor que chaque nuit diminue. » — Tout ce qui vient de l'orient est bon, sauf le vent; tout ce qui vient de l'occident est mauvais, excepté la pluie. — Une éclipse n'est pas une chose extraordinaire; les astronomes savent d'avance à quel moment précis elle se produit. Il y a des éclipses de soleil et des éclipses de lune; elles ont lieu quand la lune se trouve entre le soleil et la terre, où quand la terre se trouve entre le soleil et la lune.

Notes. — trône, كرسي السَّلطنة. — je considère, المُرسي السُّلطنة. — je considère, traduisez : chez moi.

VERSION LXIV

الغرار

يحكوا على رُجل كان غني ومولى إبل كشير ومن عادة الموالى يبكّروا من اين تطلع نجمة الصباح يدّوا المال باش يصيب الحشيش مندّي يغيض فيه المال ويشبع ﴿ واحد الليلة ذاك الرّجل رفد ومن اين فاق خرج من خيمته على عادته ونظر للسّماء ﴿ شافِ

نجمة طالعة مشعشاءة بق بالّي هي نجمة الصباح ﴿ دخل للمراح وخرّج إبلد وسافها فدّامه وساح في البرّية وطال عليه الليل حتَّى وصل لبلدة بعيدة ﴿ واللّيل لا زالتُ نجومة تزدر ﴿ تلافوه بعض اللّصوص وخداوا له جيع إبله وطلقوه ﴿ رجع معموم مهموم كيو وصل لخيمته بداوا بني عمّه يلوموا فيه ﴿ حكى لهم فصيته وفال لهم النجمة الى تظلع في نصب اللّيل صاوية مثل نجمة الصباح هي الي غلطتني وضرّتني ﴿ ذيك الساعة رفد راسه للسماء وفال

غتريتني يا الغترار ﴿ وغتريتني يا زماني أَنْنِيت من كان هُني

Notes. — إبل roupeau de chameaux. — إبل syn. de بفني, maitres, propriétaires. — بنجمة الصباع, étoile du matin, Vénus (1). — بقض بالتي il décida que, il conclut. — بالبترية , les champs. — المجوم , voleur, brigand. — بفترار , affligé. — بفترار , triste. — بفترار , triste. — بفترار , faire tromper. بفترار , fortune, sort. — بفترار , fortune, sort. — بفترار , etoile qui se lève avant l'aube, Procyon (1). — زمان , fortune, sort. — بشتر , appauvrir. — بشتر , misérable.

THÈME LXIV

Il y a et il n'y a que du basilic et du lis dans le giron du Prophète, sur qui soient la bénédiction et le salut!

⁽¹⁾ Cf. Delphin, Recueil de textes pour l'étude de l'arabe parlé. Jourdan, Alger.

On demanda à Khadir (que le salut soit sur lui!) ce qu'il avait vu de plus étonnant dans ses longs voyages à travers le monde. Il dit : Je passai près d'une ville, grande et belle; un homme cueillait des fruits dans son jardin. Je m'approchai de lui et, l'ayant salué, je lui demandai depuis quand la ville était bâtie en cet endroit. Il me répondit : « Gloire à Dieu! nos pères et nos grandspères n'ont jamais dit quand elle a été construite; la ville, est en cet endroit depuis le déluge et restera là éternellement. »

Cinq mille ans il s'écoula, Je suis repassé par là.

Notes. — basilic, lis, giron, voir thème XLVI. — Khadir, الخضير. — fruits, جاکهة. — gloire à Dieu, سبحان الله . — déluge, طوفان. — déluge, ماوفان. — دایماً

CHAPITRE XXX

الأرض LA TERRE

Verbes.

یدور .aor دار, tourner . تحسین se mouvoir . آمتدؓ, s'étendre. يغطِّي , couvrir. رقر إ enclore. عدد على entourer d'une haie. عدد على entourer d'une haie. عدد على entourer. عدد على entourer. عدد على entourer d'une haie. عدد على entourer d'une haie. عدد على entourer d'une haie. چل, grossir (rivière). فاض, aor. بعیض, déborder. وصّل, conduire.

Substantifs.

ورة الأرض, globe terrestre. بّ, continent. بحر, mer. رساحل, côte, littoral. جرب, falaise. راس, cap. جون, golfe, rade. مرسی, port. بوغاز, détroit. جز يرة , ile. سبخة المدة فدير فاجن فلير قلتة, mare. (وطاء plaine. { سهل تر, haut pays. ار, vallée. منعبة, ravin. حبل, montagne.

کدنة, mamelou, colline. عرافیس الم , colline. غلاوة, élévation. راس, cime. ثنية col, défilé. منخرة rocher. عقدة, montée. حدورة, descente. source. ار, rivière. , gué. embouchure. فيم الواد شّر bord. كاف, bord escarpé d'une rivière. سافیت, ruisseau, canal. تارة, cascade. داء محراء, désert. رمل, sables.

Adjectifs.

واطي, plat. غامني, profond. واعر, rude. يالي, désert, inhabité. سفان, sec, aride. سام, brûlant.

VERSION LXV

لارص تدور بالشّمس والفمر تدور بالأرض * أَرْسَى المركب بي المجزيرة ولاكن ما صاب بيها الرّايس سُكَان * البحر تهوّل بالرّاب ولامواج راهُمْ يضربوا سور البلد * المراكب ما فدروا شي يخرجوا من المحرسي * الواد حمل وباص على البلاد * المواد السّمة بي البحر واولادها يلعبوا على الرّملة * الويدان يسهّلوا السّجارة والصنايع * شُعْنا عند باب البلد شرشارة عظيمة * بوّنني على الواد واتما الكاب نطلعه براسي * لارض مدورة على على الواد واتما الكاب نطلعه براسي * لارض مدورة على سمينات غرفوا البارج في الموغاز * بلادهُمْ خالية ما بيها غير الشيح والرّبيح * الواد غامن في هذا المضرب بنّوًا عليه فنطرة على خاطر ما يفدروا شي يفطعوه على رجليهُمْ * البلاد الّي فيها الغابة خاطر ما يفدروا شي يفطعوه على رجليهُمْ * البلاد الّي فيها الغابة فيها العابة فيها العربة فيها

المحامي بلا ما صبّنا لا عين ولا حاسي ﴿ الجزيرة ﴿ يُ أَرْضَ مَدَّرَةُ الْمُحَامِي ﴿ الْجَامِةُ وَقُدُتُ النّارِ فِي الْجَامِةِ ﴿ وَقُدُتُ النّارِ فِي الْعَالِمَةِ ﴿ وَقُدُتُ النّارِ فِي الْعَالِمَةِ ﴿ وَلَدْ مَرَّةً كَانَ يَحْوَمُ ﴾ النّابة ﴿ وَلَدْ مَرَّةً كَانَ يَحْوَمُ اللّا وَلَا مِنْهُ وَالْدُورُ مَا يَعْرَفُ اللَّهُ اللَّالِمُ اللَّاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

Notes. — مسور, jeter l'ancre. — رایسی, commandant. — سور, rempart. — مرکب, pl. مرکب, voir version LIX. — مرکب plage. — براسی, moi seul. — براسی, moi seul. — براسی, orange. — براسی, مفتطرة براسی, absinthe. — بشیخ pont. — شیخ مورد مورد مورد مورد مورد مورد مورد براسی مورد براسی براسی

THÈME LXV

La terre est une boule immense qui tourne sans cesse autour du soleil et sur elle-même. La circonférence de la terre mesure quarante millions de mètres.

La géographie est une science qui a pour objet la description de la terre. — Qu'est-ce qu'une île? Une île est une partie de terre entourée d'eau de tous côtés. — Quel est le contraire d'une île? — Autrefois l'Espagne et l'Afrique étaient réunies là où le détroit de Gibraltar les sépare aujourd'hui. — Comment nomme-t-on l'endroit où un cours d'eau sort de la terre? l'endroit où on peut le traverser à pied? l'endroit où il se jette dans un autre cours d'eau? l'endroit où il se jette dans la mer? — Les pluies entraînent toujours vers la mer les terres des montagnes et des plaines.

Notes. — circonférence, دايرة — géographie, voir chap. II. — Gibraltar, جبل طارف.

VERSION LXVI

من اين ربّ العالمين خلق الارض ماجَتْ وصارَتْ تميل كالسَّفِينَة ﴿ مِن بَعَدُ خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى مَلَكَ كَبِيرُ وَصَحِيرٍ وَأَمْرُهُ يدخل تحتبها ويجعلها على كشافه * دخل الملك تحستُ الارض وخرّج يد من الشّرف ويد من الغرب ومسكها بين يديه م ومن این ما صاب واین یمط رجلیـه خلق له رتبی کابی آحـر من السافوت في وسطه سبعة الاب ثفبة ومن كُلُّ ثفبة خرج بحرما يعلم كبره غير الله تعالى ه من بعد امر الكابي يدخل تحت رجلين الملك * وزاد خلق ثـور عظيم عنده اربع الهي عين واربع كلاب أذن واربع. كلاب فُم واربع كلاب <mark>لسان واربع</mark> اللهِ قُوايم * بين كُل رجل مشية خسمية سنة ، وامر الله هـذا الثور يدخل تحت الصخرة ويحملها على ظهره وفرونه ﴿ مَن بعد خلق حوتنة وأمرهما تمدخل تحت الثور وجعل الموتنة على الماء والماء على الهواء والهواء على الماء ثاني والماء على النداء والنداء عُلَى الظلمة وهنا آنفطع علم الخلايق والله أعلم ﴿

Notes. — مال, aor. بموج. etre agité. — مال, aor. ماج s'incliner. — مال sòr. بموج. s'incliner. — مال بمال بالفرت ماليكة الماليكة. poisson. ملايكة أعام بالك , s'arrèter. والله أعام et Dieu est le plus savant.

THÈME LXVI

Et je ne trouvai plus trace de la ville: temples, palais, maisons, tout avait disparu; à leur place, une prairie verdoyante et couverte de fleurs s'étendait devant moi, à perte de vue: un berger gardait son troupeau; assis à l'ombre d'un arbre, il jouait de la flûte. Je lui demandai: « Depuis quand ce pâturage est-il là? » Il me répondit: « De tout temps, de père en fils, mes ancêtres ont fait paître leurs troupeaux dans cette prairie. »

Cinq mille ans il s'écoula, Je suis repassé par là.

Et voilà que la mer couvrait le lieu où avaient été la ville et le pâturage. Des plongeurs ramenaient du fond de l'eau du corail et des perles; des pêcheurs tiraient les filets lourds de poissons; des marins entraient et sortaient du port sur leurs vaisseaux. Je demandai à l'un deux depuis quand la mer était là : « De tout tempson a pêché et navigué ici », répondit-il.

Cinq mille ans il s'écoula, Je suis repassé par là.

Notes. — trace, أثر المسجد بالمسجد بالمبيد المبيد بالمبيد بالمبيد المسجد المبيد بالمبيد المبيد المبيد بالمبيد المبيد الم

CHAPITRE XXXI

L'AIR, L'EAU ET LE FEU

الهوآء والمآء والنار

Verbes.

Substantifs.

هوآء, هوآء, هوآء, goutte. بنفطة, goutte. سیل, courant, torrent. سقر, barrage. سهريج, jet d'eau.

ر chalenr. اسخانی ر chalenr. در مینی, forte chaleur. مینی, chaleur étouffante. مینیه, cendre allumée, bout de cigarette. ترارة , étincelle. نار , feu. المهبة , flamme. دُخّان , fumée. رماد , cendre . مريفة , incendie. برد, froid. برودة, fraicheur. جليد, gelée. بeوار, vapeur. غبار, poussière. عجاج, tourbillon.

Adjectifs.

نٽھہ, calme. بي غذ, fort. مندّي, humide.

Adjectifs de couleurs.

مور, violet. مور, violet. پهنې , couleur d'amadou. پهنې , marron. پهنې , doré. پهناوي , bleu-de-ciel. پهناوي , gris cendré. پهنې , couleur d'argent. پهنې , noir, couleur de mûre.

VERSION LXVII

الصّباح [الرّعد بدا يزقام والنوء بدات تصبّ غزيرة النّفطة فدّ الهولة حتّى صاروا السّوافي يسيلوا كالويدان ﴿ فِي جوفِ فِرُنّسا يَبْنِي الثّلْجِ كُلّ سنة ومن كشرة البرد حتَّى الماء يجمد في

السّهاريم ﴿ البايلك بني لنا سدّ على حذا الواد باش نفدروا نسفوا بلادنا إذا فل المطر ؛ الجليد هلك الدالية وحرق النباتات ، داروا بوّايرة مبي وسط الجنان ﴿ صيّادة جايزين مع الطريق فاسوا طَهِية لَهِبَتْ مِي الْحَشِيشِ اليابسِ حرفُتْ الغابة وثوب الدُّخَّانِ من كُلُّ جهة من النار طلقت لسان لجهة الغرب على خاطر سافيا الرّيبِ الشرقي حتَّى موفَّتْ في الدّوار حرفَتْ سماط مند ﴿ جازُتُ على قداها حتّى لفاها الواد الْكسرَتُ معه ﴿ ذَاكَ اليومِ كانَـتُ السَّخانـة وَلازاغ الَّي يَعَطُّ رَجَليه عَلَى الارض ينكوَى من كشرة الحُمَّان * من اين جاوا الطيّابين يحموا الحمَّام شدُّوا فيه النَّارِ * جَرُوا السَّاسِ مِن كُلِّ جِهة ولاكن ما فدروا شي يفرَّبوا من النار باش يطهوها على خاطر الدُّخَّان كان يغمُّ ﴿ العرب الَّبِي يشعلوا النَّارِ فِي الغابة باش ينَّبت فِيهِ الْحَشيش يعافبوهُمَّ بالخطية والحبس ه

Notes. — فقرب, diminuer. — مرقی, s'élever. — مرق, passer, s'avancer. — علی شداها, tout droit — إزاغ, état de sécheresse tel, qu'avec la moindre étincelle le feu s'étend partout avec une étonnante rapidité. — خطية , amende, — جئس, prison.

THÈME LXVII

Pouvez-vous me dire quels sont les bienfaits des vents?

— Voyez-vous là-bas des nuages noirs s'amonceler? Un

orage seprépare; des éclairs sillonnent la nue; le tonnerre gronde, la pluie tombe à torrents. — Le ciel est clair et pourtant la mer est houleuse. — Un vent chaud souffle du sud; l'air est rempli d'une poussière fine; les plantes se dessèchent; l'homme et les animaux ont de la peine à respirer; c'est le sirocco. — Il y a un quart d'heure ce torrent était à sec, maintenant il déborde. — Continuellement des vapeurs s'élèvent de la mer; le vent les pousse vers les terres et si elles viennent à se refroidir, elles tombent en pluie ou en neige. — La profondeur de la mer est variable comme la hauteur des montagnes; il y a des endroits où la mer a huit mille mètres de profondeur. — On croyait autrefois que le Sahara était le fond d'une mer desséchée. — Les Arabes l'appellent la mer sans eau.

Notes. — profondeur, غمنی ستوي variable, ما شي مستوي (n'est pas

VERSION LXVIII

الحُمّان والرّيح

تعاندوا الحُمّان والرّبع فال الحُمّان للرّبع بي بصل الصّبو واين تسكن * فال له نسكن بي بروع الشجور * فال له الرّبع وأَنْتُ بي بصبل الشّناء واين تسكن * فال له نسكن بي صدور البشاشرة * على خاطر بي بصل الشّناء كامل النّاس برّدانين والبشاشرة حاميين * وبي بصل الصّبو كامل الناس مصرورين بالشخانة والّي يستظلّ تحت شجرة يبرد ﴿ على هذا كُلُّ واحد منهُما احسن في جوابه ﴿

Notes. – تعاند, rivaliser, se défier. – کامل, branches. – کامل , se mettre à آستظلّ , se mettre à مضرور, fiben faire. – آستظلّ , أحسن – Jombre. – آحسن

THÈME LXVIII

Et je rencontrai un bûcheron au milieu d'une épaisse forèt: il abattait de grands arbres avec sa cognée; près de lui fumait un tas de bois qu'il avait réuni pour en faire du charbon. Je lui demandai depuis quand la forêt était là. Il me répondit: « Ces arbres sont vieux comme le monde. De tout temps on a coupé du bois et fait du charbon en ce lieu. »

Cinq mille ans il s'écoula, Je suis repassé par là.

Une ville immense entourée de tours et de remparts se dressait devant moi; j'entrai par les portes élevées : sur la place publique, une foule affairée allait et venait. Je demandai à un passant : « Depuis quand la ville estelle bâtie? que sont devenus le pâturage et la mer et la forêt? » Il ne me comprit pas et s'éloigna en souriant.

> Cinq mille ans il s'écoulera, Je repasserai par là.

. آجراج . pl. جرج . Notes. - tour

CHAPITRE XXXII

LES FLEURS ET LES PLANTES

النوار والبفول

Verbes.

غرس غرس بنقل transplanter. نقل بنقل transplanter. بنين germer, pousser. بنبن وroitre. وطلع والمائية و

بيعوح , aor. بيعوح , exhaler un parfum.

النبال , se flétrir.

بيسى , sécher.

بهن , geler.

عظم , couper.

فطع

cueillir.

لقط

distiller.

بهن , arroser.

Substantifs.

زریعة, graine.
خفلة, bouture.
بلبوز, houton.
بلبوز, fleurs.
ورفة, feuille.
ماه, sève.
بورنه غصن, jeune branche, rameau.

مرب , branche. مشموم, bouquet. مرشّ , arrosoir. حشیشی herbe. عشب عشب , plantes comestibles.

شوك , épines. طلك , angélique (1). المبعد } balsamine. حبق, basilie. بقار بشمشع, belladone. شتّ اللّبل, belle-de-nuit. نعمة, houton-d'or. بان, cassie. اشادىم داشا, capucine. eamomille, بابوذي ملطان الغادة, chèvrefeuille. جي نعمان, coquelicot. عطرشالة, géranium odorant. خيلى, girostée. سيع الغراب, glaïeul. Juin, jacinthe. . jasmin. ق, jasmin d'Arabie. رسسساري, lis. marguerite, pâque-rette. بُسُرَّة أذن العار , myosotis. آس, myrte. , narcisse. .æillet فرنْعِل زهر, oranger (fleur d').

شخاش, pavot.

مرجل اليمامة, pied-d'alouette.
رجل اليمامة, pois de senteur.
رهر الرّبيع , primevère.
رهر الرّبيع , réséda.
رون , roses.
رومي , roses.
رومي , verveine.
ربلسبن) violette.
رسان الشّور
بو شناف

bourrache.

إلسان الثور
بو شناب
بو شناب
hourrache.
بو شناب
خیشه
المحمد و المحسد
المحسد المحسد
المحسد المحسد
المحسد المحسد
المحسد المحسد
المحسد المحسد
المحسد المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحسد
المحس

1. Les noms des fleurs, des plantes, des fruits, des arbres et des animaux sont placés par ordre alphabétique.

mauve. مجير خبين majorlaine. مردفوش , mélisse, belle-menthe. بابطة , menthe. ريحان, myrte. , حرايف, pouliot. مليق, ronce. مليق, rue. بسلة, sainfoin بسشد, salsepareille. بو نافع, thapsia (racine de). باعتر, thym. بنعل, trèffe.

Adjectifs.

منتور, tleuri. ريجته طيّبة, odorant. ملوّن, coloré, diapré. مذبال, fani, slétri. مشوّی, épineux.

VERSION LXIX

وي بصل الربيع يبدا النوار يبتع * آدخلُ معيُ لهذا الجنان نصيبوا ويد النوار من كُلّ نعت ومن كُلّ لون * بغيت ندير مشموم مخلّط دبر عليّ اش من نوار نشري * كُلّ عشيّة اليشيرات يبيعوا الياسمين وي الاسواف * باع لي مشموم ويد الورد والفرنهل والبلسمنج واللويدزة * مولى الجنان ينظر كُلّ سنة الورد والزهر * العرب يفولوا إذا حبق احنا أَسْبق وإذا نعناع شميناه * زرّبنا جناننا بالقصب باش البحري ما يهلك لنا شي النوار * الخبّاز جي كوشته بالريحان * طلبّت من جارتنا شويّة نعناع باش نديره وي الحبل وجبّت لك عرف نديره وي الطبيخ * رُحْت نحوّس وي الجبل وجبّت لك عرف نديره وي الطبيخ * رُحْت نحوّس وي الجبل وجبّت لك عرف نديره وي الطبيخ * رُحْت نحوّس وي الجبل وجبّت لك عرف

سلطان الغابة ﴿ عَنْدَمُمْ فِي وسط الدار سهريج بقوايرة وعريش وشجرة بان ﴿ طيّب النابطة فِي الماء وشرب منها ثلث ايّام وبرا ﴿ غرس الحشيشة فِي جنانه على خاطر هُوَ شرّاب الكيفِ ﴿

Notes. — أَحْنا أَسْبِي , nous le connaissons avant vous.

THÈME LXIX

Vous choisirez dans ce jardin du géranium, du jasmin, des roses et vous en ferez un bouquet pour votre mère. — Que l'air est vivifiant dans nos montagnes; il est tout parfumé d'odeurs de lavande sauvage, de menthe et de thym. — Je désirerais avoir des graines de jacinthe. — Admirez ce rosier: toutes les branches en sont chargées de boutons et de fleurs épanouies. — Elle connaissait parmi les plantes et les fleurs celles qu'on emploie comme remèdes. — La chair des lièvres qui vivent dans les plaines d'alfa sent le thym. — La violette se cache dans les buissons et répand un agréable parfum: de même les personnes charitables et discrètes font le bien et ne veulent pas qu'on le sache.

Une petite rose croissait dans un coin du jardin et portait envie à ses compagnes qui, pleines d'orgueil, s'y épanouissaient au beau milieu. Elle avait tort, car un méchant enfant arriva qui cueillit les plus belles. Pour vivre heureux, vivons cachés.

Notes. — choisir, اینختار aor. اینختار — lavande sauvage, voir chapitre xxxv. — chair, کاتم الستر . — discret . گرنب , — discret . — porter envie, سختبی — orgueil, نفخته . — caché, دفخته .

VERSION LXX

الورد

الورد هلّل وكبّر وفال أنا سُلطان كلّ زهر ورفي شباحي وشوكي سلاحي أنا الّى حكمّت مرتبة بالفهر نغيب عنكم سنة وتعصر عندكمٌ شهر ونخلّف دموي عندكم طول الزمان والدهر

Notes. — مقلل, chanter. — مرتبة, rang, dignité. — بالفهر, de force. مرتبة, syn. معليكُم, de vous. — دموعي, mes larmes, c'est-à-dire mon essence. — عليك، temps, époque.

THÈME LXX

Les Arabes et le Diable.

Les Arabes sont nés malins: ils attrapent jusqu'au diable lui-même. Un jour, les hommes d'une ferka, accompagnés de leur cheikh, avaient labouré leur champ et semé de l'orge. Vers le soir, au moment où l'on ne peut plus distinguer un fil noir d'un fil blanc, ils se disposaient à rentrer à leur douar, lorsqu'ils aperçurent au beau milieu du champ un tas de charbons ardents. Pleins

d'étonnement, ils s'approchèrent et aperçurent, chose merveilleuse! assis sur la braise un petit diable noir (que Dieu le maudisse!).

Notes. — malin, جرة — . — attraper, على المحتال على , coll., جرة — malin, جرة , coll., جار . — madire, بهار

CHAPITRE XXXIII

الجنان LE VERGER

Verbes.

رزبن, entourer d'une haie. بخن, tailler. مفا, greffer. خا, jeter des pousses, avoir des rejetons. بسجا, aor. بسجا, réussir, bien venir. برای donner des fruits, produire. بطاب, aor. بطاب، بشوناء.

بذوب, aor. يذوب, fondre.

رجلا, aor. بحيلي, étre]doux. پيخان, cueillir, faire la récolte des fruits.

هرّ secouer. هرزوفی, goûter. هرزوفی, goûter. هرزوفی, déguster, savourer. هرزوبی, se régaler de fruits. هرزوبی, peler, éplucher. هرزوبی, se corrompre.

Substantifs.

on بستانجى, jardinier.

, pioche,

composée de :

ى, manche,

رسا, pale, et

مَشْيى, cognée.

äsus, bêche courbe, houe.

فادوم, binette.

زبل, fumier.

تانىق noria.

تعافدة, rigole.

برب haie.

ä,≤ä, arbre.

أواكية المار أنهاد المار أنهاد المار الما

غلّة. récolte de fruits.

primeurs. بواكر

صناج, panier en roseaux.

غراسة, panier en férule.

c,9550, confiture, compote.

شماش (1), abricots.

إلى, amandes.

زعر ور, azeroles.

سوز, bananes.

.régime عجون

تے, caroubier.

خبّوب, caroubes.

طرني, cédrats.

والملوك محت الملوك , cerises.

ملم حلو citron doux.

ليم فارض citron aigre.

سعرحل, coings. قلغاً, dattier.

تم, dattes.

کر پی , figuier.

کرموس figues.

کرموس خضری, figues fraiches.

راکور, figue fleur.

figues de كرموس النصاري

Barbarie. کرموس هندی

رتماری, grenades.

عنب الذيب groseilles.

يناب, jujubes.

, marrons.

توت, mûres.

, neifes du Japon.

1. Former le nom de la plupart des arbres fruitiers en faisant précéder le nom du fruit du mot منجرة, arbre.

nèlle rouge. انتزاح متزاح بندن استزام بندن noisettes. بندن به noix. بندن به noix. ریتون به noix. شینه orange. خونج pèches. انجاس poires.

المجالح بين prunes. عين prunes. برفوق prunes. بريش treille. بريش vigne. بناية raisin. بنيد pappe. بنيد raisin sec.

Adjectifs.

بنخش, vert. رسیس, vert tendre, fruit vert. بطایب mûr. علم, doux. فاری, aigre. پشر amer.

مامض جامض خواف خواف précoce. پر وفت عبر وفت وفت, gros. پاخر, sain. موخوم موخوم alsain, corrompu.

VERSION LXXI

رَبِ الجنان ووضِ المحراز ما يخلّي شي الرّاعيان يدخلوا فيه هو آزُبْر الكرمة باش تولد كلاثمار بالرّاف العام الماجي هو هذا الجنّان لقم اللّيم على الشيئة هو فلّع كرموس التّعماري بالمخطاب باش ما يصرّل شي الشّوك هو هزّ الشجرة ولقط الهاكهة هو يتست من هذا الجنان خس اعدال شريحة هو عصرنا عشرين فلّة زيت هو حبّ الملوك ما يستجا شي في بلادنا على عشرين فلّة زيت هو حبّ الملوك ما يستجا شي في بلادنا على

خاطر الرّبع فوي يكسّر الأعراب * جات الغلّة في التقاح والانجاص هذه السّنة * آشر الرّمان السّفري حبّه غليظ وما شي معظّم * شرى التّبر في العراجين باش يبعثها لفرانسا هديّة في رأس العام * هذا الجوز ما شي بنين مزيّت * فدّاش راهم يبيعوا الشّينة * زوج صوردي الحبّة * يعجبني من وراء الفطور ما كلة اللّوز والبنّدن تنفّي بتتهم في العُم * ما فدر شي ينشر هذه الموزة على خاطر ما شي طاينة ما زالت خصّراء * التخل يسجا في بلاد الحرّ والرّمل * المشماش جاء من غير وفّته * يسجا في بلاد الحرّ والرّمل * المشماش جاء من غير وفّته * يما شرئت صنّاج عنب باش تطيّب لنا المعجون *

Notes. – مخطاب, gardien. – راعیان, pl. راعیان, berger. محراز, berger. بخطاب, crochet. – اعدال, gros pain de figues sèches. بشریحة, figue sèche ouverte en deux. – سعبری, grenade à gros grains aigredoux. – منزیّت , huileux.

THÈME LXXI

Les arbres taillés et greffés deviennent plus grands et plus beaux et produisent de meilleurs fruits. — L'arbre qui ne donne pas de bons fruits est coupé et jeté au feu. — Les enfants aiment les cerises, les pommes, les poires et les raisins. — Que préférez-vous? des figues sèches ou des figues vertes? — Dans l'Inde, des ermites passent leur vie au bord d'une source et à l'ombre d'un bananier; ils se nourrissent de ses fruits, se vètent de

ses feuilles et se rafraîchissent à l'eau de la source. — Le figuier de Barbarie, que les Arabes désignent sous le nom de figuier des chrétiens, est originaire d'Amérique. — Les pêches et les prunes sont mûres et à bon marché. Vous devriez en acheter une grande quantité et en faire des confitures. — Une vigne chargée de grappes enveloppait le frêne et s'élevait jusqu'aux plus hautes branches.

Notes. — ermite, رهبان, pl. رهبان, pl. خلوي, pl. خلوي, pl. خلوي, pl. خلوي. — frêne, voir chap. xxxv.

THÈME LXXII

العوسي

واحد العوسج فال للجنان لو كان تغرسني في وسط جنانك وتخدمني وتشفيني كُل نهار راني ندير لك الغلة الي ما تحتاج تغرس حتى شجرة أنا نكفيك في كُل شي هو من اين ما ادّاه يغرسه وخدمه وسفاه كبر وطلق الغصون متاعه حتى ما صاب مولى الجنان من اين يدخل هو ذيك السّاعة فال هذه هي مكافية اليّ دِرْت فيه الخير حتى بلّع على جناني هو ما ينبّعني غير نقطعه بأش نريّع منه شخذا فاسه وفطعه ه

Notes. — عوسم, lycier entrecroisé. — بلّع, voir ch. iv. — ربّع من, se débarrasser de.

THÈME LXXII

Les Arabes et le Diable (suite).

Le cheikh dit: « Tu es sans doute assis sur un trésor? — Certes oui, répondit le diable; et sur un trésor qui contient plus d'or et d'argent que tu n'en as vu de ta vie. — Ce trésor est dans le territoire de notre tribu, repartit le cheîkh, il nous appartient. — Il vous appartiendra, répliqua le diable, si pendant deux ans vous me donnez la moitié de ce que produit votre champ; de l'argent j'en ai assez; mais j'ai envie des fruits de la terre. »

Le cheikh consulta les gens qui étaient là et accepta le marché au nom de la tribu.

.شاور ,consulter . يشتهي . - consulter . اشته مناور .

CHAPITRE XXXIV

LE JARDIN POTAGER البحيرة

Verbes.

ينقي, biner. ينقي, aor. ينقي sarcler. فقع انحشيشي مسقم, arranger. عسلج, monter. ریسفی, aor. بسفی, irriguer. رقد, mariner, confire au sel, au vinaigre. بقصّی, écosser. تــــّــــ, égrener.

Substantifs.

المنظر , jardinier.

| paquet.
| paquet.
| paquet.
| chapelet.
| mutical de chou), pied
| pomme (de chou), pied
| chapelet.

جوض, pl. احواض, carré, planche.

بنوم , ail. فرنون , artichauts. مرنون , asperges. باذنجال , aubergines. بنجار , betterave. بنجار , cardon. مررودیة , carotte. براهسی , céleri.

, champignon. مندنة, chicorée, endive. .chou کرنب , eliou-fleur. كادوية رخيار, concombre. فرعة, courge. cresson. شرنونش شاد بسنناخ, épinard. اوم, fèves. توت الارض, fraises. gombo. لوية, haricot. بتخ, laitue. , lentille. بطيخ, melon.

. melon وقُّوص لعّت, navet. , oignon. محايضة, oseille. دتاء, pastèque. جلبان, petits pois. معدنوس, persil. , piment. poirron. eled Is براصة, poireau. محم, pois-chiches. pomme de terre. باطاطة قلم, pourpier. مجل (radis. طماطم tomate. تواس, truffe blanche.

Adjectifs.

طرتي, tendre.

أسع , coriace, dur.

VERSION LXXIII

غرست بحيرة دلّاع وبطّيخ ﴿ الكابوية نوّرُتْ وسدّتْ على الزرب ﴿ آفاعُ الباطاطة وآغرسُ فِي موضعها اللَّفِت ﴿ زوج ريسان بصل يوزنوا رطل ﴿ يمَّا شرَتْ فِي سوف الخصرة شريط

بصل بخمسة صوردي وربطة مشتهي بصوردي و المحسريديروا الشربة مليحة على خاطر يفطّعوا فيها الكسبور والمعدنوس والتعناع ويرموا فيها المحسور والمعدنوس والتعناع من شلاصة المقرنونس خير من شلاصة المحس والعدس و تعجبني شلاصة الفرنونس خير من شلاصة المحس والفرنون والمالية عليه في الماء و هذا المول خس حبّات في الفرن و المجلة المحمراء حارة والمجلمة المحتمراء حارة والمجلمة المحتمرة والمحتمرة المحتمرة والمحتمرة والمحتمرة

Notes. — مدّ على, s'étendre. — اغدا, aller. — نوّون, retourner. — مدّ على, couvrir.

THÈME LXXIII

Tenez votre jardin potager toujours propre; enlevez les mauvaises herbes; binez-le, fumez-le, arrosez-le souvent; entourez-le d'une haie de cactus ou de roseaux ou de jujubier sauvage ou d'un mur en pierre sèche pour empêcher les animaux d'y entrer et de le ravager : et vous y récolterez tous les légumes dont vous aurez besoin. — La pomme de terre a été apportée d'Amérique en Europe; il n'est pas de famille où l'on ne mange une fois par jour de ce précieux légume. Il est fort désirable

que la culture et l'usage de la pomme de terre se répandent davantage chez nos indigènes. — Tous les matins un maraîcher s'arrête devant la porte de leur maison; il a sur sa charrette toutes sortes de légumes verts; il vend à la cuisinière du cerfeuil et du persil, des tomates, des navets, etc. — Les voleurs lancèrent une citrouille sur la tête du gardien : la citrouille s'écrasa et lui coula sur la figure : le gardien épouvanté pensa que son cràne s'était ouvert, et que sa cervelle se répandait au dehors; il cria qu'il était mort.

Notes. — ravager, خرب. — il serait désirable, ينْبغي. — s'écraser,

VERSION LXXIV

جما مع جاري

واحد النهار جار جما جاء عنده وفال له يا سي يحيى دبر علي واش نعمل باش نصور الدراهم و فال له أشر الهجم وخله وي المخزن حتى للمشتى وكبّ عليه الماء ساعة على ساعة و خذا رايه وشرى بالزاب الهجم وخزنه في حانوت ورشه كُل يوم بالماء وكيب جات المشتى اغلاظ الهجم واثفل وباعه وربع فيه بالزاب الدراهم و جاء ثاني عند جما وفال له صحة يا سي يحيى زد دبر على و فال له أشر الزرع وآخزنه حتى للمشتى يغلاظ مع النداء وتربع فيه في الكيل و هكذاك عمل وزاد صور بالزاب

الدراهم وصار مولى مال كشير ونسى خير جما * مشى له وفال له آشر البصل له يما حما وذا الوفت واش تدبر علي * فال له آشر البصل بجميع ما تكسب وآخزنه في حوانيت وكُلّ يوم كبّ عليه الماء وللمشتى بعّه * شرى البصل وعمّر به زوج ولا ثلث حوانيت وكُلّ يوم كان يُكبّ عليه الماء * وكيوب جاءت المشتى راح لحوانيته باش ياخذ البصل يبيعه * هُو دخل وهُو شاب البصل الكُلّ خج باش ياخذ البصل يبيعه * هُو دخل وهُو شاب البصل الكُلّ خج ونوس لاوران * راح عند جما وفال له يما سيدي وعلاش غدرتني * فال له جما من اين ستيتني سي يحيى أحييتك ومن اين ستيتني سي يحيى أحييتك

Notes. — جیکی, Yahia, Jean. — د بتر کاکی, donner un conseil. — بنشتنی, hiver. — خدر, aor. جنگری, fromper. — خدر, aor. جنگری, rapetisser, ravaler.

THÈME LXXIV

Les Arabes et le Diable (suite).

Mais avant de s'en aller, il ajouta : « Afin qu'il n'y ait pas de dispute au moment du partage, tu recevras pour ta part de récolte ce qui est en terre. » Le diable se déclara satisfait de cette condition. Lorsque arriva le temps de la récolte, tous les gens de la tribu, hommes, femmes et enfants, vinrent avec des faucilles couper des épis; le diable parut aussi et voulut chercher sa part, mais il ne trouva que le chaume et les racines.

Il alla trouver le cheikh et lui dit: « Tu as eu le profit de la récolte cette année, mais l'an prochain je veux avoir ce qui est au-dessus du sol, tu recevras pour ta part ce qui est en terre. — Je veux bien », répondit le cheikh.

Notes. — partage, فسمة. — part, سيم . — être satisfait, رضى, aor.

CHAPITRE XXXV

LA FORÊT الغابة

Verbes.

اخضار, verdir. ظلّل, ombrager. فلّع, arracher. شلّف, fendre. شق, écorcer.

Substantifs.

جدرة, pl. جدور, tronc. اعراف ,pl. عرف, branche.

عرف, racine. شطب, buisson. ظلّ, ombre.

 $\frac{\dot{u}}{\dot{u}}$ absinthe. طلح, acacia. متبارع, aloès. المرّ والصّبر aloès. لنخ, arbousier. arbouse. دو حتّو . arroche-halime فطعب asphodèle. بغسى, bnis. ارزة cèdre. chêne-vert. کروش ورنان, chène-liège. نان, chène-zéen. پآوط, gland. ا جرنان liège. جرج النيس سبول, eyprès. ديسي, diss. دردار frène. سل غنّدول, genèt épineux. تم, genet du Sahara. اور genévrier.

äela, halfa. سمار, ajone. سدرة, jujubier sanvage. نىنى, jujubes sauvages. الحلحال, lavande sauvage. ىنى, laurier. دولة, laurier-rose. ضرو, lentisque. , baie de lentisque. lierre. تغزاز) micocoulier. بخ., mousse. زيّوج, olivier sauvage. palmier-nain. ريّ, cœur du palmier. بعصاف, peuplier. (صنوبر pin. رننباي pomme du pin. زرّيعة الرّنين } graine du pin. عمغ, gomme, résine. بفصب, roseau. ricin. خرواع عود الماء عود الماء عود الماء عود الماء

Adjectifs.

حارّ, non abàtardi. جرهوش, sauvage. مخلوي, non greffé. نجائر, épais. متین, solide. مسقّم, droit. , tordu,

VERSION LXXV

المجمدا إلى ما بيها شي الغابة ما تضلح شي للمال و شجرة المعجمدا تشبه الصاري و البلوط المحلو ياكلوه النياس والبلوط المحلو ياكلوه النياس والبلوط المحرة ياكلوه المحلاليوس و شجرة المبتار يمنعوا منهما حجار الثربي وجلوبهما يصنعوا منهم البحتايل و هراوة الزبوج يبغوها العرب على خاطر متينة و زيتون الزبوج يبردخوه ويطيبوه ويكربوا النويت الي تخرج مند وتطلع بون الماء و الفندول يشدوه العرب بي المحيام والسدرة يزربوا بها الدواوير والزرايب و المحلمة يصنعوا منها الطواري والديس يحسوه للخيل ياكلوه و لا يدلسوا بد الثرابة اللهبي والسداديم يصنعوهم من الدوم و العرب يضولوا مُر النبي والسداديم يصنعوهم من الدوم و تغزنوه بي المطامير بي علائلة و المختود و تخاطوه و تخاطوه و المناس وبي الربيم نصيبوه حلا واضلاط و نطحنوه و تخاطوه و تخاطوه و المناس وبي الربيم نصيبوه حلا واضلاط و نطحنوه و تخاطوه و تخاطوه و تخاطوه و المناس وبي المربيم نصيبوه حلا واضلاط و نطحنوه و تخاطوه و ت

بالرّوينة وناكلوه ﴿ ربحة الصنوبر مليحة للصدر ﴿ العرعار يصنعوا منه المصافض ﴿ السّرج يصنعوه مِن الدِّفاذِ ﴿ مِن النَّافِ ﴿ النَّافِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّاللَّالَةُ اللَّا اللَّهُ الللَّهُ اللَّالِمُ اللللَّالِمُ اللَّهُ اللَّاللَّل

Notes. – ملح, être bon. – ملاليب pl. حلوب, porc. – محلوب, feuilles. – ملح, باوق, pl. بمراوق, trique. – بارريبة, pl. بمراوق, pl. مراوق, pl. وفيف, pl. فقة بالم بالمروف , pl. مطوارف, pl. مطوارف, pl. وينة بالم بالمرافق , mélanger. – محلط معالم , mélanger. – محلط و pl. بمداديج , mélanger. – بالموادق بالموادق , mélanger. – بالموادق بالموادق , mélanger. – بالموادق بالموادق , mélanger.

THÈME LXXV

Un niais disait : Je ne vois pas la forêt à cause des arbres. — Pensez-vous que les hommes étaient plus heureux à l'époque où ils se nourrissaient de glands qu'ils ne le sont aujourd'hui?

Le Mourdjadjo, montagne qui s'élève à l'ouest d'Oran, a été planté de pins par la main des soldats; le premier août 1895 un incendie a détruit une partie de cette forêt.

— Les Kabyles cueillent les feuilles du frêne et les donnent comme fourrage à leurs animaux. — Lorsqu'il fut arrivé au sommet de la montagne, il jeta un dernier regard sur les cyprès qui ombrageaient les tombes de ses ancêtres et se mit à pleurer. — Nous admirâmes la beauté de la forêt de cèdres : les troncs couverts de mousse et de lierre s'élevaient comme des colonnes et les branches les unissaient comme des voûtes : on aurait dit un temple bâti en l'honneur du Créateur. — Les

bergers racontent que la main de celui qui a coupé un arbre dans cette forêt, pousse comme une plante après sa mort et sort de la tombe. — Celui qui coupe un arbre devrait en planter deux. — Un ruisseau limpide bordait la route et des peupliers l'ombrageaient. — Les champignons sont aussi nourrissants que la chair des animaux, mais il est difficile de distinguer les bons des mauvais.

Notes. — niais, نيّة. — voûte, فبّة. — distinguer, وبرز.

VERSION LXXVI

الغابة بأذنيها

واحد الرّجل كان فتل رُجل أخر * يوم من كلايّام سابر هو وولدة وفطعوا واحد الغابة * كيب صاروا بي وسّط الغابة سفصاة ولحدة فال له يا بوع بلان أنت فتلته * فال له لا يا ولدي وبدا يحلب له * من ايس خرجوا من الغابة فال له يا ولدي سفّصيتني فبيلة على فلان إذا إنا صاحب دعوته * نعم إنا فتلته ولاكن ما بغيت شي نفول لك فبيلة على خاطر الغابة بأذنيها * مما فاعدين يريّحوا حتى خاطوا عليهم شي ناس * جبدوا لهم خُبر وفعدوا ياكلوا مع بعضهم * من اين برغوا من الماكلة فالوا للرّجل رانا تعالمنا ولاكن جينا على سبتك باش نفتلوك * ومن للرّجل رانا تعالمنا ولاكن جينا على سبتك باش نفتلوك * ومن

اين سمعنــاك حامَّت لولدك في وسط الغابة بالبِّ فهان ما شي أَنْتُ الَّـي فناته عليك كلامان ﴿ والسلام ﴿

THÈME LXXVI

Les Arabes et le Diable (suite et fin).

Mais en consentant à cette condition, le vieux cheikh avait déjà trouvé le moyen de duper le diable pour la seconde fois. Au temps des semailles les Arabes plantèrent des patates au lieu de semer du blé. Quand les fruits furent mûrs et que le diable se présenta pour réclamer sa part de la récolte, il ne trouva que des feuilles jaunies et des tiges desséchées. Furieux d'avoir trouvé son maître en fait de ruse, il se précipita dans un abîme et retourna dans l'enfer. Quant aux Arabes, ils allèrent creuser un trou profond au milieu de leur champ et trouvèrent un magnifique trésor et furent bien contents.

Notes. — patate, باطاطة حلّقة — se précipiter, ترزّدب. — abime,

CHAPITRE XXXVI

LES OISEAUX

Verbes.

يغنّى, chanter. مقر, siffler. غرد gazouiller. زدرج ندرج ou قر, roucouler, gémir. وم , claquer du bec (cigo- حوّم, planer. gne). غرنق, croasser. عششى, faire son nid. باض , aor. يبيض, pondre. حضّى, couver.

فقص éclore. بشن قر étendre. , voler. يطير , voler. , fondre. يحوف, fondre. ضرب, atteindre, tuer. prendre. } ريّشي, arracher les plumes.

Substantifs.

وعل, petit oiseau. oiseau. جرخ, petit d'oiseau. bec. جناح, aile.

ریشی, plumes. زغب, duvet. زنب) عالة } queue. . nid. عشوش , pl. عشَّى علك, glue.

و به , cage. مثبکة , filet. مقبض , piège. بو کمّاش

عڤار, aigle. فو دع, alouette. i, autruche. لجحاً bécasse. بو مغيط bécassine. ملاح caille. roi de caille. مَّاعِدٌ;, calandre. مفنين, chardonneret. طير الليل chauve-souris. مامة, chouette. بلارج, cigogne. anla, colombe. فراب, corbeau. بو رورو, duc, hibou. رزور, étourneau. طير العتر باز هو, flamant. , ganga.

مرڤوں, grive. , dieron, طير البقر بوم, hibou. تقابعة, hirondelle. مدّهد huppe. البوح, loriot. زاوش, moineau. merle. رما, outarde. , paon, dle مَن , pélican. .perdreau , فركوس رحير, perdrix. كَيْقُون, perdrix mâle. بایا غایه, perroquet. , غلعاق, pie. جام, pigeon. j, pigeon ramier. کریج, pluvier. poule de Carthage. رجاج الماء, poule d'eau. بلبل rossignol. , rouge-gorge. أجر الصدير إمام, tourterelle. vanneau. نس, vautour. بتخضر, verdier.

VERSION LXXVII

عنَّدي فبص معمّر بالطَّيور نهار كاملٍ يغنّوا ﴿ نَعْرِفِ شَي تَصَيَّدُ الطيور بالعلك * لا يا سيدي * آطِّل الحلُّهة بالعلك وآرشفُّها في حواشي السوافي ومن اين يجبيوا الطيور يشربوا يلصفوا فيها ع الجُزَّارِ رَبِّي جَحَمُومِ وأمَّ الحُسن ﴿ بِالْارِجِ جَاءَ عَشْشُ فِي وَسَطَّ دارنا ﴾ الحجلة تولد في المتفل وما تنخيّر شي الموضع تولد واين ما ولاها ومن اين تكمّل الولادة يحمّن المُنيَّقون * انا الحجلة المذكورة نولد غير في الرّحبة المحفورة * العثاب يحوّم في السماء حتى يشوو دجاجة يحوو عليها ويخطفها ويطير ه العرب يديروا الهجّة للأوعال والشبكة لاحجل ، يحكوا على الفوبع وصَّتْ ولدها فالُتْ له من اين تشوه بن آدم تـواطُي على الارض طِرَّ أَنْتُ لا ترجاه شي يرجد باز باه يصربك ﴿ فَالْ لها ولدها انا نعروب صوالحي خير منك مه ما نرجاه شي حتَّى يتواطى يمكن جاب الباز معه الله غير نشوفه نطير الله على هذا الشي يفولوا الفوبع حرامي *

Notes. — حاشية, pl. حواشي, bord. — متعل, se coller. — متعل, trou. — مذكور, choisir. — مذكور, indiqué, énoncé. — مقوار, se baisser. — بناز, caillou.

THÈME LXXVII

Lorsque le jour parut, tous les oiseaux se mirent à gazouiller, à siffler et à chanter dans les arbres, les buissons et les champs. — Les hirondelles et les cigognes sont déjà arrivées, l'hiver est fini. — Parmi les oiseaux, comme parmi les autres animaux, il y en a qui se nourrissent de la chair des autres. — De même que la rose est la reine des fleurs, de même le rossignol est le roi des oiseaux chanteurs. — On dit d'un homme qui sait se défendre, qu'il a bec et ongles. — Est-il vrai qu'un certain oiseau s'élève dans l'air, la queue en avant et la tête tournée vers la terre? — On raconte que le pélican se déchire le corps de son bec, pour nourrir ses petits de son sang, quand il ne trouve plus d'autre nourriture pour eux. — Oh le magnifique paon perché sur le mur de la ferme! quel plumage admirable!

Notes. - dans l'air, اللسماء. - perché, نازل.

VERSION LXXVIII

الجحموم والزعطوط

یحکوا علی جمعموم فال لزعطوط رانبی معیّن واحد الجنان متاع کرموس النّصاری غیر جراء ، إذا تبغی تغدا تأکُل آروَح ، فال له والمحراز ، فال له ما تخاب شی ، مشی هُو وایّا، ، من این

بداوا ياكلوا بدا المحراز يضرب فيهُم بالمقلع في باز فات فوق راسه والباز الثناني في تحت راسه * طار الزعطوط * فال له المحموم ليناه طوّت * فال له فوق الراس تحت التراس لا بُد من الراس * وبقد بعيد حتى المحراز مكن المحموم في الرّاس شتّت له مخّه *

Notes. — راني سعيّن, je me dirige. — مڤلع, fronde. — البيّاه, pourquoi? — مثّن , il faut absolument. — مكّن, atteindre. — بشتّت, répandre.

THÈME LXXVIII

Ne détruisez pas les nids. Le nid de l'oiseau, c'est sa maison, c'est le berceau et l'abri de ses petits. Admirez avec quelle habileté il est construit. Le père et la mère, pendant des jours, pendant des semaines, ont apporté au buisson la mousse, l'herbe sèche, la paille, le crin, la laine, les plumes, le duvet dont il est formé. Avec patience, du bec et des pieds, ils en ont mêlé les brins, en les pressant du corps pour les arrondir intérieurement. Quand le nid a été achevé, la mère y a pondu des œufs qu'elle a couvés pendant vingt jours, tandis que le père lui apportait la nourriture. Au bout de ce temps les petits ont vu le jour. Respectez-le, mes enfauts, le nid de l'oiseau. Qui de vous serait assez barbare pour détruire un si merveilleux ouvrage! et pour enfermer les petits dans une cage! Réfléchissez à la douleur que ressentiraient vos parents, si un brigand venait en quelques heures détruire la maison paternelle et vous emporter dans une sombre prison.

بعقصوا , ont vu le jour فقر . — arrondir فقر . — ont vu le jour بعقصوا

CHAPITRE XXXVII

LE BÉTAIL

Verbes.

اربط و التحديد التحديد التحديد التحديد و التحديد التح

يدنّى, aor. يدنّى, galoper.

نطع, donner des coups de corne. بلبل, crier (bouc). زوك beugler, mugir. chanter (coq). الآن الآن الآن القنى, glousser, ca-

Substantifs.

حيوانات .pl. حيوان bête. هوايش .pl هايشة ابهایم pl. میلیم. زوايل, pl. زوايل, bète de somme. هوير, animaux à sabots (chevaux, mulets et ânes). ومال خشمور, gros bétail. مال, menu bétail. سعاية, troupeau. راعى, pl. رعيان, berger. خيل .pl. عود دمين cheval. , L=º, étalon. pl. حواد, cheval de race. jument. عودة می poulain. (عود منحصي (عود منروزل cheval hongre. سبيب, crinière. .toupet فصّة

قلعنا غضا } poil formant épi. i, queue. بادرة, poitrail. فبة, encolure. بغارب, garrot. , کعل, croupe. مشعر, fanon, crins aux boulets. بعام, sabot. عىد, défaut. نونحة, pousse. بو شخّا, morve. ر جار ane. دات جعشر, ànon. بغل, mulet. , petit mulet. رصن, bridon. شکیمة) bride de mulet. , mors, فاس بردعة, bat. تعيي, bât élégant.

عمارة, musette. مدود, mangeoire. بعير chameau. مهاری, chameau coureur. ناڤة, pl. نباق, chamelle. إبل, troupeau de chameaux. حوار petit chameau. زروة bosse. مو تم, bât de chameau et d'âne. , \=-9, bélier (1). غنم, moutons, race ovinc. لغو, petits agneaux. غرمول, taureau. بقرى, bètes bovines. بحلوف porc. , شوش, petit cochon. مراح pare à bestiaux. قنين, lapin. (سردوك و دىك) coq.

عادة, chant du coq. خاحة, poule. مڤمي) chapon. مروج عروج poussin. ša, oie. اك, canard. منها العند, dindon. طرطورة (crète. غانصة, gésier. بنائير, ergot. تختر, poulailler. وقيد, bouse. وث, fumier des chevaux, mulets et ànes. بع, fumier des chameaux, moutons et chèvres. كلب, chien. طاروس, gros chien, bouledogue. بسلاقی , pl. سلوقی lévrier.

Adjectifs.

حرّان, rétif. فلوف, fougueux. qui a l'habitude de s'é-

. petit chien.

1. Voir chapitre xxv, Le Marché, page 132.

غزير, fort, solide. دابر, fainéant. ایشار, pl. مشار, pleine (jument, chamelle; voir Notes, version LX). مار, stérile. مار, noir. ماردهم , très noir. ازرق دار بدار, gris pommelé. ازرق دار بدار, gris fer. پهریکی, gris fer. اشقر, alezan. بهریکی المین پهریکی المیک ا

VERSION LXXIX

العرب يربطوا الزوايال في الساحة على خاطر يخافوا من المعبري لا ينظم الخيال ويعدّم أم ويخافوا من المحيل والبغال لا يمكّوا المال الرّفين يفتلوه في من اين يشوّر المال في العشية المراة تنبدا تحلب وبعد يطلفوا المحرفان والجديان يرضعوا امواتهم وفي وفت العشاء يربطوهم في الرّبن في من اين الغنم تمشي تسرح يسرّحوا اللّغو وحدة في الرّبن في من اين الغنم تمشي تسرح كمامة والحروف اذا خلوة يسرح مع يمّاه يديروا له شبّابة في الدجاج تولد تحت الزرب متاع المخيمة ومن اين تقرّق يحصّنوها في المحيمة في الابل يحلبوها ويسرّحوها مثل البقري في العربي الي يكون بخير عُمرة ما يبيعها غير اذا آتحاز والا يكون بخير عُمرة المرّان مكروة ينباع رخيص والعود الفلون يكسبوه المحتاج في العود الفلون يكسبوه المحتاج في العود الفلون يكسبوه الحتاج في العود الفلون يكسبوه المحتاج في العود المحتاج في العود الفلون يكسبوه المحتاج في العود الفلون يكسبوه المحتاج في العود المحتاج في العود المحتاج المحتاج المحتاج المحتاء المحتاج في العود المحتاج في العود المحتاج المحتاج في العود المحتاء المح

ويعلموه ﴿ مَا نَفْدَرُ شَي نُركب اليومُ عَلَى خَاطَرُ عُودِي آندبرُ مَنَ الغَارِبِ ﴾ البغل يحلسوه بالبردعة وفي الغرب التجارُ والملوك يجعلوا عليه سريجة ﴿ الجمل يديروا عليه الحوية مصنوعة من اللّوح ومخروفة من الوسط يدخلوها في ذروته ويقرّنوا عليه زوج غراير ﴿ مَا يديروا له لا لجام لا صريمة لا رصن يوفي ويبرك ويتمشّى غير بالكلام والمطرف ﴿

Notes. — مساحة, voir chap. v, page 20. — شقر, abîmer. — شقر, revenir du pâturage. — ربنى, corde des deux côtés de laquelle on attache par des nœuds coulants les agneaux et les chevreaux de telle sorte que leurs têtes sont placées les unes près des autres. — كمامة, licol entouré de pointes en bois que l'on met au veau pour l'empêcher de téter. — كتابة, petit bàton que l'on passe dans la bouche d'un chevreau ou d'un agneau pour l'empêcher de téter. — قرق , cesser de pondre. — سخير بخير بخير بخير , âtre dans le besoin. — سكير , harnacher. — قرق , apparier.

THÈME LXXIX

Nommez-moi, je vous prie, les animaux que l'homme a domestiqués, et énumérez les services qu'ils lui rendent. — Deux grands lévriers le suivaient partout où il allait. — Les chiens aboient, la caravane passe. — Une basse-cour et un jardin potager sont choses nécessaires à ceux qui habitent une ferme. — Les canards, les oies, les paons et les dindons poussent des cris bien désagréables. — Quand la poule a pondu une vingtaine d'œufs,

elle veut couver. — Vous montez là un cheval fougueux; faites attention; il rue, il mord et se cabre. — Quand on veut tuer son chien, en dit qu'il est enragé. — Les chiens sont nos fidèles compagnons; ils nous suivent à la chasse, gardent nos troupeaux et nos maisons, et nous défendent même contre les attaques de nos ennemis. — La richesse des Arabes du sud consiste surtout en troupeaux de moutons et de chameaux. — Des Touareg montés sur des méharis ont fait un trajet de près de quatre cents kilomètres en trois jours.

Notes. — nommer سمّی, aor. یسمّی. — énumérer, عدّ — bassecour, tradúisez : de la volaille, الدجاج الدجاج – faites attention, حردّ بالك – ruer, se cabrer (voir chap. xxv, Le Marché). — ami fidèle, صدینی.

VERSION LXXX

حرج العود

من اين يبغي الهارس يركب لعرس والا لوعدة يرمي الطرح على العود ويزيد العظام ويغلّهم بالسطاير ويزير السرج بالحزام من تحت صدر العود ويعفد النسع في الرّكابات ويجوّز الدير فددّام بادرة العود ويلجّمه في ويلبس التماق والا الحُبّ ويدير الشّايير ويركب في ويعاوضه خديمه باش ما يميل شي السّرج ويطيح الهارس في وبعد يجعل العمارة في القربوص والسماط في القداح والمحلة فدّامه بين كرشه والقربوص والسماع على القدام والمحلة فدّامه بين كرشه والقربوص والسرج ينهل على

العود ويشوبرة باش يحمّي فيه الدّم ويبدا العود يحمّش ويجلّب ويبدنّي على شطاط الملا ﴿ وَمِن اين يُولِّى يَخْلِّي العود يبريّع بسرجه حتَّى ينشي من العرف يخاف عليه يصربه الربي ﴿ وبعد يحطّ السرج وينشر على ظهر العود الجلال ويقلع له اللّجام ويبدير له الرّصن ويقوّده حتَّى للقدال يطاوله ﴿ والّي ما عنّدة القدال يربطه في الرّبعة فدّام حيمته ويحيب له ما ياكل ﴿

THÈME LXXX

Ahmed et Rachid.

La sécheresse désolait depuis longtemps les campagnes de l'Inde, lorsque deux bergers, Ahmed et Rachid, se rencontrèrent sur la limite de leurs champs. Le soleil dardait des rayons brûlants; l'air était comme embrasé. Les bergers mouraient presque de soif et voyaient leurs troupeaux sur le point de périr. Dans cette détresse, ils se jetèrent à genoux, levèrent les yeux et les bras au ciel et invoquèrent le secours de Dieu. Et voici qu'un grand silence se fit: les bœufs et les moutons cessèrent de bèler et de mugir, et un djinn parut, tenant d'une main la corne de l'abondance, et de l'autre la faux de la destruction.

Notes. — l'Inde, الرَّشيد. — Ahmed, الهد، — Rachid, الرَّشيد. — se jeter à genoux, جرئ على ركايبه. — destruction, هلاك.

CHAPITRE XXXVIII

LES ANIMAUX SAUVAGES الوحوش والصيّادة ET LA CHASSE

Verbes.

رافب, guetter. صیّد, chasser. عصّر, charger. عیّن viser. tirer. فرص فرص غطی, aor. یخطی, manquer. کنی, atteindre. نقل, tuer. فعز, sauter, bondir. ه. على, assaillir, fondre sur. عقف, hurler (chacal). زام, aor. بنريم, grogner(sanglier). رهر, rugir.

Substantifs.

بفر الوحش, antilope. بفارة الخيل, belette. بند chacal. بفر الخلا الخلاف, chat sauvage. بفيل, éléphant. مخرطوم, trompe.

نمس, pl. نموسة, furet. ال پغه ال, gazelle. عنى, guépard. زرافة, girafe. hérisson. قنعود ضبع, hyène. أ, lièvre. lion. عبد ا أسد تتّل, lionne. شبل, lionceau. mousson. السيال, mouflon mâle. ت،, pl. دېوب, ours. بمر, pl. نمورة, panthère. ضربان, porc-épic. renard. فرفدان, rhinocéros. خُنْزير sanglier. ان, pl. نیاب, défense.

Adjectifs.

مجيب, agile. , leste. , peureux. خوّاب , courageux. شجيع قدار, perfide. شیطي, vieux sanglier. فاسي, cruel, féroce.

VERSION LXXXI

نهار الاثنين نروحوا الصيادة جيبوا كلابكم وسلافكم نطلعوا المجبل الموضع البلاني فالوا بيه بالـزاب الحآوب الحآوب المرتب التموسة ودخّلومُم لمدينة الفناين المدينة الفناين المدينة الغناية وشي يرافب بالزاب آنفسموا شي منكم يدخل في الغابة وشي يرافب المسيد في الاطراب الي يبغي يصيّد الغزال والتعام والحبار يروح المسجوراء في كلّ ليلة السبع يهدّ على الدوار وما يسمعوا غير الزهير ما صابوا له جرة السبع هلك المال بغوا يديروا المجاية باش يفتلون الي يبغوا يصيّدوا الصّربان يدخلوا عليه في الغيران ويحكمون بالمنداب المعار ويرتون في الفتة حتى يكبر يوالول الناس المن الن يكون صغير ويرتون في الفته حتى يدخلوا عليه العرب في الفته ديرغي كالذري المقتمع خوّاف يدخلوا عليه العرب في

الغار ويفولوا له مدّ يدك يا مسعود نربطوا لك الحدّة ويكتّبوه و حضّروا بالكُم وعمّروا مكاحلكُم « عمّروا جعبة بالرّصاص والأُحرَى بالشّاتمة » هدّ الدّيب على نعجة فبضها من الڤرجومة « ردّوا بالكُمْ من الحدّوف الشّيطي لا يجرح كلابكُمْ بانيابه « النمر خعيف على التّاحيق «

Notes. — مدینة الفناین, clapier de lapins. — مدینة الفناین, divisezvous. — مدینة الفنایی, pl. ماروب, pl. مفدّم, chef d'une corporation religieuse. — کتّب, garrotter. — مفیم با انتها علی انتها علی انتها به prompt que l'éclair.

THÈME LXXXI

On appelle le lion le roi des animaux, parce qu'il est grand, beau, vigoureux, agile et courageux. — Une panthère avait été aperçue dans les environs; elle avait même enlevé une chèvre et un agneau; les colons et les indigènes organisèrent une battue et le maire du village tua à bout portant la terrible bête qui s'était blottie sous un buisson au bord d'un marais. — Avez-vous lu les récits de chasse de Bombonel, le tueur de panthères, et de Gérard, le tueur de lions? Ce sont deux livres fort intéressants. — Dans le désert, il y a peu d'animaux sauvages; en savez-vous la raison? — La fiancée avait les yeux grands et noirs comme ceux d'une gazelle. — Les savants assurent que le hérisson d'Europe est originaire d'Afrique. — Pendant la nuit les chacals venaient aboyer et rôder autour du camp. — Les fabulistes regar-

dent le renard comme rusé, le lièvre comme timide, l'âne comme sot et le tigre comme cruel.

Notes. — maire, حکایة — se blottir, تکمّش — récit, حکایة — intéressants, traduisez : dont la lecture plaît. — rôder, flairer, نشنش مستعي و timide, يعتشم ou مستعي.

VERSION LXXXII

ولد اللبة وولد المراة

كان يخرج كُلّ يـوم ولـد اللبّة تليق به صحّته ويهّاه تغول له آسّج يا ولدي راك تجي في يـد ولد المر ه كانت تعاود له ذيك الكلمة كُلّ ساعة ه تغشّش وهلب يحوّس على ولد المراة المصيد من راح هايم صاب المجمل فال له أنت ولد المراة اله فال له أننا والكبر متاعي وولـد المراة يبركب فوق منّي ويعطيني العصا ه راح الله تلافى بالعود فال له أننا ولد المراة ه فال له أنا وكبري وولـد المراة يجرح جنابي بالشّابير ويدبرني م تلافى بالبغل ه فال له أنت ولد المراة ع والد المراة يوفد المراة عواد المراة المواد المراة المواد المراة المواد المراة المواد المراة المواد المراة المواد المراة المراة المواد المراة المراة المواد المراة المواد المراة المواد المراة المواد المراة المراة المراة المواد المراة المراة المراة المواد المراة المواد المراة المراة المواد المراة المواد المراة المراة المراة المراة المواد المراة المراة

بك وتعايرني بك * جيت نتحارب معك يشبت الغلب لي والا لك * فال له اصبرني نخاص هذه الخشبة ونتبارز معك * جاء صرب الخشبة فال لد در يديك هنا باش نباغوا الخشبة على زوج * دخل يديه في الشفة متاع الخشبة جبد ولد المراة الشافور وفعدوا يدين السبع حاصلين في الخشبة * راح ولد المراة فطّع مشاحيط بالزاب في الغابة وجاء تحزّم للسبع كسّرهُم عليه * فعد السبع يبكي ويفول عُمري ما نتعارض لولد المراة راني مغلوب ما بافيني ما نعانده * طلق له يديه من الخشبة وراح ولد اللبة مريض بالحمّة من فوّة العصا الّي كلا * ومن ذيك الساعة صار جنسه النكل مريض بالحمّة حتّى لهذا الوفت *

Notes. — تلینی به صحّته , nour le bien de sa santé. — باستی , nie honte. — ماود , répéter. — ماود , il se fâcha. — ماود , errant. — ماود , malgré ma grosseur. — بادا والکبر ستاعی , pièce de bois, poutre, — بحارب , syn. تجارب , lutter. — شقّة , fente. — بمشاحیط , verge, baguette. — تعارض , sepèce.

THÈME LXXXII

Ahmed et Rachid (suite).

Les bergers épouvantés cherchèrent à se cacher; mais le djinn leur parla d'une voix aussi douce que le zéphyr, lorsque le soir il murmure en se berçant sur les arbustes odorants de l'Arabie. « Approchez, dit-il, fils du limon de la terre; ne fuyez pas votre bienfaiteur. Je suis venu pour vous offrir un don qui ne peut devenir inutile et funeste que par votre folie. Je vais exaucer votre prière et vous donner de l'eau, si vous me dites combien il en faut pour vous satisfaire. Mais ne vous pressez pas de répondre; songez que pour l'homme avoir trop est aussi dangereux qu'avoir trop peu. — Expliquez-vous et toi, Ahmed, parle le premier. »

Notes. — s'épouvanter, آنُخلع . — se cacher, نختَبى — hercer, هتر . — funeste, مشوم . — expliquer . مشوم .

CHAPITRE XXXIX

LES VERS, LES REPTILES ET LES INSECTES

الدود والصنوشة والبعايش

Verbes.

بطير , aor. طار, voler. بفرص, piquer. بالدغ, piquer, mordre. بلتوى, se tordre. بلتوى, sucer. ramper. سیسب سرسب فرفر, coasser. پنروی, aor. پنروی, crier (rat). کروی, aor. پنروی, butiner(abeilles).

Substantifs.

تحل، coll. نحل، abeille. شوکة , aiguillon, dard. جب, pl. جبار ruche. بخب، rayons de miel. لسد, miel. لسد, miel. بشمه cire. بشمه رتيلة , araignée. منكبوت , toile d'araignée.

متم, coulenvre. تر جنيبة, crabe. أمّ فرفر, crapaud. مراد, criquet. كالغج, escargot. نمل, fourmis. و عدامة) gecko, petit lézard غفن ع plat. چر بوء, gerboise. تابخ, grenouille. , grillon, grillon. پو ;نېل guêpe. بعوش, insecte. غرمومية, lézard vert. ورن, pl. اوران, lézard gris. بتوش, limaçon. الماء , loutre. سوط الخيل, mille-pattes. عَدِّة. mite. ilis, mouche. قباد, mouche de cheval.

.moustique ناموس .papillon ومططو بو بشير, papillon nocturne. المار , pou. جنوث, puce. رخيّ, punaise. äb, rat. جرود , pl. جرود, rat des champs. زردى, raton. علق, sangsue. اد مراد, sauterelles. . scorpion عفرس بشنع, serpent. , souris. .tortue, فكرون)a), vers. (دود الحرير) ver-à-soie. ver-luisant. لععي, vipère à cornes. سم. venin.

Adjectif.

venimeux.

VERSION LXXXIII

النمل يلقّط معيشته في في في الصيف ويخزن الحبّ للمشتاة مَو الهكـرون يعيش بالحشيش هو الوالد حكم جرانة في السّهريج هو العام الله يجي الجراد ينوضوا الغاشي ويحبروا سوافي يكنسوا بيهم الجراد ويفطعوا الـزرب يردمونا به ويحرفونا الذا نيزل الجراد بي بلاد الرّملة يغرش العرب يخابوا من المراد اكثر ملّي يخابوا من الجراد الترملة يغرش العرب يخابوا من المراد اكثر ملّي يخابوا من الجراد التركوك يهمل البقري بي الرّبيع الرّبيع الدار الله ما يبيضوها شي بالجمير يسكنها البق الله اللهي ما يبدل شي حوايجه كل جعة يركبه الفمل به بت بي هدناه المخيمة ولاكس كلاني البرغوث العيساوي يلعب باللّهعي وما تفرصه شي به التاتة تاكل الذبّان والناموس المحنش يعتى وما يفتل شي واللّهعي إذا لذّعت بن والناموس المحنو إذا وجد عيساوي يمتى له السمّ من موضع الفرصة بن أدم تفتله غير إذا وجد عيساوي يمتى له السمّ من موضع الفرصة بن فرن غزال يضرب بن ادم بكعالته والصربة متاعه كيمي صوبة الهراوة به

Notes. — فقری, faire une levée. — فاشي, gens, monde. — ردم, combler. — فون غزال, s'enfoncer en terre. — فون غزال, piqûre. — فون غزال, variété de serpents.

THÈME LXXXIII

Tout ce qui rampe me répugne : serpents, crapauds, hommes hypocrites et flatteurs. — Au lieu de faire ses provisions, la cigale chanta tout l'été et quand l'hiver fut venu elle n'eut pas un vermisseau pour apaiser sa faim. — Je m'étonne qu'on n'élève pas plus d'abeilles en Algérie : ces utiles insectes trouvent à butiner presque toute l'année et donnent en abondance du miel et de la

cire. — Le diable est le roi des mouches, des moustiques, des poux, des puces et des punaises. — La piqure de la vipère cornée est mortelle. — Les sauterelles voltigeaient en si grand nombre autour de nous, que nous ne voyions plus le soleil. — Il arrive parfois que les criquets sont si nombreux sur le chemin de fer que les roues de la locomotive en les écrasant se couvrent d'une matière huileuse, n'adhèrent plus aux rails et tournent sur place. — Longtemps avant le déluge vivaient sur la terre et dans la mer des reptiles, des lézards et des caméléons grands comme les plus hauts palmiers.

Notes. — avoir de la répugnance, کهه — hypocrite . — بو وجهین ,— hypocrite . — provision . — vermisseau , شکّار ,— locomotive . — دویده النّاد , وحده النّاد , النّا

VERSION LXXXIV

التحل.

الرَّجل الَّي عَنْدَة الدويرة يَصْنَع الجُبِح مِن السَّلَخ ويدخّل فيه النحل * والنحل هـو يَنْنِي لروحه * يظلّ يـرُق في الخلا وفي الليل يبات في الجبح * وفي فصل الرّبيع يفرّب الرَّجل من الدويرة ويشعل النّار في الحشيش باش يدير الدَّخّان ويهرب النّحل * وينطّع الشهد ويعصرة ويبيع العسل * ويذوّب الشهد يدير منه الشّمة يبيعه ثاني * العرب يصيبوا ثاني النّحل في يدير منه الشّمة يبيعه ثاني * العرب يصيبوا ثاني النّحل في

الغيران يسمّوه المرّوج وعسل المرّوج أَقْصَل من عسل الجباح على خاطر ما فيه شي الدّنيس ما فيه غير الشّهد المجيّر «

Notes. – دویرة, rucher. — بغیلا, aux champs. – دویرة, faire fondre. – دفیسی, vers d'abeilles dans le rayon. – مجیر, blanc comme la chaux.

THÈME LXXXIV

Ahmed et Rachid (suite).

« O généreux esprit! répondit Ahmed, si tu daignes me pardonner ma témérité; je te demanderai un petit ruisseau qui ne tarisse pas en été et qui ne déborde pas en hiver. — Tu l'auras », répondit le djinn et de sa faux devenue maintenant un instrument de bienfaisance il frappa le sol: et aussitôt une source jaillit et se répandit avec un bruit argentin dans les champs et les prairies de Ahmed. Les plantes relevèrent leur tête, les fleurs exhalèrent un parfum plus doux, les arbres se parèrent d'un feuillage plus vert, les oiseaux chantèrent gaiement et les troupeaux apaisèrent leur soif dans le frais cours d'eau. La vie succéda à la mort; la joie remplaça la tristesse.

Notes. — généreux, كريم . — larir, نشعب

CHAPITRE XL

LES POISSONS ET LA PÊCHE

الحوت وصيادته

Verbes.

بعوم . معام , aor. بعوم , flotter, surnager. اصطاد مید pêcher. مید , amorcer. مقس , prendre un poisson à la ligne.

حصل, être pris. بفو, vider. ملّر, saler. ریشوی, aor. پیشوی, griller. بیشوی, aor. پیشوی, frire. بیرسی, mouiller, jeter l'ancre. رسی المخطاب , jeter l'ancre. فقع المخطاب , lever l'ancre. فقع المخطاب , mettre à la voile. فعلم , ramer.

Substantifs.

میادة, pêche. بصیّاد, pêcheur. میّاد, marchand de poissons, pêcheur.

حوت, poissons. فصبة, roseau, ligne. ستّارة, hameçon. مبكة, filet. عين, maille. ردجون, nasse. تطعيمة, amorce, appât. الله paquet de poissons enfilés par les ouïes. شبوف, alose.

i, anchois. anguille. بدلان arapèdes. بو شلاغم, barbeau. bogue, دو قة ىلىتورى, bonite. لشهط, brochet-aiguille. رقاد, cabot. مرْجان, corail. أُمِّ جنيبة, crabe (1). فمرون crevette. عروسة البحر, demoiselle, girèle. ناجوج, dorade. بحبا تمحن, étoile-de-mer. شلاغم الحوت, faon de baleine. نارى, gougeon (2). سرنبنی) huîtres. جرادة langouste. , loup. فاروص

ساردة كابلة كابلية رنفير marsouin. merlan. { سرنوس سرلوز تشارنية, mérot. باجیج, morue. mostelle. چارة سرنبن, moule. .mulet , بورى شرينة, murène. مدية, coll. صدي, nacre (coquille de). eliace oblade. فرخ مجحل نقاب برّايشة بو غترال فئعود البحر لقين ب ب ب المرجان) pageot. , perle.

(2) Mis probablement pour نعارى.

⁽¹⁾ Prononcez: moudjniba.

⁽³⁾ Le mot désigne les coquillages en général.

ابن يعفوب بو فميلة بو فميلة شاغر بو فميلة شاغر بو غرارة بو غرارة به مسلامون, saumon. شرك معتقد سيدنا سليمان للمال للمال المالية للمال المالية المالية

Adjectifs.

مطعّم, amorcé. ماجي, اimpide. بمخوّض, trouble. به frais. بريّ وايح, corrompu. پنتعتان, gluant, visqueux. پمشويّ, grillé. مفلي, frit.

VERSION LXXXV

الصيّادين ما فدروا شي يرموا شباكهُمْ على خاطر تهوّل البحر وخدم المالو ﴿ طلّيت على الرّملة نصيّد الحوت بالفصبة ﴿ هذا الحوت ما شي طريّ راه يعوم شويّة ﴿ فلنّ السردين وأعطّتُه

⁽¹⁾ Prononcez: tchalba.

لاولادها ، آبخر هذه التشارنية وآطبخها لنا ، عندي الشبوق ابن من الملان ، حوت واد دردر مُر على خاطر الدهلة تئبت في وسط الواد ، الدنبيل فطّع لنا الشبكة وما فبعننا حتى حوتة ، البحرية راحم يصيدوا المرجان في فاع البحر ، لصق في فرنيط ولاكن فلبئت له راسه وطلفني ، شريبت البوري في السوق كلّ بورية توزن كيلو واللا ثلث ارطال ، بينما كنت نصيد بالفتية جبدت لي حوتة الصنارة وكسّرتها لي ، شروا الانشوبة ورقدوها في الملح ، المرنوس الطّري المفلي بنين كالدّجاج ، هذا الطفل معمّرة بالمحوت ، حوتة سيدنا سليمان تعجبني ياسر ، المحار يصرّ بعيده معمّرة بالمحوت ، حوتة سيدنا سليمان تعجبني ياسر ، الحار يصرّ المحوت المحار يصرّ المحرب المحرب مولي صبر ، والمحوت الذم يكون مولي صبر ،

Notes. — بالو, tempète. — بيعوح, ètre gàté, corrompu. — بيعوح, ètre gàté, corrompu. — بين من , petite rivière se jetant dans le Chélif, près d'Affreville. — مولى صبر, patient.

THÈME LXXXV

Petit poisson deviendra grand, pourvu que Dieu lui prête vie. — Quand nous arrivâmes près des îles Baléares, des troupes de marsouins se montrèrent: ils sautaient hors de l'eau, plongeaient, passaient sous le vaisseau; on les voyait tantôt à bâbord, tantôt à tribord, à l'arrière

et à l'avant; ils semblaient poursuivre une proie qui allait leur échapper. — A quelque distance d'Oran, vers l'ouest, la mer a creusé la falaise et formé des grottes: on y trouve une espèce de phoques. — Tous les matins les pècheurs apportent au marché une grande quantité de poissons de toutes sortes, des merlans, des loups, des pageots, des raies, des rougets, etc. — Oh! l'horrible bête que le poulpe! — Chaque année, au printemps, de nombreuses barques quittent les ports pour aller pêcher la morue dans les mers du Nord. — On prend le poisson avec l'hameçon, la nasse ou le filet; d'habiles plongeurs le prennent à la main. — Que préférez-vous? chasser ou pêcher?

Notes. — pourvu que Dieu lui prête vie, رَبِّي — à bâbord, الْإِذَا أُحيالاً رَبِّي — à bâbord, على اليسرى على اليسرى على اليسرى من على اليسرى — a tribord, غلى اليسرى — grotte, غلى بشعة — quel horrible poisson! عندان وقط بشعة — la mer du Nord, الشمال — بحو الشمال . — plongeur,

VERSION LXXXVI

العفريت والحوات

واحد المحوّات مشّى يصطاد يوم من لايام وخرّج واحد الفهفوم ه حلّه وخرج له منه عبريت رجله في لارض وراسه في السحاب ه من اين شافه آنخلع هو فال له العبريت آبشرٌ بفتلك يا الصيّاد هو فال له يا ودّي انا عملت فيك مزيّة خرّجتك من البحر واليوم راك باغي تنتلني هو فال له نعم هذه ثاثمية سنة وانا في البحر هو

المية سنة الأُولَى فُلْت الَّى خَرْجني نفتني له ثلث مسايل وفهلُّت المية سنـة وما خرَّجني احُد ﴿ وَفَهُتُّ المية السنـة الشانية فَلْتَ الَّبِي يَخْرَجْنِي نُورِّي لَهُ الْكَنُورُ مِتَاعِ الدُّنِيا كَامَلِينِ ﴿ وَمِمَّا خَرْجني احد * وحدد المرَّة فُلْت الَّي يَخْرَجني نَفْتله * أَنْتُ خَرَجْتنبي آبْشَرْ بالفتل متاعك * بدا يثمّن الصيّاد في العفلية متاعه وفال العبماريت ما عنْدحُمْ حيلة لازم نحتال على هذا باش نسلُّك روحي منه ﴾ فال له من اين جيتني أُنْتُ ﴾ ما كُنْت شي هي هذا الفمفوم مُحال تساع فيد أنْتُ والكبر ذيالك غير تكذب عليَّ ﴾ فال له العهريت اقالا ما صدّفتني شي بالَّي كُنْت في هذا الفمفوم ه فال له ما صدّفتك شي ه ذيك الساعة العبمريت دار رجليه في وسط الفمفوم وبفّي يصغار يصغار حتّى ولَّى على حساب الفمفوم دخل بيد * بلُّع عليه الحوّات * جاء العبريت يتحرّك وما صاب شي التحواك ﴿ فال له الحوّات ذا الوفس نرةك للجور ونوصّى عليك الصيّادين الكُل وتبفي في فاع البحر على طول الدهر الم

Notes. — عفریت, diable. — فهفوم, long vase de cuivre dont les Arabes se servaient anciennement. — یا وتري, mon cher! (ò objet de mon affection!). منزیّد — منزیّد مسایل , pl. مسایل , affaire, væu. بخیال , penser. — فمّن فی عفله , penser. — کنوز , impossible. — مسّفار , croire. — مسّفار , se rapetisser. — بساع , mouvement.

THÈME LXXXVI

Ahmed et Rachid (fin).

Ensuite le génie se tourna vers l'autre berger et lui ordonna de parler. « Je te prie, dit Rachid, de conduire à travers mes terres le Gange immense avec toutes ses eaux et ses poissons. » — Aussitôt le djinn prit une figure terrible : tel un nuage sombre, chargé d'orage qui monte dans le ciel. Il marcha vers le fleuve. Les bergers étaient anxieux dans l'attente de ce qu'il allait faire lorsque soudain il s'éleva au loin comme un bruit de tonnerre et voici que le Gange avait rompu ses digues et se précipitait en roulant ses flots furieux. En un clin d'œil, les eaux inondèrent et dévastèrent les terres de Rachid; elles déracinèrent ses arbres, emportèrent ses troupeaux et l'entraînèrent lui-même. L'orgueilleux possesseur du Gange devint la proie d'un crocodile.

Notes. — le Gange, الكننر. — anxieux, مفلّف. — digue, بسدّ, pl. مفلّف. — en un clin d'æil, بخرب dévaster . — فرب dévaster . — orgueilleux, بمتكبّر, — crocodile, تمساح.

VERSION LXXXVII

العمريت والحوّات (suite)

جاء العبريت فال له عليك كامان آطلفني وانا نوريك حرفة

تعيش بها ما دامك حيّ ، حلّ عليه الفمفوم ، ذيك الساعة ادّاء لواحد الحجرة وفهوا الزوج فوفها * فال له العهريت غمّض عينيك و دُو فقص عينيه وحلَّهُم وصابوا ارواههم عند واحد السّهريم معمّر بالحوت وذاك الحوت طبعه ما شي معفول في بلد الحُوَّات ﴿ فَالَ لَهِ آرَمُ الشَّبَكَةُ مَنَاعَكَ ﴿ رَمَاهَا الْحُوَّاتِ وَطَلَّعَ فيها فدر الثَّبَّة متاع المحوت ه فال له ادِّه بعُه للسَّلطان ه وفهوا ثاني على راس السهريج وغمّن عينيـه الحوّات وصابوا ارواحبُمْ هي البلد الأولى « فال له خطرة أُخرى من اين تنغي تصيّد أج لهذه الحجرة وغمّض عينيك تحضر عند السهريج وتصيّد بيه ما تحتب من هذا الحوت ﴿ راح الحوّات عند السَّلطان وباع له هذا الحوت الغريت * أعطاه السَّلطان لجارية تطبحه له * هُوَ بدا ينطبخ حتى خرجَتْ مراة من ذاك الطاحين ، بدات ذيك المراة تنشد والجارية تشوول فيهما ﴿ بعد نصيب صربُتُ على المراة وما صابت لا مراة ولا حوت * حكت الحكاية للسلطان * رسل هذا على الحوّات وحكى له النصية كيماش صارتٌ ، دهش السلطان وأُغنى الحوّات وفال له عُمْرك ما تعود تصيّد ﴿

Notes. — ما دامك حقى, tant que tu vivras. — ما دامك جقى, fermer les yeux. — ما دامك بطبع, espèce. — مفدر الفقة, la contenance d'un couffin. — غريب, rare, singulier. — جارية, servante. — غريب, chercher. — مخرب على, demeurer interdit. — مخرب على chercher.

THÈME LXXXVII

Un pêcheur était allé à la rivière; il voulait prendre à la ligne (avec le roseau) une friture de poissons. Il choisit un endroit bien ombragé, fixa à l'hameçon un petit ver, s'assit sur une pierre et lança la ligne dans l'eau. Il suivait attentivement des yeux le bouchon de liège qui flottait à la surface et qui descendait lentement le fil de la rivière. Déjà les poissons avides s'approchaient et essayaient de mordre à l'appât. Tout à coup l'eau s'agite, bouillonne, se gonfle et une fée des eaux, une ondine, apparaît. « Comment oses-tu, cruel, lui dit-elle d'une voix douce, séduire par la ruse les habitants de mon domaine, les enlever de l'eau fraîche et limpide et les amener à l'air qui les brûle et les tue? Ah! si tu savais comme ils se trouvent bien dans mon séjour! toi-même, tu y descendrais. » Ainsi chanta l'ondine : le pêcheur fut pris d'un vif désir de se plonger dans la rivière; un peu qu'il céda, un peu qu'elle l'entraîna, il s'y jeta soudain et ne fut plus jamais revu.

Note. — bouchon, سدلا. — se gonfler, انتهغ انتهغ – séjour, منزل. — séjour, منزل.

CHAPITRE XLI

LES PIERRES ET LES MÉTAUX

اكجر والمعادن

Verbes.

جعر, creuser. فلع, extraire. فرت في faire fondre. طيّب, faire cuire. ملسى, enduire. فرق forger. لصّنى, sonder. , ctamer. , تصدّد, se rouiller. , se couvrir de vert-degris.

Substantifs.

بطین, argile.

المین argile blanche.

بجم, chany.

gravier.

پیم (حصیا)

پیم (میر الله)

پیم (ساله)

ججر الرّحا بي بي pierre meulière. ججر الرّفاد بي pierre à fusil. ججر الكتي , pierre infernale. ججر الكتي pierre ponce. بعروري porcelaine. بعربس, plâtre. بي rocher. بالى , sable. بعلى , sel.

كبريت, soufre. تراب, terre. تُوبة, terre à foulon.

terre argileuse d'un gris bleuâtre avec la quelle on se décrasse au bain maure.

يامنط, diamant.

ترجيج, émail.

زمرّد, émeraude.

pierres précieuses, perles. جوهر

rubis. يافوت

، acier ذكير

aimant.

شت, alun.

گحل, antimoine.

argent. وضّة

, arsenic.

(بورُق borax.

زنجفور, cinabre.

زاج, couperose (sulfate de fer . ناج), cuivre.

فزدير, étain.

مديد, fer.

حلية fer-blanc.

, mercure. زاوق

, minium زُرْفون

نهت, or.

محديدة, oxyde de cuivre.

رصاص, plomb.

صدید, rouille.

توتية, sulfate de cuivre.

, tartre. طرطار

زنجار, vert-de-gris.

Adjectifs.

بعجّر, pierreux. منڌوب, fondu. منهّب, doré. معضّض argenté. مصدّد, rouillé. مرنجر, couvert de vert-de-gris. شیشی, tendre. مصرّ, dur.

VERSION LXXXVIII

العرب ما يعربوا شي المعادن * الجير يطيبوه من الحجر الهشيش * كانـوا زمـان يطيّبوا الفهوة في مراجن متـاع النحاس واليوم رائمُ يطيّبوها في غلايات متاع المحلية والّا متاع الفزدير م شرى الشب من عند العطار وحب يداوي به فرزيه م كاين معادن الكبريت بالزاب في جزيرة صفيلة * الرَّخام يصيبوه في حذا الوطن ولاكن يوسفوه لهرانسا ولبر ايطاليا باش يخدموه هه البصّة أصمّ من الذهب * الحديد يتصدّد من أين تصبّ عليه النوء * الرَّصاص يذوب في الساءة * الطين يملسوا منها المواعين والصنَّصال يبيَّصوا به الڤناديز الواحبُمُ ﴿ النورة يصنعوها مِن الرَّهِيِ والمجير ﴿ فِي الصحواء ما كان شي الملحِ الفوافِل يجيبوهِ من التُّلُّ ويبيعوه غالى بالزاو * التونية يستعملوها دواء للعينين * عنَّـدي سيبي متماع الذكير ۽ بوي شرى لي ساعة متاع الذهب وسلسلة متاع العصدة العصدة

Nores. — مفيلة, Sicile. — إيطاليا, Italie. — بنورة, pâte épilatoire.

THÈME LXXXVIII

Avec du sable, de la chaux et de l'eau mèlés ensemble, les maçons feront un mortier qui, devenu sec, sera aussi

dur que la pierre. — L'Europe tire de la Sicile presque tout le soufre dont elle a besoin pour l'industrie et l'agriculture. - Cet édifice a été construit uniquement en pierre et en ciment; il semble construit pour l'éternité. - Quel est, à votre avis, le plus utile des métaux? n'estce pas le fer? — En Algérie, il y a des mines de fer très riches à Mokta-el-Hadid, dans la province de Constantine, et à Beni-Saf dans la province d'Oran; la province d'Alger a des mines de plomb et de zinc. - Les alchimistes cherchaient le moyen de changer le fer, le plomb et le cuivre en métaux précieux. - Comment en un plomb vil l'or pur s'est-il changé? - Le mercure est un métal liquide. - L'or et l'argent ne sont pas attaqués par la rouille. — Toute l'armure du guerrier était dorée et argentée de la tête aux pieds. - Les instruments avec lesquels les ouvriers travaillent la pierre, le fer et le bois sont en acier.

Nores. - mėlé, مغلّط العديد — Mokta-el-Hadid, مفطع العديد.

VERSION LXXXIX

التاجروبن عمّه

كان تناجر في واحد البلد * واحد النّهار حبّ يسافير لبلد أُخْرَى باش يسبّب فيها * كان عنّده مية كيلو حديد ودّعهُمْ عند واحد من بني عمّه ورحل * بعد مدّة ولّى وطلب الحديد * فال له بن عمّه كلاوة الفيران * فال بالعمّم سمّعت باليّ ما كان ما أفطع من نيابهم ﴿ فرح الرَّجل من اين شاب السّاجر صدّن كلامه ﴿ بعد ايّام تلافي السّاجر بواد ذاك الرَّجل ﴿ خذاه وادّاه لااره وحبسه فيها ﴿ الغدوة من ذاك جاء الرَّجل عند السّاجر وفال له ما عندك شي خبر بولدي ﴿ فال له من أين خرجت البارح شُهْت طير الحرّ يخطب في واحد اليشير وطار بد للسّماء ويمْكن هو آبنك ﴿ بدا الرَّجل يفطّع في لحمه ويفول شُهْتوا شي ويمّكن هو آبنك ﴿ بدا الرَّجل يفطّع في لحمه ويفول شُهْتوا شي جاوبه مولى الحديد فال له البلد الّي ياكلوا فيرانها الحديد فا فيها عجب من اين يخطب فيها طير الحرّ حتى كلافيال ﴿ فيهم الرَّجل وفال أنا الّي كليت حديث هاهُ حقّه ردّ عليّ ولدي الله يرحم والديك ﴿ الله يرحم والديك ﴾

Notes. — وقرع, confier, mettre en dépôt. — ما کان ما أَفطع, il n'y a rien de plus tranchant. — متنى, croire.

THÈME LXXXIX

La Mecque.

La Mecque où naquit le Prophète Mohammed est éloignée de quatre-vingt-dix kilomètres du port de Djedda sur la mer Rouge. Elle est située dans une vallée étroite, sablonneuse et aride, que traverse une rivière. L'eau de cette rivière n'est pas bonne à boire; elle est saumâtre ainsi que celle du puits Zemzen que l'ange Gabriel creusa pour apaiser la soif d'Agar et d'Ismaël égarés dans le désert. L'eau potable est amenée du mont Arafa par un aqueduc long de quarante kilomètres. Les rues de la ville sainte sont assez régulières et larges, mais elles sont couvertes de poussière en été et de boue en hiver. Les maisons sont construites en pierres et disposées pour héberger les pèlerins.

Notes. — Djeddah, عبد المبحور المبحور

VERSION XC

حجرة المس

كافرت زمان حجرة المس تكسر كل شي مه يعكوا على سيدنا سايمان فال للعماريت يخصنني واحد المحاجة نهرس بها الحجر ما حاروا العماريت ه جاء واحد العمريت المدتر مناعبة فال لهم ما كان من يصيب لنا هذه الدعوة من غير الهدهد هُوَ الماهم في الطيور مه هيا نغلفوا على باب العُس متاع اولاده ومن اين يحيب لهم الماكلة ويصيبهم مبلعين هُو يدتر كيماش يحل عليهم ه بلعوا على اولاده مبلعين عليهم ه الهدهد وصاب اولاده مبلعين عليهم فاس ذيك الساعة الماكلة الى في فيه ومشى طار غاب عليهم نصيب ذيك الساعة الماكلة الى في فيه ومشى طار غاب عليهم نصيب

من زمان وجاب حذه حجرة المس م حلّ على اولاده م ذيك الساءة خداوها العباريت وادّوها لسيدنا سايمان م

Notes. — زمان, anciennement. — رمان, Notre Seigneur Salomon. — جار, être embarrassé. — مدبّر, casser. — مدبّر, fermer, enfermer. — مدبّر, aor. فصاص, jeter. — بنّاع, in moment.

THÈME XC

La Mecque (suite).

La grande mosquée, appelée Bît Ellah, est une vieille construction percée de dix-neuf portes et dominée par sept minarets. Elle est précédée d'une cour entourée de colonnes. C'est au milieu de cette cour que se trouvent le puits Zemzen et la Kaaba appelée ainsi à cause de sa forme qui est celle d'un dé. Les fidèles se tournent vers ce lieu, quand ils font leurs cinq prières quotidiennes. On n'y pénètre que deux ou trois fois par an, par une porte revêtue d'argent et d'ornements dorés et ouverte à deux mètres environ du sol. Dans le mur oriental de la Kaaba se trouve encastrée la fameuse pierre noire, apportée par Adam, lorsqu'il fut chassé du Paradis ou par l'ange Gabriel, qui la donna à Abraham. Cette pierre était blanche alors, mais les péchés des hommes l'ont rendue noire.

— الكعبة , الكعبة — la Kaàba صومعة , pl. صوامع — la Kaàba الكعبة . — lidèle مومن — Adam ما يُبْرُهيم , Adam ما يُبْرُهيم . — Abraham ما يُبْرُهيم . — Abraham ما يُبْرُهيم . . ذنوب , péchés

CHAPITRE XLII

LES VOYAGES

Verbes.

نېل, descendre.

Substantifs.

کارطة, billet. مندوف, malle. فشّی, bagages. قفلة, bagages, lourds chargements. بعوین, provisions. séjour.

فعود

مفام

مگر

وscadre.

ومارة

ومارة

ومارة

ومارة

ممارت

ومارة

Adjectifs.

بعيد, lointain. بغيد, proche. جعيم, rapide. سريع, rapide. ثفيل, lent, lourd. وارى, favorable (vent).

PRINCIPALES LOCALITÉS DE L'ALGÉRIE ET VILLES DU NORD DE L'AFRIQUE

عمالة الجزاير Département d'Alger, عمالة

المجزاير, Alger. مسور الغنزلان ,Aumale. Berrouaghia, برواغيّة. Blidah, البلبدة. Boghar, بو غار . Boghari, جو فريك. Boufarik, خياء . بو فريك . Cherchell, شرشال . الفليعة . Bollys, حلس . Bjelfa, خلبه . Draâ-el-Mizan . خراع الميزان . Fort-National . بني راتن راتن . Laghouat, المخواط المهالة المعالفة المحتراش المحترات الم

Département d'Oran, عمالة وهران.

Aïn-Sefra, العين الصّهراء الصّهراء العين الصّهراء المتحدد الم

Mostaganem, مستغانم.

Nemours, تامع الغزاوات.

Oran, وهران, وهران, Relizane, غيلتران.

Saïda, قيلتران.

Saint-Cloud, القديّل.

Sidi-bel-Abbès, سيدي ابو العبّاس.

Tiaret, تيبارت, تيبارت.

Tlemcen, تلمسان.

Déparlement de Constantine, عمالة فسنطينة.

Ain-Beita, عين بيضاء Batna, باتنة Biskıa, بسكرة Bone, مثّابة. Bord-bon-Aréridj, بُرُج بو عريريج. Bougie, بحانة: Bou-Saada, بو سعادة. دو الفلّ (Collo, الفلّ).

Gonstantine, منظينة.

Djidjelli, حججه.

Guelma, قامة.

Jemmapes, مترابة.

La Calle, الفالة, الفالة.

Mila, مليلة مليلة.

Msila, المسيلة المسيلة.
Philippeville, تحكيكده.
Sétif, سطيب المسيدي عقبة.
Sidi-Okba, عبدي عقبة.
Souk-Ahras. سوق اهراس الخواجة.
Tébessa, تَبْسَة.

Tunisie, برّ تونس

Bizerte, بنّنورت. Gabès, څابسي. Gafsa, شعصة. Ghardimaou, غارديهاو.

La Goulette, حلق الواد. Kairouan, فيروان. Mateur, ساطر. Sousse, مسوسة.

Le Maroc, الغرب ou المغرب.

جاس باس Marrakeuch, متراكش Melilla, مليلية. Méquinez, مكناسة. Tanger, خ^{نج}ة. Tétouan, طبطوان.

Tripoli, طرابلس.

Ghadamès, غدامسي.

فصر ,Égypte

Alexandrie, اسكندرية.

مصر الفاهرة Le Caire, مصر الفاهرة

VERSION XCI

عرب الصحراء يسافروا على الجمال وعرب التدل كانوا بكري يخطروا على الزوايـل وعلى رجليهُمْ ﴿ العرب تمـدّنوا اليوم عادوا يسافروا في الكراريس والّا على طريق الحديد ، ملّى جاءت كروصة النار العرب والبوا البيع والشراء صاروا يوسفوا زرعهم وكل ما يكسبوا للبُلدان البعاد * فبل ما تركب أكر بالصتك ومن اين ما تحبس الكرّوصة في موضع راه الموكّل يخبرك واين موضع راكمً باش تفدر تنزل ه كل سنة يوسفوا جلب الصحراء لهرانسا في المراكب * دخل اليوم مركب الحجّاج للمؤسّى وبعد ما فلّب المركب طبيب المرسى سرّحهُمْ ينزلوا ، الرّمادة ارسُت في المرسى الكبير وتعمّروا زنق وهران بالبحريّة * المراكب سلموا في الفلاصات راهُم يتمشُّوا بالنار ﴿ رُحْت مِن وهـران لتونس في مركب وارسينا هي الجزاير وسكيكدة وعقابة وحلق الواد ﴿ كَرُوصَة النار توصَّلك من ارزيو حتى للعين الصَّفراء بينها وبين الفيجير مشية نهار به بالزاب الناس يشتّوا في بسكرة على خاطر هواها دافي * رُحت تـرّاس من تيهارت حتى لافلو في جبل العمور ومن افلو كريت زايلة حتى للاغواط مه

بلاصة ... منحقق, se civiliser. بالصة من s'accoutumer à. بالصة بالموقل الموقل , s'accoutumer à. بالصة بالموقل , rues. بالموقل الموقل , rues. بالموقل المعامور بالموقل , Atlou. بالموتاء , Djebel Amour.

THÈME XCI

Prenez votre hillet, le train va partir. — Il est défendu de monter en wagon ou d'en descendre pendant que le train est en marche. — Nous nous arrêterons quelques jours dans chacune des villes qui se trouvent sur notre route. — Bon voyage, mon cher ami, et au revoir. — En dispersant les hommes sur la terre, Dieu leur a donné le besoin de voyager. — On voit partout de nombreux voyageurs: des commerçants et des pèlerins, des ouvriers et des soldats; des savants qui voyagent pour s'instruire et des gens qui voyagent pour se distraire. — Les Français ont construit un chemin de fer qui va de Tlemcen près de la frontière du Maroc jusqu'à Tunis, en passant par Alger et Constantine. — Le temps s'écoule comme un fleuve rapide: les hommes le descendent sans pouvoir y jeter l'ancre.

Notes. — défendre, صنع ,حتّره . — bon voyage! طرینی السّلامة. — au revoir! الله یلقینا في ساعة النجير! (que Dieu nous fasse rencontrer en un moment de bonheur, de bien-ètre!). — disperser, شتّت . — disperser, جاز , aor. — s'écouler, جاز , aor. جاز , aor. يمضى . ممنى ; يعوت . يمضى . aor. ممنى ; يعوت

VERSION XCII

الفواجل

اتِّي يبغي يستغَنَّى يروح يسبّب مع الفوافل في برَّ السَّودان ﴿

العبد يسوى فيه برنوس والذهب ينباع فيه بسومة العصّة والبطانات وريش النَّعام كُلُّ شي فيه رخيص مه قال الرَّسوال صلعم ، الجرب دياه الفطوان والعِفر دواه السّودان ، ﴿ يَجْتَمُّوا عَشْرُ مِيةً رُوحٍ وَالَّا أكثر ويديروا خبير يُعني رايس الفابلة ﴿ ويكون الْحبير رَجِلُ عافلُ وأَمين وشجيع يعرف طريفه في اللَّيل غير بالنَّجوم ﴿ وَاذَا مَا كَانَ شي النجوم يأخذ حبنة رمل والّا شويّة حشيش ويشمّهُمُ ويعرف واين راه حاط ﴿ ويجبر الماء ويبرّي من فرصَّتُه لَعْمَى والا عَفُرَبُ ويعذل حكَّام البلدان الِّي يفطعهُمْ * الحاصل ينتجي الفاهلة من كُلُّ بِلا وإذا مات شي أُهُد تلُّفِ طريفه في الصحراء هو صامنه في الشريعة ويبدوع ديته ، ويبديروا ثاني أهل الفاهاـة شوّاب وخوجة ودلَّال ومُؤذِّن يأذِّن الأَوْفات * كُلُّ واحد من اهلَ الفاهلة يجيب معه أربع جال ثلاثة يحملوا السلعة والرابع يحمل الفش وعوين الطريني يعني زوج امشاك متاع المآء وعكّة معمّرة بالدّهان ومزاود مليانين بالطعام والتمر ودلو وسيور باش يرقع الجلود وبلاغي والسَّلاح * الفافلة ترحل نهار الاثنين ولا نهار الخميس على خاطر هذوا النهارات مربوحين وتروح للمزاب لغرداية لمتليلي لبني يسڤن للَّيكة * ثُمَّ يشروا السَّلعة يعني الحديد والذكير والاباري والمرجان والتزجاج والكاغط والكبريت والجاوي والفربة والعلمل لاكحل والمنتيت والمستكة والشمع والشواشي والمناديل والكتان والكسبي وغيرهُمْ ﴿ ويبيعوهُمْ فِي التوات والڤورارة ويشروا عوضهُمُ الدِّخَانِ وَالمَامِ يبيعوهُمْ هِي السودان هِ

Notes. — بعفر, aor. يستغنى, s'enrichir. — بفو, panyreté. voir Notes, thème LIX. — جيع, brave, courageux. — معنة, une poignée. – ﷺ, sentir, flairer. – جبر, trouver. – ﷺ, aor. بنتجى, préserver. — بنجى, mal. — تتب , perdre, égarer. — ضامن, responsable. — نقواب, ioi. — دية, prix du sang. — شريعة, éclaireur. - موڏن, secrétaire. - دلال, crieur public. - موڏن, muezzin. -امشاك . les heures canoniques. – مشك , pl. امشاك, grande outre en peau de bœuf ou de jeune chameau. – عكّة. outre dans laquelle on met le beurre salé. - عزود sac en pean dans lequel on met les provisions. Les Arabes se servent encore de la غُرِية, peau de bouc que l'on remplit d'eau, et de la شكوة, outre servant de baratte. — دلو, seau. . qui porte bonheur مربوح — , armes بسلاح — , longes de cuir بسيور – . le Mzab, Ghardaïa, بنى يسڤن ,مآيكة .متليلى ,غرداية ,مزاب — Metlili, Beni Isguen, Mellika. — زجاج, verre, verroterie. — جاوى, benjoin. — فرفة, cannelle. — حنتيت, assa-fætida. — مستكة, mastic en larmes.

THÈME CXII

J'ai visité la plupart des villes de la Tunisic, de l'Algérie et du Maroc. Parti de Paris, je traversai rapidement la France et l'Espagne et je m'embarquai à Cadix sur un bateau à vapeur en partance pour Tanger. De nombreux passagers de toutes les nations de l'Europe y avaient pris place en même temps que moi, touristes et commerçants; les uns entraînés par la curiosité de voir des pays nouveaux, les autres poussés par le désir du gain.

Pendant l'escale de vingt-quatre heures que fit le bateau dans la rade de Tanger, je pus à loisir parcourir la ville; mais je n'eus pas le temps d'aller jusqu'à Tétouan, éloigné de quarante-huit kilomètres. Le lendemain nous traversâmes le détroit de Gibraltar, puis nous longeâmes les côtes du Rif, et arrivâmes devant Melilla, place forte qui appartient aux Espagnols. Reprenant notre route dans la direction de l'est, nous naviguions quelques heures après dans les eaux françaises et nous aperçûmes bientôt le drapeau de la France flottant sur Nemours, qui n'est distant que de quelques kilomètres de la frontière marocaine.

Notes. — Cadix, واد الاشي — passager, traduisez : royageur. — touriste, على — à loisir, حقاس المتابقة على بناش يتفرّجوا

VERSION XCIII

التوارق

التوارق فوم من البرابر يتكلّموا بلسانهم كانوا زمان فوم واحد ولاكن آبترفوا جالتوارق كانوا مسلمين وتركوا دينهم ورجعوا اليه به يصلّوا بلسانهم ولاكن ما عندهم شي مساجد به يلبسوا المام على وجههم يمنعهم من الرّمل ومن فوة نور الشمس به من عادتهم يلبسوا التكنبوت يعني شاشية العرب ويديروا عمامة كحلاء متاع المشاش به ويتسلّحوا بالمزراق والسكين والمكتلة ويربطوا بي ذراعهم كلايسر درّاقة متاع الجلد وخنجر في جوالا به نساهم يصبغوا يديهم وذروعهم بالنيلة في نيّة التريين به فليل من التوارق من يديهم وذروعهم بالنيلة في نيّة التريين به فليل من التوارق من

يطلّق زوجته * المراة في بلادهُمْ عندها الشان هي ذات أدب وعلم * تشتغل بتربية اولادها وتروح واين ما حبّ خاطرها بلا ما يفول لها زوجها حتى شي وتدبّر في صوالحها * وهي ما تتنفّ شي بخلاف نساء العرب * التوارق يسكنوا الفيمار * طايعة منهُمْ حاطمة في جبل همّار وحذا الحبل فيه العيون والشجر والدالية والكرمة والغنم والمهارى * ويكسبوا المهارى كما أحل الصحرآء يكسبوا الغنم واهل التلّ الزّرع *

Notes. — قوم بالمرقى بارقى بارقى بارقى بارتونى باربر بولبر بابر بابر بابر بالمرقى بالمناقى باربر بولبر بابر بابر بالمناقى بالمنا

THÈME XCIII

Notre vapeur se remit en marche à la tombée de la nuit et au point du jour il passa devant la magnifique rade de Mers-el-Kébir, bien abritée des vents d'ouest, et entra dans le port d'Oran, où nous pûmes débarquer à quai. Oran est situé au pied d'une montagne sur laquelle on aperçoit une chapelle de la Vierge, un vieux fort espagnol et une blanche koubba dédiée au marabout Sidi Abd el-Kader el-Djilani. Oran est une ville de quatre-vingt-cinq mille âmes, très commerçante; elle est

entourée d'une muraille et protégée du côté de la mer par plusieurs forts. J'y passai une semaine bien agréable, puis je repris la mer. Le navire qui m'emmenait. n'ayant ni marchandise ni passager à embarquer ou à débarquer, passa sans s'arrêter devant Arzeu, Mostaganem, Ténès, Cherchel, Tipaza près duquel s'élève sur une colline le Tombeau de la Chrétienne et jeta l'ancre dans le port d'Alger.

Notes. — chapelle de la Vierge, زاوية العذراء. — le fort de Santa Cruz est appelé برّج ٱلفشتيل (fort de Castille). — le Tombeau de la Chrétienne, فبر الرومية.

VERSION XCIV

التوارق

التوارق ينفسموا على زوج الجواد والترابة م القرابة يرعوا بمال الجواد وما يرحلوا شي كيهبُم م وامّا الجواد يكرهوا الهلاحة ويشتغلوا بالمخيانة م يكسبوا المهارى يفولوا لهم فوارب البرّ يغزوا عليهم أمل المتحراء والفواه اليّ يفطعوا بالادهم ويروحوا عليهم السودان المتوسة للبُرنو لسوكونو لتنبوكنو حتى لبحيرة تشاد ولبحر النيل م ينجموا على العبيد والمخدم الصغار ويكتبوهم ويدتومم يبيعوهم هي السواق غاط وغدامس وطوابلس وعين صالح والقوارة والتوات والمحجموا المتهر والنمو والنمو والمحبي من ويجبوا ثاني من السودان جاود مدويونين وريش النعدم والعاج والتيم والجواهر السودان جاود مدويونين وريش النعدم والعاج والتيم والجواهر السودان جاود مدويونين وريش النعدم والعاج والتيم والجواهر م

واتما الففول الي يفطعوا بلادهُم يهدوا لهُمْ الرّوينة والرّيت والدّخّان والدراهم وغير ذلك ﴿ وصدوا الهدتيات يفولوا لهُمْ عادة الفهول ﴿ الله الفهول الّي ما يدبعوا لهُم شي هذه الهدتيات يفاطعوا لهُمْ والّا يفجموا عليهُم في الليل من ايس يكونوا حاطّين عند شي حاسي وبغزوهُمْ ويفتاوا النّاس الي يتحاموا عليهُمْ ﴿

Notes. — جواد , pl. بجواد , noble. — بربي , pl. بجواد , vassal d'une tribu djouad. — بخرى , détester. بغوارب البرّ بالبرّ بنور بنور بعض الموكوتو بالموكوتو بالموكوتو بالموكوتو بالموكوتو بالموكوتو بالموكوتو بالموكوتو بالبرا بال

THÈME XCIV

Mon intention est de nommer seulement les villes que j'ai visitées; autrement je pourrai remplir un volume rien qu'en énumérant les merveilles que renferme cette belle et grande ville. Mon séjour y dura un mois qui me parut bien court et au bout duquel je continuai mon voyage sur le littoral. Je visitai successivement Dellys, Bougie situé au fond d'un vaste golfe, Djidjelli, Philippeville, Bône et la Calle. Mais je fus saisi d'admiration en entrant dans le lac de Bizerte par le goulet que les Français ont creusé et fortifié. C'est le port le plus com-

mode et le plus sûr de la Méditerranée. Comme nous marchions à une vitesse de dix milles à l'heure, ce qui fait un peu plus de dix-huit kilomètres et demi, nous entrâmes bientôt dans le golfe de Tunis. Voilà le cap et le village de Sidi-bou-Saïd, la cathédrale bâtie audessus du lieu où fut Carthage, la Goulette, et enfin Tunis qui paraît sommeiller au bord du Bahira.

— عدّد enumérer, مُرادي ,فصّدي — énumérer, عدّد commode, مرادي الله صحلّ الإمان — en lieu sûr, على المان الله عن معلّ الإمان — la Méditerranée, الكنيسة العظّمَى — la Méditerranée. الكنيسة العظّمَى

CHAPITRE XLIII

LES QUALITÉS ET LES DÉFAUTS

الخصايل والعيوب

Verbes.

جمب, aimer. بجد, plaire. نصقنی, faire l'aumône. جن شعف, avoir pitié. غاظ, aor. يغيظ, inspirer de la pitié.

يليني, convenir.

مشم, ètre timide. بستجى, aor. يستحى, ètre honteux, embarrassé. فنع, se contenter de peu. محل بحدد s'efforcer. داوم persévérer, ètre assidu. manquer. دقل نولع, s'adonner, se passionner. se conduire, سار سيرة دونية رکی, aor. یزدی, dépraver, se نهسخر که خلی الله se moquer. بنوِّي, aor. ينوِّي, contrarier. .... mettre en colère. دسر offenser.

Substantifs.

طبیعة, caractère. طبیعة الله , qualité, vertu. دیانة , vertu. حرمة , considération. کار , influence. سیرة , moralité.

تفوة كالم المنافقة ا

أخلاصة النيّة franchise. معاوة sincérité. عدل ے justice. الأصاب) ملاحة bonté. کرم چود پخود سخاوة مدفة, bienfaisance, aumône. دار الصدنة, bureau de bienfaisance. قى, miséricorde. خنانة مُفِقة / pitié. reconnais - شكران المجيل sance. douceur. حلاوة äعابة, politesse. مسامحة indulgence. حماء, modestie. احتمال, tolérance. (رزانة . modération عفل ا فناعة

رترتيب) ordre. ضبط) exactitude. فلّة التّعريط) , patience. ëconomie. تو فيب تأرة activité. غرياً, zele, bonne volonte. persévérance. دوام قداج $\frac{1}{2}$ courage, bravourc. بحولية, virilité. بسر discrétion. غلطة علطة) faute. عيب, défaut. vice. immoralité, liberti-nage. ، impiété. فلّة الاسان, improbité. mauvaise foi. injustice. كذر, fausseté, mensonge. tromperie. (خيانة قماحة, méchanceté.

الذات الخصيل égoïsme.

الذات الذات الذات الخصيل avarice.

الخصيل الخصيل ingratitude.

الخصيل الخصيل الخصيل ingratitude.

الخصيل الحميل الخصيل الخصيل

الميرة, jalousie.
المير, envie.
المير, envie.
المير, envie.
المير, envie.
الميرة المناف المير, envie.
الميرة المناف المير, eruauté.
الميرا ال

Adjectifs.

ميّد, excellent. کریم généreux, bienfaisant. charitable, compatis-sant. شاكر الخير reconnaissant. ميلم, doux. موكى بشاشة, affable. صاحب ظرافة délicat. , poli, de indulgent, tolérant.

indulgent, tolérant.

indulgent, tolérant.

indulgent, tolérant. ين timide. intelligent. عافل عافل sage. { ساجی studieux. والع بالفراية نفي propre.) نظمف شاطر لتباط عدلة, vif.

qui a de l'amour-propre.

propre.

courageux, brave. مولی راي prudent. رزين زکيم sérieux, grave. مولی صع دو وفار , patient. بداوم persévérant فنوعي modéré. صاحب سرّ discret. باسد خاسد خاسد خاسد خاسد المنافع المن مستخوط maudit. trompeur. ختاع بغتي الى بى فلبه, dissimulé. .hypocrite بو وجهين سكوش, sombre (visage). sombre, renfrogné.

faux, فليل النتة ما عنده لا دين لا ملة ولد الحرام دې, dépravé. مريول, libertin. ولد الحوام scélérat. .menteur کڈاٹ ealomniateur. بتّاني injuste. } inéchant. فجير ما يحبّ غير روحه , égoïste.

عبر مستعاج

avare. يدة مطلوفة prodigue. فليل الغَير ingrat. ما يفتر شي بِانخير المغنّدي, brutal. خشين, grossier. بغشيم, mal appris. خضبان مغشّشي colère. مغشاش violent, حامق ار دشار insolent.

.cruel فاسی راعي) vulgaire, de bas-étage. sévère. واعر مَّا اللهِ المِلْمُعِلَّالِي المِلْمُعِلَّالِي المُعْلَّالِي المِلْمُعِلَّالِي المُعْلَّالِيِّ اللهِ المِلْمُلِي المِلْمُلِي المِلْمُلِي المِلْمُلِي المِلْمُلِي المِلْمُلِي المِلْمُلِي المِلْمُلِيَ orgueilleux, va-أ نعسه كبيرة أ عداسي $\left. \begin{array}{c} & & \\ & & \\ \end{array} \right.$ effronté. , moqueur مساخری فيتار jaloux. جاسد, envieux. طمّاء, avide. مرايمي malicieux. بسّايّ, qui a peu de mémoire. موسنخ sale. ، négligent مستنبئزى ا غتري naïf دتية sot, idiot. جایج } fainéant. حاير, embarrassé.

موّاب موّاب poltron, lache.
رزيل رذيل بناية, impatient.
بفتان intempérant.
بفتام بناية goulu.

بستخاب, parasite. بخبارجی, rapporteur. بخبارجی, espion. بختاب خداع

VERSION XCV

جارنا لا بدا يشتكي حتَّى حاجة ما تعجبه * هذا الرَّجِل مولَى عيال يستاهل الصدّفة * يا مُنْ عشّى حدد السايل بكسيرة يدير حُسنة * لا تردّ بالك لكلامه هُو رجل غشيم * خوي وليـد باب الله يعطي كُلُّ ما يكسب ﴿ دِرْتِ فِيَّ مزيَّةَ كبيرةَ عُمْرِي ما نَنْسُي خيرك * الصبر مبتاح البرج * آذخلُ يا ولدي وما تحشم شي * فاضى بلدنا صاحب حقّ وفلبه حنين * اندم على رايك واطلب منه السماح بـاش ما يشدّ لك شي الحسيقة * خالط هذا الرَّجِل على خاطر نيَّته صافية * النساء حنان على الرَّجال * عُمرك لا تنامن في هذا الرَّجل ما يعرف شي يكتم السّر ، العرب يفولوا البصولي يلفاها ، العريان في الفافلة عليه كامان ، الى عنده ولد جاير محسوب تيناش * دِرْ روحك بهلول تشبع كسور * الشجاعة والكرم من غير العرب بدعة * الكذّب ما يسلّك يهُّدم الخيام * الخلطة تردي والجرب يعْدي * دِرُّ الخير واين تصيبه *

الرَّجِل الَّي يَخْدُم ويكون مُوقِر عَمَرُهُ مَا يَتَعَوِّجُ لَغَيْرٌهُ ﴿ الْخَيْرِ بِالْجَيْرِ وَالْجَيْرِ وَالْجَادِي أَكُومُ ﴿ الْخَيْرِ وَالْبَادِي أَكُومُ ﴿ الْخَيْرِ وَلَا الْجَيْرِ وَالْبَادِي أَكُومُ ﴾

Notes. — دایم کل بدا , toujours. — مولی عیال مولی عیال , syn. دایم , toujours. — مولی عیال میان , meilleur sort. — بیلفاها بیلفاها , meilleur sort. — فرج ناله او reçoit (le coup), sous-ent. میرند , pain. — ناله بیلود . بیدعة , avoir recours.

THÈME XCV

As-tu remarqué que les enfants sont jaloux et colères dès leur bas-âge? — Je ne suis pas née pour haïr, mais pour aimer. — Le Koran condamne l'avarice, le mensonge, l'orgueil, la méchanceté, le libertinage; il interdit formellement les liqueurs fermentées et les jeux de hasard, ces abominations inventées par Satan. Il recommande la modestie, la chasteté, la droiture, la patience, la résignation, l'humilité, le pardon des offenses, surtout la charité et l'hospitalité. Le Prophète a dit : « O croyants, faites l'aumône des meilleures choses que vous avez acquises, des fruits que vous avez fait sortir pour vous de la terre. Tout ce que vous aurez donné, Dieu le saura. »

Notes. — remarquer, درّ باله , ردّ باله , condamner, prohiber, مقرّم . — liqueurs fermentées, فباحة . — jeu de hasard, فمار — abomination, فباحة . — pardon, فباحة . — pardon, بينسق . — humilité, بعشق . — résignation, بسّق

VERSION XCVI

الطبيعة المطبوعة عُمرها ما تتغيّر

يحكوا على واحد الطّبلة كانتُ سائلة وهي ذات حُسن وجال ووالديها كانوا طلّاين هون اين كبرتُ زاد فتح زينها وشافها الملك عجبته هو فال هذه الطّبلة تخطبها على والديها ونزوّجها ولمّا زوّجها ولبّسها من الدنهب والحرير وما يخمّها لا ماكلة ولا شراب نقبّحرتُ عادتها هو وولّتُ من اين يجيبوا لها الماكلة والشراب تغزن منهم شي في الطافة شي في الصنّدون وشي والشراب تغزن منهم شي في الطافة شي في الصنّدون وشي في الركاني هو وصارتُ تنوض ساعة على ساعة تطّلب كما كانت في لاول وتفول فوتوني يا المؤمنين راني جيعانة هو حتى سمعوا بها جوار السّلطان ها علموا عليها السّلطان جاء رقب عليها صاب الشّي صح هو فال يقدر الجبال تتحوّل من موضعها ولا الطبيعة الشّي صح هو فال يقدر الجبال تتحوّل من موضعها ولا الطبيعة تتحوّل من مواليها هو

Notes. — مطّبوء, imprimė. — تغيّبر, se changer. -- مطّبوء, mendiant. — قبّب, se rappeler. – رُكنة, pl. ركنة, coin. — قبّب, nourrir. — جوار, voisinage, voisins. — جوار, guetter. — جوار, changer.

THÈME XCVI

Les trois anneaux.

Saladin, fils d'Evvoub, sultan d'Égypte et de Syrie, ordonna au juif Nathan de venir dans son palais de Damas; il le fit asseoir à côté de lui et lui tint ce discours : « Plusieurs personnes m'ont dit que tu es un savant dans toutes sortes de sciences et que tu es surtout versé dans les choses divines : le peuple te surnomme le Sage. Or, je voudrais savoir de toi laquelle de ces trois religions, la juive, la chrétienne ou la musulmane, te paraît la meilleure et la véritable; car, à mon sens, il ne saurait y en avoir qu'une de vraie. Un homme comme toi, un sage, ne reste pas attaché, sans raisons solides, à la foi que le hasard de la naissance lui a donnée. Faismoi connaître ton sentiment là-dessus sans restriction. en toute sincérité et en toute confiance. Tu es juif, je suis musulman, le chrétien est entre nous deux dans l'ordre du temps. »

Notes. — anneau, خاتم pl. خواتم — Saladin, صلاح الدین — Syroub, خواتم — شام — Syrie, مشفی — Damas, ناطان — Nathan برأي — Sentiment, درأي .

VERSION XCVII

تَمْضيل الرَّحَال صاحبه على نَمْسه خرج كعب بن مامة في فافلة ومعبُّمْ رُجَل من بني النَّمَر *

كانوا في آيّام الحُرِّ * تأهموا طريفهُمْ وفدَّل الماء ويبسوا الامشاك * وكانوا يفسموا ما بفي لهُمْ من الماء ﴿ كَانُوا يَدْيُرُوا حَجْرَةُ فِي فصبة ويرموا عليها الماء فـد ما يغطّيها * وكُلُّ واحد كان يشرب فـد ما يشرب خود ع من اين ما نيزلوا باش يشربوا ودارت النصدة بيناتهُمْ حتَّى وصلَّتْ لكعب شاهِي الرَّجل النَّجري يَغْزر فيه خزرة عجيبة ، أعطاد سؤمه متاع الماء وفال للسافي اسف خوك النموي ، شرب النَّموي ذاك اليوم سنَّم كعب ، الغدوة من ذاك كيبي وصلوا للمنزل فسموا ما بفي لمُم من الماء ونظر بيد نظرة الأمس م وفال كعب كما فال لامس م من اين ح<u>بّوا</u> يرِحاوا فالوا يا كعب آرْحلْ ﴿ مَا بُنُتُ لَهُ فَوْهُ بِاشِ ينوض ﴿ وكانوا فرَّبُوا من الماء ﴿ فالوا له يا كعب نُصْ الماء واه فريب ﴿ مَا فدر شي يجاوبهم م من اين سا فطعوا الياس منه غطوه بحايك وخُلُّوهُ فِي مصربهُ ومات ثُمٌّ ﴿ وصربوا به مثل فِي تَقْصيلُ الرَّجِلُ صحبه على نفسه عد

Notes. — تَقْضِيل, préférence. — کعب بن مامة, nom propre. — مخر, nom propre. — خز, abreuver — بسقي, abreuver — منزوا به مثل, désespérer. منزوا به مثل, on le cite en proverbe.

THÈME XCVII

Les trois anneaux (suite).

Nathan répondit au sultan: « Seigneur, la question que vous daignez me faire est belle et de la plus grande importance; mais pour y répondre d'une manière satisfaisante, permettez-moi de commencer par un petit conte. » Saladin le lui permit et le juif raconta ce qui suit: Dans les temps antiques vivait en Orient un homme qui possédait un anneau d'une beauté et d'un prix inestimables. Une émeraude y était incrustée qui jetait mille feux et il avait la vertu mystérieuse de rendre agréable à Dieu et aux hommes celui qui le portait. C'est pourquoi l'heureux possesseur de l'anneau ne l'ôtait-il jamais de son doigt; et il n'est pas étonnant qu'il tâchât de le conserver éternellement dans sa maison. Voici comment il s'y prit.

Notes. — question, مسالة — important, كبير الشان — conte, حكاية — أخدر — incrusté, معقص مرصّع — vertu, pouvoir, معقق الله ميزضًى الله الله عنه و se rendre agréable à Dieu, متن يرضًى الله الله عنها مجهوده — دوماحب ذاك المخاتم .

CHAPITRE XLIV

LES SCIENCES ET LA MUSIQUE

العلوم وكالذ

Verbes.

ربات البات البات

بافری بافری

Substantifs.

connaissance, science. السار, langue. نحو, grammaire. règle, règle. , verbe. آسم, substantif. ے, particule. .conjugaison تصريف بنمن, pronom. .adjectif نعت ی singulier. جع, pluriel. سُنكّر, masculin. روء بر féminin. تألىعى, ouvrage. , description. الأدب, les belles-lettres. البَيان البَيان la rhétorique. نثر منثور عنثور سجع) prose rimée. (منظوم poésie. Cus, vers.

poème, فصيدة بشاعر, poète. تلحين, composition libre. کلام الحدّ, genre sérieux. كلام الهنال, genre badin. مدّ, poème sacré. مدّاح chanteur en matière re-ligieuse. شیخ .chant فناء غنّنة, chanson. couplet que le chan-teur chante seul. مثل, fable. كاتب, écrivain. ضطيب, orateur. قصاحة, éloquence. auteur. بمولّف جريدة إجرنال فنريطة مَحْکَا،, la philosophie. التّوحيد, la théologie. مفعاً. la jurisprudence. الثّاريخ, l'histoire. ألحف افية, la géographie. الحساس, l'arithmétique.

عدد, pl. اعداد, nombre. عع, addition. ر فر على soustraction. ضرّب, multiplication. änni, division. رن , total. مَّة, différence. مضروب, multiplicande. .multiplicateur مضروب فيه مفسوم, dividende. diviseur. مفسوم على غسفا جراخ، quotient. , reste. ميزان, preuve. غسمنوال, la géométrie. پراک, cercle. مرتع, carré. triangle. älma, problème. الحبر, l'algèbre. العلك, la cosmographie. النحوم, l'astronomie. الطسعتات, la physique. الكميا, la chimie. التبات, la botanique. الطّت. la médecine. التّصوير, le dessin.

رصوّا, peintre, dessinateur.

التزوين, la peinture. تصويرة , tablean, portrait. تصويرة , peintre (en bâtiments). البناء (علم البناء) المتحدد (بصالة الديار) معندس معندس (معندس) pinceau. شكوبة (ريشة) , musée.

Instruments de musique, كلات الطّرب.

كلة, instruments de musique, concert.

طبل, tambour.

بنگنیر, tambour de basque fait d'un cerceau en bois sur lequel est tendue une peau de chèvre. شکشاك, tambour de basque agrémenté de lamelles de ferblanc ou de cuivre, dont jouent les femmes.

ظيلة, timbale.

نواغر, timbales dont on se sert dans les musiques militaires (نوبة).

غلّال, cylindre en terre, dont une des ouvertures est recouverte d'une peau de chèvre (1). حقّب, tambour de basque carré. طار, tambour de basque agrémenté de lamelles.

ربوکک, cylindre en terre terminé par un renslement sur l'ouverture duquel est tendue une peau de chèvre.

خاسي flûte de cinq trous, قصبة on de six trous سداسي. مسداسي, fifre.

غايطة, sorte de musette à anche percée de sept trous.

زشارة, flageolet en roseau. منرسار, clarinette, hauthois.

.cor بوفي

دردبة, musique des nègres.

ڤانڤٽ, grosse caisse dont se servent les nègres.

کوکتو, plat en terre recouvert d'une peau.

فرافب , pl. فرافب, castagnettes. غُرُرفبو sorte de guitare des nègres, dont la boîte d'harmonie est carrée.

ڠوڠي, sorte de violon à une seule corde.

كويترة, guitare à forme d'une lyre à huit cordes.

أفانون, harpe à forme triangulaire dont les cordes sont tendues horizontalement.

ستنير, harpe à forme de trapèze.

رجاب, mandoline allongée à deux cordes.

sorte de guitare à deux, sorte de guitare à deux cordes dont la chambre d'harmonie est faite parfois d'une carapace de tortue.

زنوج;, petites castagnettes en

سلجي معلّم الرّباعة \
musicien.

معلّم الآرباعة \
chef d'orchestre.

archet. فوس

رجينة, colophane.

gaine en peau dont on enveloppe le قلال et les stûtes.

⁽¹⁾ Le څلال se porte en bandoulière quand on est debout.

واحم, baguettes avec lesquelles on bat les ذواغر.

ثُنْقَال , baguette recourbée que l'on tient de la main droite avec laquelle on frappe le tambour. we prononce aussi tchebil;, badine que l'on tient de la main gauche pour frapper le tambour.

Adjectifs.

مبید, instructif. واعر واعر, difficile. مسقم, droit. المحدود horizontal. مبسوط مبسوط, perpendiculaire. مدور, solide.

سايل اiquide. سايل معجّوب, concave. بعجّوب, convexe. بغنين, agréable. هنين mélodieux. ميثر, ressemblant. يشبه, coloré. مرتّب ملير, symétrique.

VERSION XCVIII

يحكوا على واحد الخليفة كان راسه خبيب بالزاب ويجهظ الفصيدة من المرّة الأولى الى يسمعها ولو كان فيها الب بيت ومن كثرة بخله كان إذا جاب له شاعر فصيدة وفراها له يحفظها وينشدها ويفول للشاعر هذه الفصيدة نعرفها من زمان ويطرّده بلا مكافية والذراري تعلّموا الحساب يعرفوا الاربعة فواعد وميزانهم وحبّوا يجوّزوا كلامتحان ولاكن اعطوا لهم مسالة واعرة في الكسور وما فدروا شي يخرّجوها و النالاميد الى يتعلّموا اللّسان دايمًا

يربحوا ﴿ دخلنا نهار الاحد لدار الهرجة وشُهنا تصاور ملاح ﴿ الفَلَال وحُده ما فيه نغمة لا بُدّ يضربوا معه الفصب ﴿ داروا في عرس سي مُحدّ مبيتة عُمْري ما نئساها ﴿ الأَلْجِية بالنّوا يضربوا الله والرَّقَاصة معهم مرّة على مرّة تنرفس والغناشي يغرموا عليها والبرّاح يبرّح فلان أعظى كذا ﴿ ما يعجبني فِي نوبة العسكر غير الغنايطة على خاطر صوتها حنين ﴿ فِي عيد سيدنا بلال العبيد يضربوا الدردبة ويذبحوا الهرد ﴿ الحشايشيّة آجتمعوا فِي المحشاشة وسداوا يضربوا في الفنبيري وفي المجافق ﴿ معلّم الرباعة ربّع وبدا يخاوي فِي الكامنشة ﴿ يا ولدي بركة ما تزقن عليّ كراعيه وبدا يخاوي في الكامنشة ﴿ يا ولدي بركة ما تزقن عليّ كالزفافني ﴾

Notes. — مشن, réciter des vers. — طرّد, chasser. — مسور, fractions. — مسينة, tête de nuit. — مسينة, taverne de fumeurs de hachich. رقِقن, sauter.

THÈME XCVIII

Ce qui distingue l'architecture arabe, c'est la richesse des ornements, l'arc en fer à cheval et les plafonds formés de petites coupoles. — Le Prophète a interdit aux croyants la peinture des êtres vivants et la statuaire. — Mais cette défense a été souvent transgressée, au dire des historiens arabes eux-mêmes. — Au palais de l'Alhambra on admire encore des figures de rois maures peintes dans la salle du Jugement; dans la cour des Lions

on voit un groupe de lions en marbre supportant une vasque. — Quand le repas fut terminé, le caïd, pour distraire ses invités, fit entrer dans la salle des danseuses et des musiciens. — Les poètes arabes chantent avant tout la guerre et l'amour, la bravoure, la générosité et l'hospitalité. — Dès le huitième siècle les Arabes avaient fait en chimie des découvertes importantes. — Ils ont fait faire de grands progrès à la médecine, aux mathématiques et à l'astronomie; ils ont inventé l'algèbre.

Notes. — richesse des ornements, کثرة التّزيين. — fer à cheval, — vasque, جبنة — découverte, تعدّى على — découverte, مبيعة. — progresser, نفدّم,

VERSION XCIX

الصوّار الحاذق

واحد السّاطان أعور وأعرج وكقوس حبّ يصور روحه المسواريس وأمرهم يصورونا بيلا ما يظهّروا عيوبه الما فدروا شي يصوّرونا المورونا المور

عفوبة كبيرة على خاب الصوار وحار وخرج هايم للخلام هُو يخمم في المُصيبة التي سلّطها عليه ربّي من سبّة حذافته في صنعته وجاء لباله يصور السَّلطان بارك على ركابيه ويفيّن في غراب نازل على شجرة عوباش يستر له عيوبه دارة فاعد على ركايبه وبغمّض عينه والمكحلة مدرّفة ذراعه على سلّك راسه بهذه الحيلة وكافاة السَّلطان مكافية ما لها حساب على وعرف الصوار بالي الحاذي ما كان من يلادّة على

Notes. — مكفّس المحقوس, boiteux. — مكفّس و أعور, manchot. — مكفّس, faire paraitre. — هايم, le plus éminent. — هايم, il lui errant. — مُصيبة, malheur. — مُصيبة, susciter. — مأسينة بناله المناطقة (voir ch. xxxvu, page 205). — مغمّض بغمّض بغم

THÈME XCIX

Averroès (Ibn Rochd).

Le plus célèbre des philosophes arabes est Abou Walid ibn Rochd. Il naquit à Cordoue, en Andalousie, vers l'an 520 de l'hégire, et mourut à Maroc, en 1498 de notre ère, à l'âge de soixante-douze ans. Son père, qui était grand juge et muphti à Cordoue, veilla avec le plus grand soin sur son instruction. Il lui donna les maîtres les plus renommés dans toutes les branches de la science. Le jeune homme étudia avec ardeur la théologie, la médecine, le

droit, la philosophie, les mathémathiques et les langues; bref, il apprit tout ce qu'on pouvait savoir dans ces temps-là. Quand l'âge et l'expérience eurent mûri sa pensée, il commenta les œuvres d'Aristote, l'illustre philosophe et savant grec, et écrivit un livre sur la médecine.

VERSION C

الألة

الله يديروها أهل المدن ومن اين يحبّوا يديروا المستة يحيبوا الله ويعرّشوا لهم من يرتبع الفوّاس في الوسط ويحطّ الرباب والله الكامنشة على فخذه الأيسر ويشدّ الفوس في اليد اليمنى فلا ويفعدوا على يمينه الفانونجي والكياترجي والدرابكجي في وعلى يسارة مولى السنيرة والطرّار في يبدا الفوّاس يجوّز الرجينة على الفوس ويخاوي الكامنجة في والالجيمة الله وساب الفوّاس في ويبداوا وصاحب الدربوكة يخاووا ثاني على حساب الفوّاس في ويبداوا يخدموا التوشية يخدموا صنعة من الصنايع ويبداوا في الفصايد حتى للصباح في ويكمّلوا بالمخلص ودو خويوب ياسر في وإذا كانوا في عرس ينوّضوا ساعة على ساعة الشطّاحة في ياسر في وإذا كانوا في عرس ينوّضوا ساعة على ساعة الشطّاحة في ياسر في وإذا كانوا في عرس ينوّضوا ساعة على ساعة الشطّاحة في ياسر في وإذا كانوا في عرس ينوّضوا ساعة على ساعة الشطّاحة في ياسر في وإذا كانوا في عرس ينوّضوا ساعة على ساعة الشطّاحة في ياسر في وإذا كانوا في عرس ينوّضوا ساعة على ساعة الشطّاحة في ياسر في وإذا كانوا في عرس ينوّضوا ساعة على ساعة الشطّاحة في ساعة الشرا

وامّما العرب فليمل من يحيبوا الالمجيمة يمديمروا التقصرة بالفملّال والفصب والشّيخ يتكلّم *

Notes. — وفانونجي, croiser les jambes. — بخخذ, cuisse. — وانونجي, harpiste. — كياترجي, guitariste.! كي بارابكجي, jouenr de derbouka. — بطخاص, mode musical. — منحلص, finale. — تقصرة, fête de jour ou de nuit à l'occasion d'un événement heureux.

THÈME C

Averroès (fin).

Il ne se préeccupait pas de faire concorder ses opinions avec le Koran et professait que la philosophie est absolument distincte de la religion. Il eut à supporter les attaques de El-Ghazali, qui l'accusa de s'éloigner du Livre; il fut même exilé au Maghreb par l'émir Almançour dont il était le médecin. Mais quelques années plus tard, le sultan ayant pris goût lui-même aux études philosophiques, rappela Averroès à sa cour. Presque toujours les théologiens ont voulu asservir la science et en ont arrêté les progrès. Si la doctrine d'Averroès avait prévalu, si la science était demeurée affranchie de toute entrave, les Arabes auraient sans doute contribué davantage à enrichir le trésor des connaissances humaines.

Notes. — faire concorder des opinions, يوافق رايه — distinct, — عاداه الغنرالي — il supporta les attaques d'El-Ghazali, doctrine, مذهب. — exiler, نعى, aor. ينَّعي. — Almançour, المُنْصور. — asservir, حقر. — affranchir, حقر. — entrave, فيد

CHAPITRE XLV

LE GOUVERNEMENT

ET L'ADMINISTRATION البايلك والمخزن

Verbes.

عکم, gouverner, administrer.
بنوب, remplacer.
بنوب, remplacer.
تولی چي مضرب
پيد خي مضرب, choisir.
پيختار, aor. پيختار, choisir.
ولی است.
پيد است.

ثبّت, établir, prouver. ججّر, interdire. ثقّب, séquestrer, saisir. نقب, s'insurger.

Substantifs.

المراقع على Etat, gouvernement. ولاية, province, gonvernement. République. چۇور gouvernement. قالمع, département. البرة, cerele. بلد مدینة پنجرة, village. village entouré, فصور pl. فصر de murailles (sud). tribu. ار douar. فرفة, fraction de tribu. اها (فانون شريعة (شريعة ن بخني, administration. مّد, administrés. -Pré- رايس الدولة الحميهورية sident de la République. conseil, chambre. , ministre. وزير العرب, ministre de la

guerre.

وزير الأُمور ministre de la justice, garde des sceaux. -mi, وزير التعليم العمومي nistre de l'instruction publique. ministre ,وزير الأُمور الخارجية des affaires étrangères. , gouverneur. préfet. بريعي conseil géné, conseil géné conseil municipal. حاكم البكد) maire. حاكم, administrateur. äeuli, adjoint. نايب, remplaçant. منحازني (cavalier. قعحة, secrétaire. شاوش, garçon de bureau. فايد, chef de tribn.

أَخا, chef qui a plusieurs caïds sous ses ordres.

باش أَغا, chef qui a plusieurs agha sous ses ordres.

شيخ, chef de fraction de tribu. کبير, notable.

العمّال, les autorités.

صعّب, parti politique.

garde-cham -) garde - cham - Pêtre.

emploi. وظيع

راتب, traitement.

خزناجي, receveur, trésorier.

خرنة, trésor,

impôt. غرامة

گلاخ, impôt sur les bestiaux.

عشور, impôt sur les céréales, dime.

مُحْر, impôt sur les charrnes.

domaine public. دومین

poste. بوشطة

بريّة, lettre.

adresse. عنوان

عسكر, armée.

, soldat.

بسیان, officier.

قلّحه, colonne.

ملام) bannière. drapeau.

insurrection.

چهاد, guerre sainte. أمان, amnistie.

شیعة, décoration.

صاحب شيعة chevalier de la Légion d'honneur.

officier de la ماحب الوردة لفظ المنطقة (Légion d'honneur.

صاحب الرفية, commandeur de la Légion d'honneur.

Adjectifs.

peuplé. معمّر désert. میدر calme, tranquille.

الله) tyran, المجتار بالمجتاب) tyran, brouillon, agitateur. بفریب, étranger. جهوري, républicain. مثقّب, séquestré, saisi. , interdit, mineur.

VERSION CI

يا أَصل الـدّوار آحْسبوا مالكُمْ الجرّاد يجبي غـدوة باش يخرّج لَكُمْ حَقَّ الزَّكَاةَ * أَخْبَرْنَا الفَّايِـدُ بِالِّي فِي الرَّبِيعِ الماجي يَجِي رايس الدولة يحوس في الوطن مع الوزراء والعمّال الكبار ، نهار السوف دخلّت على الحاكم آشتكيت بالفايد يبُغضني شدّ لى حسيفة على خاطر شهدت في خوة في دار الشرع * جاء خليمة الحاكم لغَي على الشاوش فال له فُلْ لا خوجة يكتب بريّة للفايد متاع عرش كذا ولشيني دوار كذا يحصروا عندي نهار الثلاثاء * البريمي يعلم اصحاب المفوق بالي الجمعة الماجية يحدّدوا المدوار الهلاني وبمالّي صورة البلاد راهي عنَّد الحاكم * الِّي عنده شي حقّ يشْتكي لرايس الجماعة المنصوصية ويثبُّت حقَّه ﴿ إِذَا كَانَ شَي فِيكُمْ يَتِيمُ وَالَّا سَجَوْرِ الْوَاصَى وَالَّا الْمُفَدِّم والَّا الفاصى يشتكي عُوضه * الوالي أمر الدومين يخلَّينا نسترحوا الغنم في غابة البايلك ولاكن حرّم علينا ندخّلوا العنزي ﴿ كَانْتُ أرض العرش الڢلاني مثفهة من سبّة فتنة عام البي وثمانمية وواحد وسبعين عدلازم المسلمين يجرّدوا كالهرانسيس من يزداد عندهم ومن يموت ومن يزوّج ومن يطلّف ،

Notes. — بحتراد, répartiteur. — جتراد الى حسيبقة, répartiteur. بحتراد الله , il me garde rancune. براد المحاب المحفوق المحاب العفوق المحاب العفوق المحاب العقوق المحاب العقوق المحاب العقوق المحابة ا

THÈME CI

Nous rencontrâmes sur la route M. l'administrateur accompagné de deux cavaliers : il se rendait dans le douar un tel dont les gens s'étaient querellés avec leurs voisins et avaient fait parler la poudre. — Quels sont les impôts que paie votre tribu? Elle paie: 1º le zekkat sur les animaux; 2º l'achour sur les récoltes. - En pays kabyle ces deux impôts sont réunis et s'appellent lezma; c'est une sorte d'impôt sur le revenu. - Un reçu est délivré à tout contribuable qui a payé l'impôt. - Tous les Croyants étaient obligés de prélever sur leurs biens une dime ou part de Dieu, que le Prophète et ses représentants appliquaient au soulagement des pauvres et aux besoins de l'État. - En vertu d'un traité conclu en 1835 entre le général Trézel et Mustapha ben Ismaël, les tribus maghzen des Douaïrs et des Smelas ne paient que le tiers de l'impôt. - On dit que le Président de la République viendra visiter l'Algérie. — On a délimité le territoire des tribus pour mettre un terme à l'indivision; depuis la tribu a été divisée en douars qui comptent un millier d'habitants au moins.

Notes. — revenu, مدّخول . — reçu, تسكرة . — traité, عيّند . — général, جنرال . — Mustapha ben Ismaël, جنرال . — مصطفى بن اسماعيل . — indivision, شياع . . . النرمالة . — الدوار .

VERSION CH

العشور

كان واحد آشترك هُوَ ورومي وحرثوا وحصدوا ودرسوا ﴿ جاء ومُت العشور فال له العمربي لازم نبعشّروا ع فبال لـه الـرّومي كيهاش نعشروا ﴿ فال له تحسبوا تسع خراريب لنا وواحدة للمساكيس ﴿ فَالَ لَهُ وَعَلَاشُ الْمُسَاكِينِ مَا يُمْشُوا شَي يَخْدُمُوا كَيْمِنَا ﴿ وعلاش نعطوهُمْ رزُّفنا ﴿ فَالَ لَهُ رَبِّي فَالَ لَنَا هَكَذَا بَاشَ يَزِيدُ لنا في الرّزف * فال له وما حاجة يزيد لنا فيها الرّزف * فال له يزيد لنا في الحاجة الَّي نكونوا عشَّرناها * فال الرّومي نعشروا زرعنا ونخزنوه ونعاودوا نظهّروه نشوقوا إذا آنْمزاد قيه ﴿ اذا آنزاد فيه نفسموا انا وايّاك واذا بفّي كالّي خزنداه راك أنْتُ تخاص العشور من عنَّدك ﴿ عشروا الزرع والنَّم وخزنوا البافي ﴿ نهار الَّي جبدوة صابوا ذاك العشور الَّي عشروة وتَّى لَهُمَّ بالمُنَّنِي في الرّزن * بفي ذاك الرّومي يعشّر في رزفه كُل عام حتى زوق چ

Notes. — رومي, chrétien. — زژنی, bien, fortuné. — ظهر , mesurer. مثنی, double. — رژنی, il mourut.

THÈME CH

Les trois anneaux (suite)1.

Il laissa l'anneau à celui de ses fils qu'il aimait le plus et ordonna par son testament que celui de ses enfants mâles qui se trouverait muni de cet anneau fût tenu pour son héritier après sa mort, et respecté comme tel du reste de la famille. Et il décida que son successeur léguerait le précieux bijou à celui de ses fils qui lui serait le plus cher. C'est ainsi que l'anneau passa de père en fils jusqu'à ce qu'enfin il tomba dans les mains d'un homme qui avait trois fils. Ils étaient également vertueux, affectueux et soumis à ses volontés et il les aimait également. Grand fut son embarras quand, devenu vieux et près de mourir, il lui fallut faire un choix parmi ses enfants; il ne savait auquel des trois donner l'anneau; il aurait voulu les contenter tous les trois. Après bien des réflexions il envoya secrètement chez un orfèvre très habile et lui commanda de faire deux autres anneaux en tout semblables à celui qu'il possédait.

- .طايع ,soumis – نخلّف ,léguer – خلّف – soumis – وصاية ,mores. – testament بالسرفة ,soumis – . حار حيرة كبيرة

CHAPITRE XLVI

الشرع LA JUSTICE

Verbes.

ظلم, léser. , tuer. فتار زور خط , faire un faux. se plain- يشتكى, se plainassigner. خرّج کارطة يدعى, appeler. خاصم, ètre en procès. شارع aller en justice. آشترع se présenter. حضر رتّب, conseiller. نذر, prévenir.. وڭل, donner procuration. نيم, accuser.

شهد, témoigner. نَّ, avouer. نک, nier. حلع, prêter sernient. ضمرن, se porter caution, garan-) se réconci-(1) لعن الشيطان lier. se pardonner. بحث, faire une enquète. حلس, siéger. ر فصّل دعوة régler une affaire. ر المكم juger en faveur de. فطع ل condamner. حكم على بخطّی, niettre à l'amende. . حتّس, emprisonner.

(1) Mot à mot : maudire Satan.

رسی فی الحبس) jeter en prison.
حطّ فی الحبس کتب , garrotter.
ینْعی , aor. ینْعی , reléguer.
ازورن) fusiller.

وفطع الرّاس , guillotiner. طلب يعاود اinterjeter, appel. خبر في في في في في الإعادة المنافذة المناف

Substantifs.

محكمة دارالشرع مجلس (شریعة) اloi { فانون بنذهب, rite. عفد, acte. حكم, jugement. رسم, titre. قنيفة, pièce. iżwi, copie. سحل, registre. جصومة, procès. . . affaire خوق تفي, vol. meurtre, crime عريمة پرخ, trace. نفهذ, vengeance.

procureur de la , procureur de la République. خليجة وكيل substitut du procureur. رايس المحكمة, président du tribunal. -juge d'instruc, فاضى البحث فاضي) juge. juge de paix. ترجان, interprète. ترجة, traduction. بعور، huissier. چدارسی, gendarme. بعدّ juré. بياعة المحتّعين jury. معتى, mufti. e, décision interprétant la loi بعتوة dictée par le mufti.

باش عدل, premier assesseur suppléant du cadi.

عدل, assesseur.

نوتب, notaire.

, testament.

تریکة, succession.

. héritier وارث

بَشْ كَاي, plaignant.

adversaire. غريم

شاهد, témoin.

شهادة, témoignage.

- faux témoi (شهادة الترور - gnage (شهادة الباطل

accusé.

فاتل, assassin, meurtrier.

ر سارف voleur. خاین

وكيل, mandataire.

وكالة, procuration.

بنامين, répondant.

قنامن, garantie, caution.

بينة, prenve.

يمين, serment.

حَفّ, droit, vérité.

تاویل, arrangement.

نعفة. pension alimentaire.

peine, punition.

نفره dommages-intérêts.

, frais مصروف

غطيّة, amende.

جنسی, prison.

سحن, prison, réclusion.

خدمة الزور, travaux forcés.

نعی, relégation.

البلاد بي البلاد منع الإفامة بي البلاد diction de séjour.

دية prix du sang payé par le meurtrier à la famille du mort.

تبریة, amende imposée en sus de la dia,

رشوة, cadeau fait à un magistrat pour le corrompre.

Adjectifs.

هفيه, jurisconsulte. بفالم, injuste. مظلوم, lés⁴. معس, difficile, grave.

مربوط مربوط, attaché. مکتّب, garrotté. باري innocent. باطلی, injuste.

VERSION CIII

علاش جيت المحكمة ﴿ خصومة بيني وبين سي فِلان ﴿ أَمَا هي دعوتك ه بعَّت له عود وما دبع لي شي حقّه ، عنَّدك شي شهود ، عندي ثلث شهود كانوا حاصرين وفت البيعة ، صمن شي عليه اكد ﴿ لا يا سيدي ﴿ ما نفدر شي نحصر للشرع نهار الجمعة نوكل سي محدد يحصر عوصي ﴿ يِا شاهد فَرَّبِ ﴿ آرَّهِ عِدْكَ اليمنِي وَآحَافِ بِاللهِ الَّبِي تَقُولِ الْحُقِّ عِ وَاللَّهُ مَا نَفُولُ <mark>فیر ال</mark>حق ﴿ تعرفِ شي سي فلان ما تخدم عنَّده ما يخدم عَنْدَت ما بينك وبينه نسوبية ، ردّ بالك نشهد هي البأطل ، الباش عدل يجلس في السوق كُلّ خيس * خليفة وكيل الدولة طلع للتوارمع الترجان باش يبحث على هذه الفتيلة ، الوصيب فتل مراة باش يسرفها ومن بعد فدّى النار في الفربي وهرب * من اين حصر فدّام وكيل الدولة وفاضي البحث فر ، فطعوا له عشر سنيدن حبس * اذا كان الفاصي خصيماك غير طبتن حصيرت * فالوالي بالَّي هذا العدل ينبل الرَّشوة * حكموا <mark>علیك تند</mark>فع میة فرنبك خسارة لغریمك علی خاطر فطعیت فی عرضه ﴿ زَمَانَ كَانُوا يَطُوِّهِوا الْحَيَّانَ فِي زَنْقِ الْبَلَدِ ﴿

... Notes. — حقّ, prix. — رفع, lever. — نسوبية, alliance, parenté. — غير آطوِ حصيرى ou طبّق حصيرى

<u>à-dire,</u> ton affaire est perdue d'avance. — فطّع العرض, diffamer. — موّف, diffamer. — موّف

THÈME CHI

Le juge et ses assesseurs vont toutes les semaines tenir audience au marché du jeudi. — Le jury déclara l'assassin coupable, sans admettre de circonstances atténuantes. - Interprète, dites à l'accusé qu'il est condamné à mort et que son exécution aura lieu sur la place publique de la ville. — Le cadi a rédigé le contrat de mariage; il prononcera le divorce, s'il plaît au mari de répudier sa femme. - A Tunis, le bourreau pend à un arbre les condamnés à mort. — La justice musulmane est rendue dans le nord de l'Afrique suivant le rite malékite tel que l'a défini Sidi Khelil. - Témoin, levez la main droite et jurez de ne dire que la vérité. — Le talion est inscrit dans la loi de Moïse et dans celle de Mahomet. — Mais Jésus Christ a dit: Ne résistez pas au mal; à celui qui vous aura frappé sur la joue droite, tendez-lui la joue gauche.

Notes. — sans admettre de circonstances atténuantes, ما صابوا شي بكتروا عليه وهي ذنوبه ما يخقب عليه العفوبة ,ou encore ما يختروا عليه العنوبة — bourreau, واذا ظهر له Sidi Khelil — بسيدي خليل بالكي — sidi Khelil — سياب — talion, سيدنا عيسى — Moïse, سيدنا موسكي — فصاص المقادم برسيدنا عيسكي .— Jésus-Christ — فصاص مقد .مقد ومادي الموسكي .مقد ومادي الموسكي .مقد ومادي الموسكي .مقد الموسكي .

VERSION CIV

النحير يولّي شرّ

كان واحد الرَّجل في الخلا صاب واحد الحنش غليظ كَالسَّارية ومغطَّى بالتَّرابُ مَا يَبَانَ مَنْهُ غَيْرُ فَدُ الشَّبْرُ ﴿ وَذَاكَ الْحَنْشُ يُعَيِّطُ ويفول يا التي سلكنتي نغنيه ﴿ جاء ذاك الرَّجِـل وَنَقَمَى عليه التراب كُلَّته ﴿ نَطْنَ الْمُحْنَشُ فَالَ لَهُ حَـٰذِهُ مُدَّةً وَأَنَا حَـٰذَا التَّرابِ عليَّ وراك سلَّكتني منه ولاكن راني جيعان نبْغي نسرطك ، فال له الـرَّجل الخير يـولّـي شرّ ﴿ فال له نعم ﴿ فـال له نبُّغيـك تشترع مُعُنى ﴿ مَشُوا يَشْتَرْعُوا صَابُوا وَاحَدَ الْجُمَلُ شَيْبَانِي وَمَا يَنْجُمُ شي يتحرّك ﴿ فالوا له جينا نشترعوا عندتك يا عدى الجمل ﴿ فال لَهُمْ آدْءوا مشالكُمْ ﴿ فَالَ لَهُ الرَّجِلُ الْحَيْرِ يُولِّي شَرَّ ﴿ فَالَ لَهُ الجمل نعم الخير يولِّي شرِّ ﴿ فال له الرَّجِل اما سبَّة ﴿ فال له من اين كُنْت صغير كُنْت عزيز على موالتي يديروا بوفي العطوش والبنت المختبرة تركب بون منّى ﴿ وبعد هذاك صاروا إذا رحلوا يربدوا عليَّ الثَّفلة كُلَّتهما ﴿ واليوم من ابن كمبَّرت فاسوني في الخلا ﴾ صذا هُوَ المخير يولِّي شرِّ ﴾ فال الرَّجل ما زلْنـا نزيـدوا نشارعوا م مشوًا عند السبع فالوا له جينا نشارعوا عندك م فال لَهُمْ اذْعُوا المفال متاعكُمْ ﴿ فَالَ لَهُ الرَّجِلُ الْحَيْرِ يُمُولِّي شُرِّ ﴿ فال لهُمُ السبع آحكوا لي الحكاية ﴿ فال الرَّجل صبّت هذا الحنش مدهون هي التراب وسلّكته وذا الوفت بغي ياكلني ﴿ فال لهُمُ السّبع اليّاوا نهشوا للموضع وفطّ الحنش كيب كان ﴿ لمّا مشوا للموضع تحرّم الرّجل وردّ على الحنش التراب كالّي كان المرّق الأولى ﴿ نطق السبع فال للحنش حرّك روحك ﴿ ما فدر شي يتحرّك ﴿ ذيك الساعة دار السّبع للرّجل فال له معنى العرب فال لا تدير خير لا ترى شر ﴿ مشوًا وخلّوا الحنش تحت التراب ﴿ فال لا تدير خير لا ترى شر ﴿ مشوًا وخلّوا الحنش تحت التراب ﴿ فال لا تدير خير لا ترى شر ﴿ مشوًا وخلّوا الحنش تحت التراب ﴿ فال لا تدير خير لا ترى شر ﴿ مشوًا وخلّوا الحنش تحت التراب ﴾

Notes. — وقی devenir. — خلا , champs. — مساریة , colonne. — مساریة , recouvert. — بعظی , avaler. با الگرهٔ , exposez vos prétentions. — مخیرة , palanquin. — مخیرة , de choix. — اینا وا نهشوا , tu verras.

THÈME CIV

Deux jeunes Arabes, allant au marché, trouvèrent sur le chemin une orange, qui était probablement tombée du panier d'un marchand. — « Elle est à moi, s'écria Saïd, car je l'ai vue le premier. » — « Non, elle m'appartient, répliqua Ali, car je l'ai ramassée d'abord. » Ils se disputèrent et en vinrent aux mains. En ce moment arriva un taleb qui leur dit : « Je vais trancher votre différend. » Il se plaça entre les deux adversaires, prit l'orange, en détacha l'écorce qu'il partagea en deux, puis il dit : « L'une des deux moitiés appartient à celui qui a vu d'abord l'orange; l'autre est à celui qui l'a d'abord ramas-

sée; quant à la chair, je la garde pour prix de la sentence. C'est là, ajouta-t-il en riant, la fin ordinaire de la plupart des procès. »

Notes. — probablement, وفييل ou يمكن ou يمكن — Saîd, سعيد — Ali, . — en venir aux mains, ثنفابض — détacher l'écorce, فنشر.

VERSION CV

البشارة

البشارة هي المكافية التي يعطوها للرّجل التي يحي يبشر بالخير الرّجل التي يخونوا له زايلة والا ولد صغير يبدا يسال ويبعث البرّاح في الاسواق يبرّح ويفول يبا التي يستعكم بالخير سمعتوا شي بالمحاجة المجلانية في ويثمر في البشارة في ويبداوا النّاس يستخبروا ويطمعوا في السخافة التي وقدهم بها حتى يكسبوا خبر على المحاجة المخيونة إذا هي تحت يد أحد والا مكمنة في على المحاجة المخيونة إذا هي تحت يد أحد والا مكمنة في خشاب في يحي البشار ويفول لمولاها أعطني البشارة حاجتك راهي في الموصم المجلاني في إذا خرج ت بصحيح يخاصم والا يشارعه والشرع يخاصه منه إذا كان البشار رُجل صافي وأمنه يفولوا الثهرة على خاطر هذا عرف جايز عند العرب يفولوا الثهرة تستاهل الوقاء والملموطة من اللّسان تسمّى دين في فولوا الثهرة تستاهل الوقاء والملموطة من اللّسان تسمّى دين في

Notes. - پشارة, bonne nouvelle, cadeau que l'on fait à celui qui

apporte une bonne nouvelle. — ثمر, faire des promesses. — منخافة, récompense. — منكمّن, caché. — اذا خرجَتٌ, bosquet. — أستاهل, si la nouvelle est exacte. — بصحيح, si la nouvelle est exacte. — بصحيح, mériter. — ملهوظة, articulée.

THÈME CV

Les trois anneaux (suite).

L'ouvrier réussit si bien dans son travail que lorsqu'il rapporta les trois anneaux, le vieillard ne put plus distinguer lui-même les faux du véritable. Tout heureux, il appela ses fils chacun en particulier, donna à chacun d'eux en particulier sa bénédiction et un anneau, puis il meurt; que Dieu ait son âme! A peine leur père fut-il enterré qu'il s'éleva, comme vous le pensez bien, de grandes contestations entre les trois fils. Chacun prétend avoir le véritable anneau. Ils allèrent devant le juge, et chacun d'eux jura qu'il tenait l'anneau de la main même de son père. Le juge se trouva fort embarrassé; il eut beau examiner les anneaux avec la plus grande attention, et consulter des experts, les anneaux étaient si ressemblants que les hommes les plus habiles ne purent distinguer le véritable.

Notes. — ne put distinguer les faux du véritable, ما فدر شي من الأخرين العقائي من الأخرين و التعقائي من الأخرين و التعالي و التعقائي من الأخرين و التعالي و

CHAPITRE XLVII

LES RELIGIONS וללנטון,

Verbes.

عىد, adorer.

-invo, یدعی ou یدعو invo, (عا quer.

عرية, glorifier.

ستے, rendre des actions de grâce à Dieu.

شرِّف, annoblir.

کرّج, accorder la dignité.

عظم, donner de la grandeur.

ملّی علی, répandre ses grâces sur.

سلّم, accorder le salut.

أحر, récompenser.

بارك, bénir.

, consoler.

غف, pardonner.

ري, maudire.

.châtier عافب

أسر، croire.

أُذنب pécher. { أَعصى رَبّي عجر apostasier. تاب, aor. يتوب, se conver-

وعد, faire un vœu.

ذبع sacrifier. فرّب شه

عيد, célébrer une fète.

مركي د officier.

بخطب, prècher.

أسل, se faire musulman.

شبق, dire la profession de foi : لا إله الله الله وعجّد رُسول الله (Il n'y a d'autre dieu que Dieu et Mohammed est son prophète!), se convertir à l'islamisme.

أَذِّن, appeler les fidèles à la prière.

توضّا, faire ses ablutions.

صلَّى, faire sa prière.

ركع, incliner le corps en faisant la prière,

باتحة bénir, dire la جآء, premier chapitre du Coran.

dire son chapelet, célé-کی brer.

circoncire.

.jenner , يصوم .aor ,صام

تصدّن, faire l'aumône.

وقد, donner une وقد, fète religicuse.

affecter à un établissesement religieux la propriété d'un immeuble.

زار, visiter le tombeau d'un saint.

, faire le pèlerinage de la Mecque.

تدروش, faire le derviche.

بخب, tourner la tête avec rapidité, se mettre en état d'extase.

غذا الطريفة خذا الذكر ordre. غذا الورد

Substantifs.

, immortalité.

رسول, apôtre.

نبتي, prophète.

ميد ش, martyr.

ععو, pardon.

ذنوب ، péché.

ملاة, prière.

ä, sermon.

بخطّاب, prédicateur.

moine. رهبان .pl. راهب

اعیاد ، ایا, fète.

sacrifice. فربان

حرز, amulette.

قيس, chapelet.

, غيرة على الدين, fanatisme.

.christianisme دين النّصاري

chrétien. في المراني في المراني

انحيل, Évangile.

بتاس, curé, prètre.

évêque, archevêque.

oroix,

منسنخ, église.

, judaïsme دين المهود

.juif پےھودی

ایسرائلی, israélite.

nébreu. عبراني

Bible, توراة

وصایا , pl. وصیة, commandement.

رتبي, rabbin.

شنوغة, synagogue.

, islamisme.

هُدُی bonne direction, islamisme.

سسلم, musulman.

o, croyant.

فران, Coran.

سورة, chapitre du Coran.

أية, verset.

جرض, précepte, loi divine.

مديث, tradition concernant

سُنّة, recueil de traditions concernant Mohammed.

مذهب, doctrine, secte, rite.

سالكى, malékite (rite).

حنعي, hanéfite.

شععي, chafeaï.

حنبلي, hanbali.

مَّنَّةً, ablutions faites avec du sable ou de la poussière.

صلاة ناطلة, prière surérogatoire.

,=="">. prière de l'aube.

برقا — prière du midi.

صلاة العصر, prière de l'acer (3 henres).

صلاة المغرب, prière du coucher du soleil.

صلاة العشاء, prière du soir (une henre et demie après le coucher du soleil).

nne chaire منبر et dans laquelle se fait le pròne خطبة du vendredi.

مسجد, mosquée (chapelle, oratoire).

minaret.

متحواب, niche pratiquée du côté de la Mecque.

ميضاة, bassiu dans une mosquée pour faire les ablutions.

امام, pl. أَدُّمَّة, prêtre sur qui on se règle pour faire la prière.

مُعْتَى, interprète de la loi qui donne des décisions en matière de religion et de droit.

شيخ الاسلام, chef suprême de la religion musulmane.

باش حتراب, chef des lecteurs.

اب, lecteur du Coran dans les mosquées. employé chargé de faire aunoncer les prières à l'heure exacte.

سوڏن, celni qui appelle les fidèles à la prière, muezzin.

مرابط, prêtre, homme voué à l'adoration de Dieu.

قاتخ قراح خارد الطهار circoncision. الطهار ضياء المسابق ا

عاشوراء, fète célébrée le 10° jour de moh'arrem. Équivaut au premier de l'an.

المولود, nativité du Prophète (12° jour de ربيع كلاول.

العيد الصغير fête de cessation du jeûne après le ramadan.

fête du sacrifice (12º jour du 12º mois).

بعواشير, jours de réjouissances qui précèdent et suivent les fètes.

چّے, pèlerinage.

چاچ, pèlerin.

المجلس (legs inaliénable dont l'usufrnit constitue les revenus des mosquées.

, noble, de noblesse religieuse (descendant du Prophète par sa fille Fathma). وكني, ami de Dieu, saint, patron.

زاویة;, monastère. Établissement où se donne l'enseignement religieux.

مُدرّس, professeur chargé de donner l'enseignement religieux.

فيّة, mausolée, chapelle.

ou à un personnage religieux; pèlerinage ailleurs qu'à la Mecque; offrande.

offrande religieuse due à un marabout ou à un chef d'ordre.

وعدة, offrande; ex-voto. Sacrifice d'un animal en exécution d'un vœu. Fête donnée dans un marabout.

طریفة ordre religieux.

جداب, balancement de la tête; extase.

شيخ chef d'un ordre supériour général.

تعين) vicaire du chef de

مُفدّم prieur, chef d'une corporation religieuse.

اخوان pl. جو اخوان pl. جو adepte: membre d'un ordre religieux. مراویش

en l'honneur d'un marabout.

زردة;, banquet, réunion solennelle.

حلفة, cercle; conseil ecclésiastique.

ذكر, oraison spéciale à chaque

عزلة, renoncement au monde. خلوة, retraite, ermitage.

Adjectifs.

عابد, religieux. یفتی, pieux. تفیی converti. مالح, saint. کابر, impie. بعبّاد الاصنام, idolátre. بخارجي, hérétique. بمطورني, renégat. عثريتر tout-puissant. orthodoxe. مُستفيم

کبیر solennel. عظیم

VERSION CVI

سمعت شي الموذِّن راه يأذِّن الظُّهريا الله نروحوا نصَّلوا * خلبي نتوصًا ومن بعد نروح الجامع ، أعطيت للمرابط سبحة متاع العاج ، نهار المخميس داروا وعدة عنـد المرابط وذبحوا الشياه ووكُّلُوا المساكين * الَّتي يَحَجِّ وما يروح شي للمدينة الشريقة يزور فبر الرسول صلَّى الله عليه وسلَّم يفولوا عليه حجِّ ما زار ع المؤمن يذكر فبل ما يذبح الشّياء * غلبني الصيام على خاطر هذا العام جاءنا رمضان في الصيف * الففير يكون بين يدين شيخه كيي الجسد بين يدين الغسّال * الرَّجل الَّبي يحكم في دينه يذكر الله ويصلِّي على النّبي ويتعِكّر الجنّة والنّار ويخاب من الملايكة الوانمين على جهنم ه من اين تغدا تنزور المرابطين ألعن إبليس ومن أين تبغي ترفد شهد ، التصداري الّي يحبّوا يروروا جوامع المسلمين ينحوا صبابيط بُم فبل ما يدخلوا ويلبسوا فبافب في رجليهم ﴿ صُمَّ شَهْرِ رَفْضَانَ يَاجِرِكُ رَبِّي ﴾

THÈME CVI

Récite la profession de foi et la Fatih'a. — A quels moments de la journée le muezzin annonce-t-il la prière? — La prière de l'aube est la plus agréable à Dieu. — Avant de prier, il faut que tu fasses tes ablutions; à défant d'ean, tu peux te servir de sable. - Le jeune est obligatoire pour tout musulman adulte, pendant le Ramadan. - Les fondements de l'Islam sont au nombre de cing: la profession de foi, les cing prières, le jeune du Ramadan et le pèlerinage de la Mecque. — Le marabout de notre zaouïa jouit d'une grande considération; de tous côtés les gens viennent lui faire des offrandes. - Celuilà est vraiment religieux qui aime son prochain comme lui-même. — Le Prophète a dit : Certainement les musulmans, les juifs et les chrétiens qui croient en Dieu et au jour du Jugement dernier et qui feront le bien en recevront la récompense de ses mains.

Notes. — agréable, مفبول — manquer, خصّ — obligatoire (prescrit par la religion), معروض — fondement, الساس — le prochain, يوم الفيامة — au jour du jugement dernier, يوم الفيامة .

VERSION CVII

الزاوية

الزاوية بيت يهرّشوها المرابطين بالمصاير والزرابي ويجتمعوا

ويها المُدرّسين والهُفراء يذكروا الله ويصلوا * المرابط مولى الوّاوية يفصدوه الرّيار من كُلّ جهة رعُو يوكلبُم من عنده * الرّجل الّي يفصدوه الرّيار من كُلّ جهة رعُو يوكلبُم من عنده * الرّجل الّي يمشي ويبات والصباح يمشي في حاله * والرّجل الّي يدير شي موزاية يشرد لواحد الزّاوية من الزّوي يسلك عُلى خاطر هرب للحُوم * يلزم المرابط الّي يبغي يدير زاوية جديدة ينسبها لولي مشهور من الأولياء الكبار وهُو يكون مفدم عليها يقبل الزيارات ويوكل منهم المساكين والّي بصل يبعثه لدار الشيخ * الأولياء المشهورين موالين الزوي والنيخ مولى عبد الفادر والشيخ سيدي أحد التجاني والشيخ والشيخ مولاي الطيّب والشيخ سيدي أحد التجاني والشيخ السنوسي والشيخ بن عبد الرّجان وغيرهُم نبعنا الله ببركة الجميع * السنوسي والشيخ بن عبد الرّجان وغيرهُم نبعنا الله ببركة الجميع *

Notes. — عرب , connaissance. — التراوية il se dirige vers la zaouïa. — موزاية , faute, crime. — شرد , s'enfuir. — موزاية , lieu de refuge. — شرد , attribuer, placer sous le patronage. — التي فضل , Abd el-Kader el-Djilani, fondateur de l'ordre des (adrya. — مولى عبد الفادر , M'hammed ben Aïssa, fondateur de l'ordre des Aïssaoua. — مولاي الطيّب , Mouley Taïeb, fondateur de l'ordre des Taïbya. — ما الشيخ السنوسي , Si Ahmed Et-Tidjani, fondateur de l'ordre des Tidjanya. — الشيخ السنوسي المد التيجاني الطيّب المهاد المولاي الشيخ عبد المولاي المولاي المولاي المولاي التهاد المولاي المولاي

THÈME CVII

Les trois anneaux (suite et fin).

Le juge réfléchit longtemps à ce cas difficile; enfin il prononça une sentence que le roi Salomon n'aurait pas désavouée. « Vous m'affirmez, dit-il, aux plaignants, que le véritable anneau possède la vertu merveilleuse de rendre celui qui le possède agréable à Dieu et aux hommes. Eh! bien, croyez que vous avez chacun le véritable anneau; prouvez par votre douceur, votre bonté, votre amour du prochain et votre abandon à la volonté de Dieu que l'anneau exerce son pouvoir mystérieux sur vous et sur vos arrière-petits-fils, et dans mille ans je convie vos descendants devant ce tribunal. Alors un juge plus sage que moi siégera ici. Il prononcera la sentence selon vos œuvres. Allez. » Saladin comprit le sens du conte. Il remercia et récompensa Nathan et fut doux et bienveillant envers les juifs et les chrétiens.

Notes. — désavouer, نكر — affirmer, حقّق. — agréable, صحلو. — دروبور محبّ الغير الغير. — amour du prochain, محبّ الغير. — arrièrepetits-fils, کرّیة. نسل بالاد کلاولاد کلاو

VERSION CVIII

حضرة العيساؤة

من اين يحضّروا الجُفراء يجتمعوا هي بيت والّا هي فتبة متاع

وُلِّي وَالْمُفَدِّم فِي وَسَطِّهُمْ وَيُوفِّعُوا عَلَّم فِوْفَي رَاسَهُ ﴿ وَيَجْمَعُوا حَذَاهُ اربعة والَّا خِس بُفراء يصربوا البندير ويمدحوا على سيدي مُحَّد بن عيشي ﴿ وحذا المُفدّم نافِن يسخنوا عليه البنادير ويبخروا بالجاوي وعود الفماري وعصا لوبان * من ايس يفوم فيهُم الحال ينوضوا يبداوا يتمايلوا ويتفابضوا من يديهم ويسوجوا فتدام المُفدّم ع من ايس يطيلوا في المدّم وضرب البندُير يتخدّروا ويبداوا يجدبوا ه الى يشوقه المفترم خذا فيه الحال بالزاف ينوض ويفَّبضه من يـده ويفّرا عليه كلام من ذِكـر سيدي مُحّد بن عيشي ويطيم التلميـذ ويشكـر ﴿ فِي الوفـت الَّبِي يكونوا الفِفراء جاديين منهُم من ياكل الزجاج ومنهُم من يدخل مخاطيب طوابًم فدر الشَّبر والَّا اكثر هي نيهه والَّا هي احتاكه والَّا هي قرزيه بلا ما يسيل الـدّم ومنهُمْ من يسوط المسامير متاع الحديد والعفارب ﴿ وَاللَّهِ عَيْ مَا تَفُرِصَهُمْ شَي كَايِنَ مِنْهُمْ مَنْ يَلْعِبُ بِهَا فِي الأسواف ه ويسموا هذا الشي الكُل سر سيدي مُحَد بن عيسي برّاد السّم * إذا مات عيساوي يـدّوه الهُفرا الحوانـه بالحصرة من وراء المحمل ويضربوا البندير ويمدحوا حتى للفبر على ا

Notes.— عيساوة. pl. عيساوة, qui appartient à l'ordre des Aïssaoua.

— باوي , fourneau. جاوي , henjoin. ود الفهاري , hois d'aloès. وبالفهاري , encens. والفهاري , ètre en état d'extase. وباله بالماري , passer. وبخطاف , تخمر , disciple. ويسوج , وتخطاف , بيراد السّم , بيراد السّم , بيراد السّم , الماريد , الماريد , الماريد , وبيراد السّم , وبيراد السّم

THÈME CVIII

Le Pèlerinage.

Le gouvernement français a pris de sages mesures au sujet du pèlerinage de la Mecque. Tout pèlerin musulman qui s'embarquera dans un port de l'Algérie à destination de Djedda devrajustifier par actes authentiques : 1° qu'il dispose de la somme indispensable pour effectuer le voyage aller et retour dans de bonnes conditions, c'est-à-dire de mille francs; 2º que sa famille est à l'abri du besoin et n'aura pas à souffrir de son absence; 3º qu'il a acquitté les impôts dont il est redevable envers l'État ou envers la commune. Les pèlerins sont répartis en groupes de vingt personnes environ suivant leur pays d'origine. Les chefs de groupe seront choisis parmi les pèlerins sachant lire et écrire en français et en arabe et de préférence parmi ceux qui sont déjà investis de fonctions officielles en Algérie. Des agents du gouvernement visitent minutieusement le bateau avant son départ, afin de s'assurer que la santé des voyageurs n'est pas en danger. Un médecin est embarqué.

Notes. — prendre des mesures, دارتاویل. — Djedda, جدّة — justifier, ثبّت — authentique, صحیح — environ, بالحارة — préférer, عمّال — investi de fonctions. صاحب وظیف — agents, عمّال علی — minutieusement, من الراس للفعر.

ERRATA

'age	146,	ligne	4, au	пец	,عرف : de	nre :	عرف
_	164,		6,	_	,خرج	-	خترج
	184,	_	10, 12,	_	,ىستە على	_	سڏي علي
_	189,		15,	_	بيطيبوه,	_	يطيبوه
	214.		3,		بيغترش	_	يغترس
	224,	_	11,		الغريت,		الغريب

TABLE DES MATIÈRES

		Pages.
Снарі	TRE I L'école,	. 1
_	II. — L'école (suite)	. 5
—	المخدمة والسيرة ,III. — Travail et conduite	. 9
_	IV. — La maison, الدار	. 14
	. V. — Le gourbi, la tente, le douar, غربى والنحيمة	
	والدوار	. 19
_	نفشّی والمواعین ,VI. – Les meubles et les ustensiles	
_	VII. — Travaux du ménage, خدمة الدار	. 30
	VIII. — Le corps humain, جسد الإنسان	. 34
	IX. — Le corps humain (suite)	. 39
	X. — Les cinq sens, اینمس حسوس ۱. ۰ ۰ ۰ اینمس	. 43
_	XI. – La nourriture, قلالله	. 48
	XII. — Les vêtements, التباس	. 53
—	XIII. — Parure et bijoux, التّشبيع والصّياغة	. 59
	at IV. — La famille et les domestiques, هل الدار	آ ،
	والخُدّام	. 65
-	XV. — L'âge et le temps, السنّ وامحال	. 72
_	XVI. — Le mariage, النرواج	. 77
_	XVII. — Les maladies, المرض	. 82
_	XVIII. — Le sommeil et la mort, النعاس والموت.	. 88
	XIX. — Les jeux, اللعب	. 95
_	XX. — Le café maure, فهوة المسلمين	. 101
	XXI. — Le barbier, الحقّاف	. 107
_	XXII. — Le bain maure, المحمّام	. 113
_	XXIII. — La culture, ä lell	. 118

Снаріт	The XXIV. — La halle aux grains (mesures et monnaics),	ages.
		125
	XXV. — Le marché, السوق	131
	XXVI. — Les métiers, الصنايع	137
	XXVII. — Les métiers (suite)	143
_	XXVIII. — Le commerce, البيع والشراء	149
_	XXIX. — L'univers, العالم	155
_	XXX. – La terre, کلارض ،	160
_	XXXI L'air, l'eau et le feu, الهوآء والمآء والنار	166
_	XXXII Les fleurs et les planses, النوار والبفول.	170
_	XXXIII. – Le verger, الحنان	176
_	XXXIV. — Le jardin potager, المجيرة	182
	XXXV. – La forêl, منافعانه	187
	XXXVI Les oiseaux, الطيور	193
_	XXXVII. — Le bétail, المال	198
-	XXXVIII Les animaux sauvages et la chasse,	
	الوحوش والصّيادة	205
_	XXXIX. — Les vers, les reptiles et les insectes,	
	الدود واكنوشة والبعايش	212
	XL. — Les poissons et la pêche, اکوت وصیادته	217
-	XLI. — Les pierres et les métaux, والمعادن	226
_	XLII. — Les voyages, السعر	233
_	XLIII Les qualités et les défauts, اکتصایال	245
	والعيوب	
_	XLIV. — Les sciences et la musique, العلوم والالة	257
_	XLV Le gouvernement et l'administration,	
	البايلك والمخزن	267
	XLVI. — La justice, الشرع	274
_	XLVII. — Les religions, וערגוט	283
Errata		294
Table	des matières	295

Larsh.Gr E344m

and Cohen-Folul ..

170985

Mots usuels de la langue arabe.

Lidenschenk,

Author

University of Toronto Library

DO NOT REMOVE THE CARD FROM **THIS POCKET**

Acme Library Card Pocket Under Pat. "Ref. Index File" Made by LIBRARY BUREAU

